

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nejka Ostanek

Mentor: doc. dr. Iztok Prezelj

OGROŽENOST RUSKE FEDERACIJE S STRANI TERORIZMA

Diplomsko delo

Ljubljana 2007

IZJAVA O AVTORSTVU diplomskega dela

Spodaj podpisani/-a NEJKA OŠTANEK, z vpisno številko 18010576,
rojen/-a 03.09.1982 v kraju LJUBLJANA, sem avtor/-ica diplomskega dela z naslovom:
OGROŽENOST RUSKE FEDERACIJE S STRANI TERORIZMA

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo diplomsko delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbel/-a, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil/-a vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal/-a v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Uradni list RS št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za družbene vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za družbene vede;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo diplomskega dela v zbirki »Dela FDV«.

V Ljubljani, dne 03.04.2007

Podpis avtorja/-ice: nejka OštaneK

OGROŽENOST RUSKE FEDERACIJE S STRANI TERORIZMA

Diplomsko delo obravnava problem ogroženosti Ruske federacije (RF) s strani terorizma in teroristov, pri tem pa se ne osredotoča na samo federacijo kot cilj napadov, temveč na storilce, njihove metode ter na politične, religiozne in/ali separatistične cilje in motive za napad.

Namen teroristov v RF je prenesti boj iz periferije na ulice velemest, kjer so žrtve naključni ljudje in kjer je vpliv dejanja na javnost in medije večji. Največja teroristična grožnja federaciji izvira s Severnega Kavkaza, kjer so baze večine izmed organiziranih skupin znotraj ozemeljskih meja.

V analizi terorističnih skupin, ki so potencialna ali realna grožnja RF, se pokaže, da je problem terorizma v RF vedno večji in da se RF prav tako kakor Zahodni svet sooča z grožnjo t.i. islamskega fundamentalizma, čeprav ima le-ta povsem drugačno izhodiščno točko.

Islamizem in vahabizem, ki ju lahko zaznamo pri več analiziranih skupinah, sta, prvič, bolj kot cilj le sredstvo za doseg cilja in, drugič, sta posledica ruske notranje politike do svojih upravnih enot in do nekdanjih sovjetskih republik, medtem ko se Zahod s taistim pojavom islamskega fundamentalizma sooča zaradi svoje zunanje politike.

Ključne besede: Ruska federacija, Severni Kavkaz, teroristične skupine, separatizem, islamizem

TERRORISM AS THREAT TO THE RUSSIAN FEDERATION

The present work treats a problem of terrorism and terrorists as a threat to the Russian federation (RF), but it does not focus on the federation itself as the target of their attacks, it focuses on the perpetrators, their methods and on political, religious and/or separatist goals and motives for attacks.

The intention of terrorists in RF is to transfer the fight from the periphery to the streets of large towns, where the victims are coincidental and where the impact on the public and media is bigger. The biggest terrorist threat to the federation originates from North Caucasus, where are placed the bases of most of the organized groups inside the federal territorial borders.

In the analysis of terrorist groups, which are a suppositional or a real threat to RF, becomes obvious, that the problem of terrorism in RF is growing and that the RF is, like the West, facing the threat of so called islamic fundamentalism, although it has a completely different starting-point. Islamism and wahabism, which are perceived in some of the analysed groups, are, in the first place, not so much a goal than an instrument to achieve a goal and, in the second place, are a consequence of russian internal policy towards its administrative districts and former soviet republics, while the West faces the same phenomenon of islamic fundamentalism because of its foreign policy.

Key words: Russian federation, North Caucasus, terrorist groups, separatism, islamism

KAZALO:

1.	UVOD	7
2.	METODOLOŠKI IN HIPOTETIČNI OKVIR	10
2.1	PREDMET IN CILJI PREUČEVANJA	10
2.2	HIPOTEZE	11
2.3	UPORABLJENA METODOLOGIJA	11
3.	TEMELJNI POJMI	12
3.1	OGROŽENOST NACIONALNE VARNOSTI	12
3.2	TERORIZEM	14
4.	RUSKO RAZUMEVANJE OGROŽANJA NACIONALNE VARNOSTI IN TERORIZMA	21
4.1	RUSKO RAZUMEVANJE OGROŽANJA NACIONALNE VARNOSTI	21
4.2	RUSKO RAZUMEVANJE TERORIZMA	24
5.	TERORIZEM V RUSKI FEDERACIJI	25
5.1	PREGLED SPLOŠNEGA STANJA V RUSKI FEDERACIJI NA PODROČJU TERORIZMA	25
5.2	ANALIZA TERORISTIČNIH SKUPIN V RUSKI FEDERACIJI	31
5.2.1	NOTRANJE TERORISTIČNE SKUPINE	36
5.2.1.1	NOVA REVOLUCIONARNA ALTERNATIVA	36
5.2.1.2	TOLPA MOVSARJA BARAJEVA	37
5.2.1.3	RDEČI GVERILCI	40
5.2.1.4	ČRNE VDOVE	41
5.2.1.5	ISLAMSKA MEDNARODNA MIROVNA BRIGADA	45
5.2.1.6	ISLAMSKI REGIMENT ZA POSEBNE PRIMERE	48
5.2.1.7	BRIGADA MUČENIKOV RIYAD US-SALIHEYN	50
5.2.1.8	DAGESTANSKA OSVOBODILNA VOJSKA	56
5.2.1.9	RUSKA NACIONAL-BOLJŠEVISTIČNA STRANKA	58
5.2.1.10	RUSKA NACIONALNA ENOTNOST	60
5.2.1.11	MEČ ISLAMA	61
5.2.2	ZUNANJE TERORISTIČNE SKUPINE	62
5.2.2.1	ISLAMSKO GIBANJE UZBEKISTANA	62
5.2.2.2	BATALJON BAGRAMJANA	63

5.2.2.3	AUM SHINRI KYO.....	64
5.2.2.4	HIZB UT-TAHRIR.....	66
6.	PRIMERJAVA DELOVANJA TERORISTIČNIH SKUPIN V RUSKI FEDERACIJI PO INDIKATORJIH.....	68
6.1	NEAKTIVNE SKUPINE ZNOTRAJ FEDERACIJE.....	69
6.2	AKTIVNE SKUPINE ZNOTRAJ FEDERACIJE.....	70
6.3	OSTALE TERORISTIČNE SKUPINE ZUNAJ OZEMLJA RUSKE FEDERACIJE 73	
7.	SKLEP IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ.....	75
8.	SEZNAM LITERATURE IN VIROV.....	79

SEZNAM KRATIC

ABC – Australian Broadcasting Corporation

FBI – Federal Bureau of Investigation (ameriški Zvezni urad za preiskave)

FSB – Federal'naja Služba Bezopasnosti (ruska Zvezna varnostna služba)

IIPB – International Islamic Peacekeeping Brigade

IMU – Islamic Movement of Uzbekistan

KGB – Komitet Gosudarstvennoj Bezopasnosti (Odbor za državno varnost)

LRK – Ljudska republika Kitajska

M.A.T. – Muslims Against Terrorism

NATO – North Atlantic Treaty Organization (Severno-atlantski pakt)

NPB – Nacional-boljševistična partija

NRA – Novaja revoljucionarnaja al'ternativa (Nova revolucionarna alternativa)

OVSE – Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi

OZN – Organizacija združenih narodov

RAND – Research and Development (ameriška raziskovalna korporacija)

RF – Ruska federacija

RNE – Russkoe nacional'noe edinstvo (Ruska nacionalna enotnost)

SND – Skupnost neodvisnih držav

SPIR – Special Purpose Islamic Regiment

SZ – Sovjetska zveza

TNT – trinitrotoluen

ZDA – Združene države Amerike

1. UVOD

Ko govorimo o ogroženosti s strani terorizma, se je treba vprašati, kje leži osnovni cilj takšnih dejanj. Bistvo terorizma je namreč zasejati strah, s svojimi metodami spodkopati zaupanje ljudi v varnostni sistem lastne države in povzročiti paniko. Ker je Ruska federacija prizorišče mnogih terorističnih dejanj, navidez tako zunanjih kot notranjih, je pomemben uvid v metode, ki jih teroristi uporabljajo, da rušijo in spodkopavajo nekdanjega mogočnega ruskega medveda. Da bi ljudi zastrašili, večinoma pravzaprav ni potrebno veliko, kajti vsak človek se na kri in veliko razdejanje odzove negativno, poleg tega pa so reakcijske metode ruske policije pogosto prav tako rušilne kot dejanja samih teroristov.

V Ruski federaciji je na varnostnem področju zelo pomemben faktor notranje ureditve, to je same federacije, ki predpostavlja enega do dva velika centra, vse ostalo pa je periferija. Ker je Ruska federacija sestavljena iz 89 upravnih enot, si je kaj lahko zamisliti, da bolj oddaljenim regijam ideja o centralizmu ni najbolj všeč. Ob dejstvu, da so pogosto te regije naseljene z avtohtonim, dokaj avtonomnim in s predvsem neruskim prebivalstvom, se poraja misel, da bi, če bi vojska ne bila centralizirana in če bi katero od regij kdo oskrbel z orožjem, verjetno zelo hitro prišlo do nove Čečenije. Čečeni so posebno poglavje v razdelavi teme diplomske naloge, kajti zahtevajo objektivni pogled, ki pa je ob poplavi enostranskih, tj. ruskih, informacij pravzaprav nemogoč, hkrati pa ni mogoče spregledati dejstva, da se vse v zvezi s terorizmom v Ruski federaciji vedno vrti okrog njih. Čečenska dejanja so velika grožnja notranji varnosti Ruske federacije, hkrati pa tudi velik destabilizator federacije v mednarodni skupnosti, vendar pa je potrebno upoštevati pravzaprav nestabilnost celotnega kavkaškega področja, ki poleg republik znotraj Ruske federacije zajema tudi Gruzijo, Armenijo in Azerbajdžan. Federacijo pa v enaki meri ogrožajo tudi dejavnosti v sosednjih državah, nekdanjih članicah Sovjetske zveze, kjer je dejavnost islamističnih skupin zelo močna; sem štejejo Kazahstan, Uzbekistan, Turkmenistan. Na ruskem ozemlju pa delujejo tudi organizirane skupine, katerih baze so geografsko oddaljene od centra, to so talibani, al-Kajda in japonska religiozna sekta Aum Shinri Kyo.

V diplomskem delu bo glavna pozornost namenjena terorizmu, na tiste, ki ga izvajajo, na njihove metode in cilje. Dejavnost branjenja oz. odzive Ruske federacije na pojav terorizma na njenih tleh bom v precejšnji meri zanemarila, kajti tema je preširoka, da bi jo obdelala v enem poglavju in bi lahko zavzela celotno diplomsko delo. Moj pristop bo z druge strani, s strani terorizma. V sodobnem svetu je po mojem mnenju trenutno terorizem največja grožnja, ki

ogroža nacionalne države, kakor tudi, zaradi političnih, monetarnih in vojaških integracij, v katere se države združujejo, celotno mednarodno skupnost in mednarodni red. Diplomsko delo se bo posvetilo predvsem notranjemu terorizmu, ki ga je v Rusiji neprimerno več, zajema več skupin, napadov, ciljev in predvsem smrtnih žrtev. Tudi mednarodnemu terorizmu bom posvetila določen del pozornosti, vendar je zaradi relativno dobrih odnosov Ruske federacije s svojimi sosedi manj zaznaven in težje opredeljiv. To je predvsem pogojeno s tem, da njihova največja in morda najmočnejša soseda v tem delu sveta, LR Kitajska, nima osvajalnih in maščevalnih teženj do Ruske federacije in da namen terorizma v osnovi ni ozemeljska širitev, ampak so njegovi cilji politični in/ali ideološki. Mednarodni terorizem na območju Ruske federacije je v bistvu bolj regionalni terorizem, ki je pogojen s tem, da je večina držav, na katere federacija meji v Južni Aziji, muslimanskih, ter da v večini njih delujejo islamistične paravojaške skupine. Vendar se mi zdi pomembno poudariti naslednje: samo zaradi dejstva, da južna meja Ruske federacije državo loči od pretežno muslimanskih držav, še ne pomeni a priori, da so države militantne ali da kakorkoli podpirajo teroristične frakcije, osnovane na ideološkem fanatizmu, ki se pojavljajo na njihovih tleh. Enačenje islama in terorizma je nevzdržno in žaljivo. Kot pravi M.A.T., organizacija Muslimanov proti terorizmu, je naravnost diskriminatorno, da pri dejanjih, kot na primer napad v letu 2000 v Nemčiji, mediji za odgovorne razglasijo desničarsko radikalno skupino, pri katerem koli napadu, ki ga je izvedel posameznik ali skupina islamske veroizpovedi, pa pripadnost levim ali desnim ni pomembna (<http://www.islamicsupremecouncil.com/mat2.html>, 8. oktober 2005). Šteje le vera, kajti vsi mediji so polni besed o muslimanskih upornikih, islamskih skrajnejših, muslimanskih teroristih itd., nikjer pa ni rečeno, da so napad v Nemčiji izvedli na primer protestanski uporniki. Zato se mi označevanje z islamizmom zdi sporno, pa tudi v analizi se bo pokazalo, da je »islamizem« oziroma sveta vojna mnogim izmed upornikov bolj magnet za pridobivanja kadra in podpore, kot pa resnična sveta želja.

Tema je relevantna, ker obravnava del sveta, v zvezi s katerim se v družbi in mednarodnih medijih terorizma ne omenja mnogo, razen v primeru pozneje razdelanih katastrof, ki so zahtevale večje število žrtev, hkrati pa so trajale več dni, tako da si svet pred njimi ni mogel zatisniti oči; in seveda splošno znane Čečenije, za katero se je na prvi pogled težko odločiti, kdo je tu terorist in kdo žrtev. Dejstvo, da so trenutno cilj »islamističnega maščevanja« zahodna Evropa in Združene države Amerike, omogoča teroristom na vzhodu mirnejše pripravljanje napadov, ker so oči vseh obveščevalnih služb uprte v Irak ter ZDA, hkrati pa, kar ni niti najmanj nepomembno, daje vladi in represivnim organom federacije neprimerno

večji razpon v metodah zatiranja terorizma in lastne notranje preventivne vojne, ker Zahod nenadoma razume, kaj pomeni grožnja terorizma.

Tema je relevantna tudi iz vidika zveze med človeškim in ekonomskim faktorjem, kajti mnoge nacionalne težnje, ki jih izražajo ljudstva Ruske federacije, bi bile s strani vlade lahko sprejete z večjo stopnjo razumevanja in morda celo odobravanja, če ti narodi ne bi živeli na teritoriju, ki je veliko prebogato z nafto, da bi ga zvezna vlada spustila iz rok. V nižinskih predelih Dagestana in Čečenije se namreč združujejo naftovodi kaspijskega območja, zato je »osvoboditev« tega ozemlja ena prvih nalog ruske vojske (Milovac 2000: 10). Kobal tudi trdi, da imajo Rusi tri razloge za dolgotrajno operacijo v Čečenijo, vsi trije pa so povezani z nafto in niti najmanj s kakimi splošnimi federativnimi težnjami; to pa so: čečenske naftne rezerve in njena predelovalna industrija (ki so jo med vojno in bombardiranji Rusi sicer povsem uničili), preprodaja nafte, ki jo izvajajo čečenski voditelji, in načrtovani naftovodi, ki bodo prečkali regijo (2000: 54). Zanimljivo ni niti dejstvo, da so metode teroristov močno podobne metodam Palestincev v Izraelu, kajti razvidno je, da so si majhna, revna, pogosto celo obubožana ljudstva sposobna priskrbeti dovolj orožja za nudenje odpora ter premorejo tako veliko obupa, da so pripravljeni v samomorilске napade v imenu svojega ljudstva in vere. Slatenšek (2004: 28-31) pravi, da je v tem »spopadu« z Rusijo Čečenija šibkejši faktor, ki mu nasproti stoji mnogo močnejša sila, zato se zateka k partizanskim načinom bojevanja in pogosto tudi k terorizmu. Areh pravi, da si uporniki orožje pridobivajo iz Dagestana, Armenije, Azerbajdžana, Abhazije in Gruzije, precej orožja pa Čečeni kupijo kar od Rusov samih (2000: 23).

Ob vseh teh podatkih lahko sklepamo, da je prvobitna naloga oblasti in zveznih varnostnih sil predvsem sledenje dejavnostim skupin znotraj federacije, hkrati pa morajo biti zaradi velikosti države in narave terorizma, da žrtev pravzaprav ne izbira, skrajno pozorna tudi na dogajanje v sosednjih državah.

2. METODOLOŠKI IN HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 PREDMET IN CILJI PREUČEVANJA

V svojem diplomskem delu želim prikazati Rusko federacijo kot cilj različnih terorističnih napadov, skupni cilj mnogih izmed njih pa je poskus opozoritve zvezne države na nacionalistične težnje posameznih predelov federacije, katerih ljudstvo in/ali vlada zahtevajo večjo avtonomijo in/ali samostojnost. Splošni cilj diplomskega dela je analizirati ogroženost nacionalne varnosti Ruske federacije s strani terorizma.

Za dosego jasnosti in koherentnosti dela sem precej pozornosti namenila opredelitvi problema, ki ga obravnavam, in sicer ogrožanju nacionalne varnosti s strani terorizma, pri čemer sem zajela širok spekter avtorjev, ki so se ukvarjali oziroma se ukvarjajo s to tematiko. Kot naslednji cilj sem si zadala predstavitev terorizma v Rusiji, kajti današnje kompleksne razmere v federaciji so posledica razvoja v času in prostoru. Mnogi avtorji trdijo, da se je terorizem začel že v 19. stoletju, rusko oziroma sovjetsko 20. stoletje pa je bilo za večino (zahodnega) sveta tako ali tako utelešen teror. Posebna pozornost velja 90-im letom 20. stoletja, ko se je s koncem imperija zamajal strogi red in so na plan izbruhnili nacionalistični in separatistični motivi.

Kot pomemben cilj diplomskega dela vidim analizo ogrožanja nacionalne varnosti Ruske federacije s strani terorizma. Zanima me, kdo so, zakaj so to, kar so, kdo so njihove tarče, kakšne metode uporabljajo in predvsem kakšni so cilji, ki jih ženejo h gverili in k terorizmu.

Končni cilj mojega diplomskega dela je sinteza, ki bo ovrgla ali potrdila delovna vprašanja oziroma hipoteze. Drugi pomemben končni cilj poleg sinteze pa je tudi predstavitev in primerjava terorističnih organizacij v Ruski federaciji, za kar sem uporabila preglednejše tabele.

2.2 HIPOTEZE

V svojem diplomskem delu sem si postavila več hipotez oziroma delovnih vprašanj, ki jih bo delo potrdilo ali ovrglo. Delovna vprašanja nakazujejo področja, ki bodo v diplomskem delu v središču zanimanja.

D1: Ruska federacija je močno ogrožena s strani terorizma.

D2: Teroristična dejanja, ki so prizadela prebivalce federacije na njenem ozemlju, so povzročena predvsem s strani notranjih teroristov oz. terorističnih skupin, ki delujejo na območjih znotraj federacije. Terorizem in teroristične skupine, ki se pojavljajo v sosednjih državah, federacije ne ogrožajo oz. jo ogrožajo v majhni meri.

D3: Notranji terorizem je največkrat nacionalističnega izvora oz. izvira iz gibanj za neodvisnost, ki pa se za doseg cilja ne poslužujejo mirnih in diplomatskih sredstev.

D4: Mednarodna teroristična dejanja, ki so prizadela Rusko federacijo, so dejanja islamskega fundamentalizma, ki izhaja iz sosednjih muslimanskih držav.

2.3 UPORABLJENA METODOLOGIJA

Ker gre po mojem mnenju za dokaj obdelano, a razpršeno temo, sem se odločila za sekundarno analizo različnih pisnih virov, kot so knjige, časopisni članki, revije, izjave za tisk, zakoni o definiranju, obravnavanju in preprečevanju terorizma ter raziskave o rasti in vzrokih terorizma.

V veliko pomoč pri preučevanju tematike so mi bile predvsem internetne strani, ki se ukvarjajo s statistično obdelavo podatkov o terorizmu in s pomočjo katerih je bilo lažje razvozlati, v kakšnem obsegu pravzaprav terorizem v Rusiji deluje oz. je deloval.

Poudariti moram, da je te podatke v knjižni obliki praktično nemogoče dobiti, vsaj ruske spletne knjigarne takih knjig ne poznajo. Zato sem se opirala predvsem na spletne različice knjig o ruskem terorizmu, ki so se izkazale za zelo dragocen vir, kajti teh člankov v ostalih,

večinoma angleško pisanih, virih ni mogoče dobiti, kajti ne obstajajo drugače kakor v ruskem originalu.

3. TEMELJNI POJMI

3.1 OGROŽENOST NACIONALNE VARNOSTI

Ogroženost je po Slovarju slovenskega knjižnega jezika stanje, ki je za nekoga nevarno ali neugodno. Varnost pa nasprotno pomeni stanje, v katerem nikomur ne grozi nevarnost.

Prezelj v svojem članku Grožnje varnosti, varnostna tveganja in izzivi v sodobni družbi pravi, da je koncept varnosti sporen, saj odločitev o tem, kaj je varnost, temelji na subjektivnih prvinah politike, morale, ideologije ipd. (2001: 127). Zato ni nujno, da obstaja vzročno-posledična korelacija med resnico, izgledom resnice in njenim zaznavanjem. Kar pomeni, da realne grožnje varnosti tako niso nujno zaznane kot take (ibidem). Ne glede na to, ali so dejanske ali le zaznane, grožnje varnosti lahko sprožijo nacionalno varnostno krizo, ki je porušenje stabilnosti referenčnega subjekta, v tem primeru Ruske federacije, in ogrožanje temeljnih vrednost države in družbe (Prezelj 2005: 29). Na nestabilnost nacionalne varnosti vpliva neusklajenost med nacionalnovarnostnim sistemom in okoljem, v katerem se prvi skuša legitimirati; okolje pa od varnostnega sistema pričakuje učinkovitost funkcije zagotavljanja varnosti, ki bo v skladu z zakoni političnega sistema tega okolja. Rešitev je v uravnoteženju vrednot na temelju zaupanja med javnostjo, politično državo in nacionalnovarnostnim sistemom (Grizold 1998: 100-101).

Po koncu hladne vojne so prejšnje vojaško-politično pojmovanje varnosti začeli nadomeščati koncepti, ki »varnost referenčnega objekta označujejo kot stanje ali dejavnost, ki se izraža ne samo na vojaškem, ampak tudi na gospodarskem, socialnem,

okoljskem, političnem, zdravstvenem, humanitarnem in kulturnem področju« (Prezelj 2001: 128).

Dimenzije ogrožanja nacionalne varnosti in pripadajoči indikatorji so tako naslednji (Prezelj 2002: 625):

- Vojaške grožnje: oborožena agresija na državo in njeno suverenost, demonstracija vojaške sile, geografska bližina oboroženega konflikta, geografska bližina reguliranega (oboroženega) konflikta, širjenje orožja za množično uničevanje.
- Okoljske grožnje: naravne in antropogene nesreče, onesnaževanje okolja, globalno segrevanje, pomanjkanje vode.
- Gospodarske grožnje: nizka stopnja gospodarskega razvoja, nizek BDP, revščina, visoka stopnja brezposelnosti, velika odvisnost od uvoza materialnih dobrin.
- Kriminal: visoka stopnja kriminalitete, tihotapljenje orožja.
- Informacijske grožnje: vdor v ključne informacijske mreže in njihova onesposobitev.
- Politične grožnje: nedemokratičnost političnega sistema, nespoštovanje človekovih pravic in svoboščin, medijska nesvoboda, visoka stopnja korupcije.
- Identitetne in kulturne grožnje: etnična, verska in jezikovna heterogenost, če povroča neenotnosti in konflikte, izginjanje oz. omejevanje temeljnih kulturnih vzorcev, visoka stopnja ilegalne migracije, veliko število beguncev.
- Zdravstvene grožnje: velika razširjenost nalezljivih bolezni.
- Terorizem: obstoj in delovanje mednarodnih ali nacionalnih terorističnih skupin.

Med vsemi temi razsežnostmi ogrožanja varnosti pa obstaja visoka stopnja povezanosti, kar lahko privede do kompleksnih kriz, ko skrajno stopnjevanje ogrožanja varnosti v eni razsežnosti prispeva k stopnjevanju groženj varnosti v drugih razsežnostih (Prezelj 2002: 60–63). Upoštevati pa je potrebno tudi transnacionalnost groženj, predvsem nevojaških, ki ne upoštevajo državnih meja in tako dodajajo svoji mnogorazsežnosti še eno dimenzijo, to je neomejenost v prostoru, kjer uradna meja države ne pomeni nikakršne meje za grožnjo. Ena izmed takih transnacionalnih groženj je po Prezlju (2002: 63–64) tudi sodobni terorizem, kajti njegov mednarodni značaj omogočajo množična komunikacijska sredstva, npr. medmrežje, ki omogoča tako organiziranje, financiranje kot aktiviranje preprosto prek spleta.

Kot pravi Mitrev v reviji bolgarskega helsinškega komiteja Obektiv (www.bghelsinki.org/70.pdf, 12. marec 2006), je v splošnem nacionalna varnost tisto, kar zagotavlja suverenost države v zunanjem in notranjem delovanju. Za zagotavljanje nacionalne varnosti je država pripravljena storiti marsikaj, na primer bolgarski zakoni celo specificirajo, da so v dobro zakona o nacionalni varnosti lahko omejene svoboda gibanja, verska in informacijska svoboda.

Prezelj pravi (2001:129), da obstaja problem poimenovanja pojavov, ki ogrožajo varnost. Obstaja namreč več izrazov za nevarne varnostne pojave, na primer grožnje, tveganja, izzivi, nevarnosti, celo priložnosti. Tako grožnje varnosti razumemo kot odsotnost varnosti, ker varnost nekega objekta vpliva na prepoznavo groženj te varnosti.

3.2 TERORIZEM

Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika beseda terorizem pomeni uporabo velikega nasilja, zlasti proti političnim nasprotnikom, s katerim se hoče doseči, da se kdo boji. Po Čučku sta sama pojma terorista in terorizma relativno mlada, saj je šele francoska revolucija prinesla takšno besedno pojmovanje, kot ga poznamo danes (1981: 122). Kot pravita Lloyd in Pettiford, je treba biti pri definicijah in opredeljevanju terorizma in teroristov pazljiv, kajti »oseba, ki je za nekoga terorist, je za drugega borec za svobodo« (2003: 23). In, kot pravi Dimitrijević, je pojem lahko zelo širok, kdo bi se recimo pritoževal, če bi atentat na Hitlerja leta 1944 uspel? Zato obstaja notranja potreba, da se ustvari razlika med »dobrimi« in »zlimi« teroristi (2000: 97). Freedman pravi, da je terorizem najpogosteje orožje šibkih nasproti močnim, je oblika odgovora, ki se ne ozira na sovražnikove močne točke, temveč poišče njegove najšibkejše, ki ležijo v družbeni strukturi. Treba se je namreč zavedati, da so etnična čiščenja in groba kršenja človekovih pravic dejanja, ki jih močnejši nasprotnik zadaja šibkejšemu na nekem marginalnem območju, žrtve terorizma pa so najpogostejše v (velikih) mestih močnih držav (2002: 48). Dakič (2004: 51) pravi, da na splošno sicer velja, da je terorizem namenska uporaba

grožnje z nasiljem in nasilja samega proti nasprotnikom in civilistom za dosego političnih, nacionalnih in/ali verskih ciljev, vendar je zelo pomembno upoštevati, da se je imela (se ima) večina evropskih terorističnih skupin za borce za svobodo oziroma gverilce in ne za teroriste. V praksi se meja med borci za svobodo in teroristi pogosto briše. Čuček (1981: 122) citira Klarina, ko pravi, da se je terorizem rodil iz strategije uporabe nasilja za dosego ciljev politike, kajti nasilje je hitrejša in krajša pot do cilja, predvsem pa je učinkovitejša.

Coady (2005: 31) se sprašuje, kaj je terorizem in kaj je pravzaprav z njim narobe. O terorizmu obstaja okrog 100 definicij, katere se strinjajo v eni točki; da je terorizem nasilje politične narave v nasprotju s kriminalnim nasiljem. Tako Coady (2005: 32–33) v grobem ločuje 6 skupin definicij, glede na njihov poudarek na določeno stvar:

- Prva skupina poudarja načrtovan ali dosežen efekt ekstremnega strahu in se sklicuje na teror kot tak in na njegove zgodovinske razsežnosti.
- Druga skupina definicij govori o napadu na državo od znotraj, kjer so nasilna notranja dejanja s politično motivacijo enačena s terorizmom, državno nasilje pa se ne šteje za terorizem.
- Tretji tip govori o strateških ciljih, za katere se uporablja politično nasilje, kar so pogosto doseganje publicitete ali vpliv na določeno ciljno skupino.
- Zaradi zmedenosti, ki jo v napadeni skupini povzroči napad, četrta skupina definicij poudarja domnevno naključnost terorističnega nasilja.
- Peti tip poudarja naravo tarč političnega nasilja, ki je taktičnega značaja, saj se osredotoča na izbiro žrtev. Ta skupina definicij zavrača prejšnjo, ki trdi, da terorizem te taktične utemeljitve nima in da je v svojem bistvu naključen.
- Zadnja skupina pa govori o tajnosti pri uporabi političnega nasilja, saj naj bi teroristi v večini delovali tajno.

Coady (ibidem) pravi, da imajo nekatere definicije lastnosti večih tipov oziroma da upoštevajo več bistvenih elementov naenkrat. Pri tem citira Martina Hughesa, da je terorizem »vojna, v kateri tajna vojska širi strah«, ki se opira na prvo in tretjo točko. Sam Coady se osredotoča »na idejo, da je teroristično nasilje naperjeno proti nebojujočim ali nedolžnim«.

Po Dimitrijeviću (2000: 103–122) so elementi terorističnega dejanja naslednji:

- Politična narava terorizma: pri tem upošteva, da teror »od zgoraj« ni problematičen, saj politika v bistvu je vladanje nad ljudmi. Problem je v terorizmu »od spodaj«, ki obstaja z namenom destabilizirati oblast ali pa je del boja med silami, ki niso na oblasti.
- Nasilje: v bistvu izhaja iz politične narave terorizma, kajti ni sam sebi namen, njegov primarni cilj ni uničenje objekta, temveč vpliv nanj. Zato v okvir tega pojma spada tudi grožnja z nasiljem, ki je lahko prav tako učinkovita kot nasilje samo.
- Povzročanje strahu pri nasprotniku: najpomembnejši učinek terorizma je izzvanje psihične reakcije intenzivnega strahu, kajti delovanje na voljo ljudi je primarni namen terorja in terorizma, fizično uničenje je le način, da se to doseže.
- Vpliv na širšo okolico: raziskovanje terorizma je pokazalo, da poleg neposredne žrtve terorizma obstaja tudi širša tarča ustrahovanja, tretji člen v odnosu med teroristom in njegovo žrtvijo.

Bonante (v Čuček 1981: 128) kot glavna razloga za pojav terorizma navaja dva, in sicer je ali

- Družba preveč trdna, da bi jo bilo mogoče spremeniti z normalnimi političnimi instrumenti, ali pa
- Je v njej nekaj narobe, če se je pojavil terorizem.

Robert Young (2005: 87–88) pravi, da so teroristična dejanja tista politična dejanja, ki vključujejo nasilje ali grožnjo z uporabo nasilja, to nasilje pa je lahko usmerjeno na ljudi ali na lastnino.

Primorac definira terorizem kot »namerno uporabo nasilja ali grožnjo z uporabo nasilja proti nedolžnim ljudem z namenom prisiliti neke druge ljudi v dejavnosti, ki jih drugače ne bi storili« (2005: 55–57), hkrati pa pravi, da je njegova definicija sestavljena iz več točk. Pravi, da ima terorizem dve tarči, primarno in sekundarno; s tem ko napade drugo, hoče ustrahovati prvo za dosego cilja. Ta sekundarna, neposredno prizadeta tarča so pogosto naključni, nedolžni ljudje. Njegova definicija pokriva tako politični kot nepolitični terorizem. Nepolitični terorizem je terorizem, kateri uporablja nasilje za

dosego ciljev, ki niso politično motivirani, ampak je njihovo vodilo na primer religija ali kriminal.

Danes najbolj razširjeni »tip« terorizma je kombinacija teroristične prakse, ki sega z atentati, s pokoli in z ustrahovanjem daleč nazaj v zgodovino, in muslimanskega verskega radikalizma. Vendar Fossati v uvodu knjige *Terorizem in teroristi* (2005: 50–51) opozarja, da boj proti terorizmu, ki je postal lajtmotiv mednarodne politike zahodnih držav, ne sme biti enačen zgolj z bojem proti »silam zla«, kajti sodobni terorizem ni le islamski džihad, čeprav morda ta prevladuje. Pravi, da so najbolj znane teroristične skupine v Evropi, npr. Irska republikanska armada, baskovska ETA ali italijanske Rdeče brigade vse prej kot muslimanske, zato pa nič manj nevarne.

Benjamin Netanjahu (2005: 140) pravi, da terorizem ni občasni pojav, pogojen s socialnimi frustracijami, temveč korenini v »političnih stremljenjih in ekspanzionističnih težnjah posameznih držav in grupacij, ki so v njihovi službi.« Isti avtor tudi trdi, da nikakor ne smemo sprejeti stališča, da so teroristi borci za svobodo, kajti prav to bi nam radi vsilili. Pri tem se opira na definicijo terorizma, sprejeto v Jeruzalemu 1979, da je terorizem nameren, sistematičen uboj, ki paralizira in ustrahuje nedolžne ljudi in s tem seje teror v politične namene (2005: 41–42).

Po mnenju Markova (http://zharinov.wallst.ru/terrorism_markov.htm, 8. september 2005) je sodobni terorizem postal veliko bolj zastrašujoč, kot je bil v preteklosti, saj je postal najmočnejše orožje oziroma instrument, ki se ne uporablja zgolj za boj proti oblasti, temveč ga oblast pogosto uporablja za dosego svojih ciljev. Po njegovem mišljenju se terorizem pojavi v času globokih socialnih kriz, v prvi vrsti so to krize ideologije in pravnega reda. Takrat se oblikujejo različne skupine, politične, nacionalistične, religiozne, ipd., ki se jim zdi legitimnost obstoječe oblasti vprašljiva. Če te skupine ugotovijo, da po zakonitih poteh ne morejo doseči svojih ciljev, se odločijo svoje doseči z uporabo nasilja, kar pa je terorizem. Če so včasih za dosego cilja ugrabili kakšnega predsednika, danes to nima več učinka, sploh pa so teroristi po Markovu ugotovili, kje je njihova »možnost«. Oblast je namreč odvisna od volitev, le-te pa od javnega mnenja. Na javno mnenje vplivajo množični mediji, ki pa večino časa »ljubijo« senzacije, ker jim povečujejo prodajo, s tem pa množično (pre)oblikujejo javno mnenje. Ker se ljudje organsko bojijo

nasilja, se bojijo tudi teroristov, za njihovo (ne)ustavitev pa vidijo odgovornega v oblasti. Teroristi torej s pomočjo medijev obvladujejo množico, množica pa obvladuje oblast. In če je z oblastjo nezadovoljna, jo, prek volitev, zamenja. Kar pa je pravzaprav cilj teroristov.

RAND definira terorizem glede na naravo dejanja in ne glede na identiteto vpletenih ali naravo vzroka dejanja. Terorizem je nasilje ali grožnja z nasiljem z namenom ustvariti atmosfero strahu in nemira. Teroristična dejanja so izvedena z namenom prisiliti druge v dejanja, ki jih drugače ne bi storili, ali jih odvrniti od hotenih dejanj. RAND pravi, da so vsa teroristična dejanja kriminalna dejanja. V vojnem stanju so mnoga teroristična dejanja kršitve vojnega prava, kajti nasilje ali grožnja z nasiljem je večinoma usmerjena na civilno prebivalstvo. Motivi vseh teroristov so politično motivirani in so izvedeni tako, da pritegnejo karseda veliko medijske publicitete. Vsa teroristična dejanja imajo namen imeti močan psihološki efekt na izbrano ciljno javnost, da precenjuje moč teroristov in pomembnost njihovega cilja, s tem pa lahko izzovejo pretirano vladno reakcijo (www.tkb.org/RandSummary.jsp?page=about, 23. februar 2006).

Trend terorističnih napadov je, da je incidentov številčno manj, vendar pa morajo biti zato žrtve veliko večje. Po RAND-ovih podatkih je pogostost terorističnih napadov je v 90-ih glede na prejšnja leta padala, približno obratno sorazmerno pa so naraščale žrtve (Gurr, Cole 2000: 22–23).

Mednarodni terorizem je terorizem, ki zajame prebivalce ali teritorij več kot ene države (Henderson 2001: 4). Gearson (2002: 6) celo navaja, da se zmeda pri definiranju pojavlja znotraj posameznih vlad. Medtem ko ameriška vlada definira terorizem kot naklepno, politično motivirano nasilje nad civilnimi tarčami s strani tajnih skupin ali agentov, z namenom zbuditi pozornost občestva, ga FBI drugače, in sicer pravi, da je terorizem uporaba hudega nasilja nad ljudmi ali lastnino, ali pa grožnja z uporaba takšnega nasilja, da bi prestrašili ali prisilili vlado, javnost ali katerikoli del javnosti za dosego političnih, socialnih ali ideoloških ciljev. Zelo podobno terorizem v svojem Zakonu o terorizmu iz leta 2000 definira tudi britanska vlada, in sicer kot hudo nasilje nad ljudmi ali lastnino ali grožnjo s takim nasiljem, da bi prestrašili ali prisilili vlado, javnost ali del javnosti z namenom politične, verske ali ideološke koristi (Silke 2004: 4–5).

Karakteristike terorizma, ki se pojavlja v državah v razvoju, so naslednje:

- Dejanja za zbiranje sredstev za nevarnejše oblike terorizma, na primer ugrabitve za odkupnino, grožnje s smrtjo ali z ugrabitvijo, zbiranje denarja kot »prispevka za varovanje«.
- Ugrabitve letal, umori in ugrabitve za zavarovanje svojih voditeljev pred aretacijo oziroma za njihovo izpustitev.
- Napadi na policijo in druge uniformirane uslužbence s ciljem razširiti teror in strah v policijske in obrambne vrste.
- Ubijanje nedolžnih pripadnikov neke skupnosti.
- Izvajanje samomorilskih bombnih napadov, metanje bomb na naseljena območja in med množico z namenom ubijati in sejati strah med ljudstvom.
- Organiziranje kampusov za vadenje teroristov z namenom razširiti mrežo terorizma čim širše.
- Tajna podpora vlad tujih držav.
- Napad na vladne sedeže in ostale državne demokratične ustanove: parlament, sodišča, vojaški in administrativni aparat.
- Napadi na veleposlaništva držav, ki so tarča terorja.
- Tihotapljenje orožja in municije, drog in ostalih narkotikov za zbiranje denarja, ki se porablja za vzdrževanje in širjenje teroristične mreže.

(Swarup 2002: 20–21).

Tipološke značilnosti mednarodnega terorizma so po Dimitrijeviću (2000: 165–183) naslednje:

- Transnacionalnost terorizma: za dejanja transnacionalnega terorizma bi se lahko šteli vsi pojavi terorizma v mednarodnih odnosih, katerih izvajalci so nedržavni subjekti (posamezniki in skupine).
- Napad na lastno vlado: transnacionalno teroristično dejanje ima lahko mednarodni značaj samo formalno, ko se nek notranji subjekt poveže s kakšnim nepomembnim ali slučajnim tujih elementom.
- Napad na tujo državo: za tak napad obstajajo tri vrste pobud. Prva je blizu klasični nacionalistični ideji o neki državi kot sovražniku. Pri drugi se nacionalni komponenti pridruži tudi politična, sploh v ZDA, ki se smatrajo za zaščitnico večih

režimov v svetu. Lahko pa obstaja jasna razmejitev med vlado in prebivalstvom, s katerim je terorist solidaren.

- Napad na mednarodnega nasprotnika: teroriste na splošno ne zanima, ali je nasprotnik, s katerim se spopadejo, vezan na eno ali več držav, zato ima terorizem transnacionalni karakter.
- Transnacionalno povezovanje teroristov: ko govorimo o zvezah in sodelovanju med teroristi iz različnih držav, lahko razlikujemo dve vrsti odnosov med njimi. Prvi tip sodelovanja med političnimi skupinami, ki se opredeljujejo za terorizem, izhaja iz vzroka, da te skupine v mednarodnem okolju med sabo sodelujejo, ker imajo skupnega sovražnika. Na ta način so se in se povezujejo levičarske skupine (t.i. rdeče armade), pa tudi desničarske, kajti vera je lahko močnejši povezovalni element kot politična sorodnost. Drugi tip naj bi bile zveze med teroristi nasprotnih ideoloških prepričanj, v kar pa Dimitrijević dvomi. Po tej teoriji se ljudje namreč priključijo teroristični skupini, ker uživajo v terorizmu kot »obrta«.
- Meddržavni terorizem: za razliko od transnacionalnega je meddržavni terorizem orodje države, razlika je v tem, da dejanja terorja posredno ali neposredno izvajajo državni funkcionarji, je pa res, da je povezave med vladnimi službami in teroristi težko dokazati.
- Vlada proti opoziciji: v bistvu gre za na tuje ozemlje preneseno notranjepolitično borbo, ko na primer v tujini, izven domačega represivnega aparata, obstajajo osebe ali skupine, ki jih je treba prestrašiti ali odstraniti. Tak tip terorizma se pojavlja tudi med državama, ki sta na splošno v odličnih mednarodnih odnosih, pri čemer mora vlada vložiti velik napor, da prikrije svoje zveze s terorističnimi skupinami.
- Država proti nacionalni organizaciji ali gibanju: sodobna mednarodna politika pozna subjekt, ki nastane na težnji naroda h konstituiranju države in k pravici do samoodločbe. Če jih matična država ne priznava kot tak subjekt, v njih vidi uporniško gibanje lastnih državljanov in kakršen koli oboroženi spopad z njimi ni stvar mednarodnega prava. Tako lahko država in njene službe izvajajo teror nad takimi subjekti, kar je posebna vrsta terorizma.
- Država proti državi: do tega pride v primeru, če organi ene države organizirajo in vodijo teroristična dejanja proti drugi državi. S tem terorizem postane orodje mednarodne politike za splošen cilj destabilizacije druge države.

4. RUSKO RAZUMEVANJE OGROŽANJA NACIONALNE VARNOSTI IN TERORIZMA

4.1 RUSKO RAZUMEVANJE OGROŽANJA NACIONALNE VARNOSTI

Ruski zakon o varnosti iz leta 1992 (v Grizold 2000: 114) opredeljuje nacionalno varnost »kot stanje zaščitenosti življenjsko pomembnih interesov oseb, družbe in države pred notranjim in zunanjim ogrožanjem«. Po konceptu ruske nacionalne varnosti, sprejetim januarja leta 2000 (<http://www.nti.org/db/niprofs/over/concept.htm>, 12. marec 2006, http://www.scf.gov.ru/documents/decree/2000_24_1.shtml, 12. marec 2006), je nacionalna varnost Ruske federacije definirana kot varnost njenega multietničnega prebivalstva, v rokah katerega leži suverenost in je temeljna avtoriteta znotraj Ruske federacije. Po tem konceptu opredeljeni nacionalni ruski interesi so uravnotežena kombinacija interesov posameznikov, družbe in države glede ekonomije, domače politike, socialne, mednarodne, informacijske, vojaške, ekološke varnosti in zaščite mej. Med ruske nacionalne politične interese sodi stabilnost ustavnega sistema, zato je potrebno zagotovljati varnost, teritorialno integriteto, enotnost vrhovne oblasti ter red in zakonitost, odpravljati oziroma preprečevati dejavnike, ki povzročajo in netijo socialne, etnične in verske konflikte, politični ekstremizem, nacionalni in verski separatizem in terorizem. Tako koncept kot grožnje nacionalni varnosti definira stanje državnega gospodarstva, nepopolnost sistema in strukture oblasti države in družbe, socialno in politično polarizacijo družbe, kriminalizacijo družbenih odnosov, rast organiziranega kriminala in terorizma ter poslabšanje notranjih in mednarodnih odnosov. Do rasti organiziranega kriminala in terorizma prihaja zaradi konfliktnosti sprememb v lastništvu in zaradi povečanega boja za oblast skupaj z etničnimi in nacionalističnimi interesi.

V praksi med največje notranje grožnje varnosti Ruske federacije štejejo:

- Nevarnost prihoda radikalnih sil na oblast z možnostjo ponovne konfrontacije s svetom.
- Krize, spopadi in vojne z nacionalnimi, etničnimi in religioznimi vzroki.
- Kriminalizacija družbe.

- Širjenje terorizma, tihotapljenje in trgovina z mamili, ki imajo svoje žarišče na jugu bivše Sovjetske zveze.
 - Nevarnost ponovne politike »ravnotežja sil« in vrnitev k strategiji zastraševanja.
- Grizold (2000: 135).

Grožnja ruski nacionalni varnosti v mednarodni sferi so po Konceptu nacionalne varnosti (<http://www.russiaeurope.mid.ru/russiastrat2000.html>, 23. februar 2006) poskusi drugih držav nasprotovati krepitvi Rusiji kot enega izmed centrov svetovne moči, oviranje izvrševanja nacionalnih interesov in slabljenje njene pozicije v Evropi, na Bližnjem vzhodu, Transkavkaškem območju, v Centralni Aziji in v azijsko-pacifiško regiji. Resno grožnjo nacionalni varnosti Rusiji predstavlja terorizem, mednarodni terorizem pa je vodena kampanja za destabilizacijo Ruske federacije.

Glavna zunanja ogrožanja varnosti Ruske federacije pogojujejo naslednji dejavniki:

- Zmanjševanje vloge in pomena mehanizmov zagotavljanja mednarodne varnosti, zlasti OZN in OVSE.
- Slabitev političnega, ekonomskega in vojaškega vpliva Rusije v svetu.
- Krepitev vojaško-političnih blokov in širitev NATA na Vzhod.
- Možnost namestitve tujih vojaških baz in kontingentov v bližino meja RF.
- Širitev orožja za množično uničevanje in sredstev za njihovo uporabo.
- Večanje sredobežnih procesov znotraj SND.
- Pojavi in eskalacije konfliktov v bližini mej RF in na zunanjih mejah SND.
- Ozemeljske zahteve do Rusije.

Grizold (2000: 103) .

Po zgornji opredelitvi groženj varnosti RF je razvidno, da Ruska federacija za resno grožnjo šteje pravzaprav tudi grožnjo na mejah SND. Po procesu razpada Sovjetske zveze in oblikovanja novih držav so se mnoge med njimi, na primer Kazahstan, oddaljile od Moskve, drugim pa je nekdanji center še vedno predstavljal vir ekonomskih in varnostnih rešitev (Kugler 1996: 49). Zaradi ukvarjanja delno s tujimi zadevami je znotraj federacije, predvsem na Kavkazu, prišlo do nenadzorovanja situacije, kar je rusko vlado prisililo, da je z nekdanjimi članicami SZ in današnjimi članicami SND začela sklepati bilateralne in ne več multilateralne sporazume, hkrati pa je začela na države SND-ja gledati skozi oči

nove »monroejeve doktrine«, kajti iz geopolitičnih in geostrateških razlogov želi ohraniti nad regijo monopol, brez morebitnega vmešavanja drugih (2002: 50).

Zaradi zgoraj navedenih možnih groženj Koncept ruske nacionalne varnosti predvideva naslednje ukrepe za zagotavljanje ruske nacionalne varnosti (2000 Russian National Security Concept, 23. februar 2006):

- Takojšnja zaznava in prepoznavna zunanjih in notranjih groženj nacionalni varnosti.
- Voditi kratko- in dolgoročne akcije, da bi odvrnili in odstranili notranje in zunanje grožnje.
- Zagotoviti suverenost in ozemeljsko celovitost Ruske federacije in zaščito državnih mej.
- Izboljšati gospodarstvo in težiti k neodvisni in socialno orientirani ekonomski politiki.
- Premagati znanstveno in tehnološko odvisnost Ruske federacije od zunanjih virov
- Zagotoviti državljansko varnost posameznikov v Ruski federaciji ter njihove ustavne pravice in svoboščine
- Izboljšati sistem državne moči, sistem federalnih odnosov ter lokalne samouprave in zakonodaje.
- Ustvariti harmonične odnose med deli države, okrepiti red in zakonitost ter ohraniti socialno-politično stabilnost v družbi.
- Zagotoviti spoštovanje ruske zakonodaje s strani posameznikov in funkcionarjev, državnih teles, političnih strank ter javnih in verskih organizacij.
- Zagotoviti vzajemno sodelovanje Ruske federacije z vodilnimi svetovnimi državami.
- Povečati državni vojaški potencial in ohranjanje le-tega na primerno visoki ravni
- Krepite režim neširjenja orožji za množično uničevanje in sredstev za njihovo uporabo.
- Izvajati učinkovite akcije na področju prepoznavanja, odvracanja in prestrežanja obveščevalnih in subverzivnih dejavnosti tujih držav na ozemlju Ruske federacije.
- Bistveno izboljšati ekološko situacijo v državi.

Hlobustov kot realno grožnjo ruski nacionalni in teritorialni varnosti vidi tudi v procesu depopulizacije, ki se je začel 1993, saj je po projekcijah narodnega prirastka, ki je v Rusiji

negativen, pričakovati, da se lahko do leta 2015 število prebivalstva zmanjša na 134,8 milijonov s 144 milijonov v letu 2002, kar znaša več kot 7-odstotno zmanjšanje prebivalstva v manj kot 15 letih. Pri tem drastičnem zniževanju prirastka pa je treba upoštevati tudi grožnjo kriminalnih dejanj, saj je v Rusiji med letoma 1991 in 2003 kriminal zahteval več kot milijon žrtev (http://zharinov.wallst.ru/khlobustov_007.htm, 8. september 2005).

4.2 RUSKO RAZUMEVANJE TERORIZMA

Ruski federalni zakon o borbi s terorizmom, sprejet julija 1998, definira terorizem kot nasilje ali grožnjo z uporabo nasilja v odnosih med fizičnimi osebami ali organizacijami, pa tudi uničenje ali poškodovanje oziroma grožnjo z uničenjem ali s poškodovanjem premoženja in drugih materialnih objektov, ki vključuje življenjsko nevarnost za ljudi, prizadejanje velike premoženjske škode ali pojav drugih družbeno nevarnih posledic, s ciljem uničenja družbene varnosti, prestrašitve prebivalstva ali pa vplivanja na vlado, da sprejema za teroriste ugodne rešitve. Terorizem pomeni tudi takšno vplivanje na državno in družbeno življenje, ki je storjeno za cilje oviranja državne ali druge politične dejavnosti, lahko pa je storjeno tudi iz maščevanja za takšno dejavnost (Federal'nyj zakon Rossijskoj federaciji o bor'be s terrorizmom, 23. februar 2006).

Ta zakon definira teroristično dejavnost kot dejavnost, ki vase vključuje:

- Organizacijo, planiranje, pripravo in realizacijo terorističnih akcij.
- Teženje k terorističnih akcijam, nasilju nad fizičnimi osebami ali organizacijami, uničenju materialnih objektov za cilje terorizma.
- Organizacijo nezakonitih oboroženih formacij, kriminalnega združenja, organiziranih skupin za izvajanje terorističnih akcij in sodelovanje v taki akciji.
- Novačenje, oboroževanje, usposabljanje in uporaba teroristov.
- Financiranje terorističnih organizacij ali skupin in drugo sodelovanje z njimi.

Mednarodno teroristično dejavnost Federalni zakon o borbi s terorizmom (Zakon »O bor'be s terrorizmom«, 23. februar 2006) opredeljuje kot dejavnost, ki je kot taka sprejeta, ko:

- Jo izvajajo teroristi ali teroristične skupine na ozemlju več kot ene države ali povzroči škodo interesom več kot eni državi.

- Jo izvajajo prebivalci ene države v odnosu do prebivalcev druge države ali na teritoriju druge države.
- Sta tako terorist kot žrtev terorizma prebivalca iste države ali različnih držav, dejanje terorizma pa ni storjeno na ozemlju katerekoli izmed teh držav.

5. TERORIZEM V RUSKI FEDERACIJI

5.1 PREGLED SPLOŠNEGA STANJA V RUSKI FEDERACIJI NA PODROČJU TERORIZMA

Nabi Abdulajev je za Moscow Times (<http://context.themoscowtimes.com/story/137808>, 23. februar 2006) napisal članek o pojmu terorizma in njegovega pomena v ruski zgodovini, ki se je s tem pojavom srečala že konec 19. stoletja. Terorizem kot socialni pojav, sestavljen med drugim tudi iz nasilnih dejanj in uporabe doma narejenih bomb, je na krilih revolucionarjev pomenil največjo grožnjo Rusiji več kot tri desetletja, tj. do začetka prve svetovne vojne. V tem času so teroristična dejanja ubila mnogo ljudi, med njimi carja Aleksandra II. in kar precej članov skupščine, guvernerjev, policistov in tožilcev. Avtor članka navaja podatke iz knjige »The Handbook of a Social Revolutionary« iz leta 1914, v kateri je zapisano, da je bilo samo v revolucionarnem letu 1905 približno 51 terorističnih napadov, naslednje leto pa že 78.

Hlobustov v svojem članku *Terrorizm v sovremennoj Rossiji* (www.terrorism.wallst.ru/magazine/history/digest0012.htm, 8. september 2005) pravi, da so eserovski in drugi teroristi med letoma 1902 in 1907 povzročili okrog 5500 terorističnih dejanj. Po revoluciji so se teroristična dejanja nadaljevala, vendar pa Hlobustov trdi, da se teror Sovjetske zveze ne more primerjati s sodobnostjo. Kot primer navaja 70-ta leta 20. stoletja, ko je bilo v celotni Sovjetski zvezi povzročenih okoli 100 kriminalnih eksplozij, kar je manj, kot se je organiziranih napadov zgodilo v Moskvi v samo zadnjih dveh letih. V obdobju sovjetske oblasti je namreč obstajala le ena vrsta terorja, in sicer državni teror. Že Trocki je v članku »Obramba »rdečega terorja« (v

Primorac 2005: 61–73) trdil, da je železno diktaturo proletariata Sovjetske Rusije oblikoval težaven položaj države, ki so jo izmenično napadale belogardistične enote, Nemci, Poljaki, Balti, Finci, Japonci itd. Njegova razprava se je pojavila kot odgovor na Karla Kautskega in njegovo delo iz leta 1919 »Terrorismus und Kommunismus. Ein Betrag zur Naturgeschichte der Revolution«, v katerem ta pravi, da je revolucija krvav terorizem socialističnih vlad, kjer so prednjačili boljševiki. Trocki je dejal, da je teror proti razredu, ki je v zgodovinskem vzponu, nemočen, lahko pa je zelo učinkovit proti reakcionistom, ki nočejo zapustiti političnega prizorišča. Po njegovem je bil caristični teror usmerjen proti delavcem, ki so se borili za socialistični red, medtem ko so njihove, tj. komunistične, milice streljale posestnike in ostale kapitaliste, ki so skušali obnoviti kapitalistični red. Lenin je na zasedanju Vseruskega centralnega izvršnega komiteja leta 1920 dejal, da jim je teror vsilila antanta s svojim terorizmom, ko so se imperialistične države z vojsko obrnile proti Sovjetski zvezi, kajti brez neusmiljenega odgovora proti belogardistom se nova država ne bi obdržala; in to je bil teror. Nasilje je bilo po Leninu zgolj sredstvo za ohranitev mlade oblasti (v Čuček 1981: 176–177). Z njegovo smrtjo in prihodom Stalina se je v sovjetski Rusiji začelo obdobje državnega terorizma z nasilno kolektivizacijo, najrazličnejšimi prepovedmi, katerih kršenje je bilo neusmiljeno kaznovano, s partijskimi čistkami, z montiranimi procesi, katerih žrtev je bil lahko kdorkoli. V Stalinovi Rusiji so izginjali tudi tuji diplomati, evropski komunistični voditelji in ljudje, ki so zaradi komunističnega prepričanja prišli v Sovjetsko zvezo; od tega približno 600 nemških komunistov, 200 italijanskih, izginilo je tudi okoli 100 jugoslovanskih komunistov, največ žrtev pa je bilo med Poljaki, predvideva se, da so jih v SZ pobili okrog 60.000. Skupna številka žrtev stalinskega terorizma je kar 20 milijonov ljudi (Čuček 1981: 178–192).

Tako se ruska pot k terorju začne s prehodom v 90-ta leta 20. stoletja, kot pravi Ždanov v članku *Rossija: Put' k terroru. 1990–1998*

(www.terrorism.wallst.ru/magazine/history/text001.htm, 8. september 2005). Primerljivo je tudi dejstvo, da so v 70-ih in 80-ih kot teroristi delovali predvsem z režimom nezadovoljni posamezniki, medtem ko so se v 90-ih pojavile organizirane skupine s ciljem izvajati oborožena teroristična dejanja. Kot navaja Hlobustov, je na primer v letu 1994 število teh »borcev« znašalo med 200 in 300 tisoč, kar je približno toliko, kolikor znaša tudi število pripadnikov tistih varnostnih organov, ki so se s temi organizacijami

spopadali. Zavedati se je treba tudi dejstva, da so se v preteklosti posamezniki borili oz. izvajali teroristična dejanja z doma narejenim orožjem in bombami, medtem ko je danes zaradi odprtih meja opazen močan porast tihotapljenja orožja. Znano je, kot pokaže tudi analiza terorističnih skupin v Rusiji (glej točko 6), da imajo npr. čečenski uporniki podporo ostalih islamskih fundamentalistov v regiji, najvidnejša je s Savdsko Arabijo in z al-Kajdo, kateri so jim vir tako finančne kot materialne pomoči, kamor šteje tudi orožje. Predvideva se, da je takoj po razpadu Sovjetske zveze zgolj samo leta 1993 bilo nezakonito v državo prepeljano okrog milijon in pol kosov strelnega orožja.

Treba pa je poudariti, da terorizem v 60-ih in 70-ih letih v Sovjetski zvezi ni bil popolna neznanka. Še več, Sovjeti so terorizem videli kot povsem regularno sredstvo v vojnah za osvoboditev, zato se je na njihovi »univerzi« v Moskvi urilo mnogo Palestincev, s pomočjo katerih so Sovjeti želeli izriniti Izrael in njihove ameriške zaveznike iz arabskega sveta. Za takratno državo terorizem, organiziranje in podpora le-tega ni pomenilo nič drugega kot še eno sredstvo za destabilizacijo Zahoda (Kushner 1998: 4–5).

Če za začetek organiziranega terorizma torej štejem nekako prvo petletko 90-ih let prejšnjega stoletja, je treba omeniti še dejstvo, da je na »uspešno« rast teh skupin imela ugoden vpliv reforma varnostnih organov; na primer transformacija KGB v današnji FSB je imela 5 stopenj, funkcijsko in materialno so se krčila tudi sodišča in tožilstva. Ker je nasilje tako lahko postalo nekakšno splošno sredstvo za doseg cilja, se je med letoma 1992-1994 po Hlobustovu v Rusiji pojavil t.i. »kriminalni terorizem«, ki je kot metode uporabljal na primer ugrabitve, likvidacije konkurentov, organizirane eksplozije ipd. Ta pojav, imenovan tudi »ekonomski terorizem«, nima nobene politične motiviranosti, zato je o njem težko govoriti kot o terorizmu, vendar je po svojih metodah prav to. Ta vrsta kriminala je v letu 1994 izzvala požig okrog 70 kmetijskih posestev samo v Podmoskovju, ubitih je bilo 469 podjetnikov, od tega 210 v Moskvi, več kot 1500 ljudi pa je bilo žrtev atentatov. Šele s perestrojko je bilo namreč mogoče, da se je izpod železne roke birokratskega režima izvil tip »zasebnega« terorizma posameznikov, ki so si ob razpadu države na nezakonit način prisvojili ogromno denarja, ustanovili prve zasebne firme v Rusiji in začeli likvidirati konkurenco. Ena izmed oblik terorizma v Rusiji tako postajajo malodane mafijski obračuni med podjetniki (<http://dnd99.narod.ru/html/rusterror.htm>, 19. julij 2005).

Z začetkom prve čečenske vojne (1994–1996) je »usmerjeni terorizem«, tj. terorizem z določenim konkretnim ciljem, pogosto je to fizična oseba, začel zamenjevati »razpršeni terorizem«, žrtve katerega so vedno naključni ljudje. Takšni so napadi samomorilcev, npr. Črnih vdov, podtaknjene bombe v nakupovalnih centrih, razstrelitve na vlakih ter ugrabitev talcev, kakršni sta bili tudi dve najodmevnejši teroristični dejanji v sodobni Rusiji, primera moskovskega gledališča Dubrovka in osnovne šole v Beslanu. Tako CNN navaja približno 15 terorističnih dejanj velikih razsežnosti od leta 1999 do začetka leta 2004 (<http://www.cnn.com/2004/WORLD/europe/02/06/russia.timeline/>, 19. julij 2005), Guardian pa v istem obdobju 11 (http://www.guardian.co.uk/russia/article/0,2763,1103305,00.html#article_continue, 19. julij 2005), kateri so vsi zahtevali veliko, najverjetneje povsem naključnih, žrtev. Kakšen razpon ima tip razpršenega terorizma, lahko vidimo že iz podatka, da je samo v letu 2003 v Rusiji zaradi terorizma umrlo več kot 220 ljudi, v enem samem napadu konec 2002 pa je umrlo 72 ljudi (<http://www.foxnews.com/story/0,2933,129922,00.html>, 23. februar 2006).

V drugi polovici 90-ih let je zaradi spleta geografskih, zgodovinskih in političnih okoliščin in koristi prišlo do povezovanja terorističnih skupin znotraj federacije, hkrati pa so se začele te skupine odpirati tudi navzven. Ne bomo se veliko zmotili, če trdimo, da je bil idejni vodja velike večine separatističnih gibanj v Rusiji, hkrati pa tudi nekakšen zli duh notranje stabilnosti, nedavno ubiti Šamil Basajev, desetletje najbolj iskani človek v regiji. Basajev, ki je svetu postal znan z zasedbo bolnišnice v Budjonovsku leta 1995, je v Afganistanu navezal stike s skupinami islamskih skrajnežev in tako dal terorizmu v Rusiji povsem novo razsežnost. Teroristična dejanja so postala več kot le boj za neodvisnost in ozemlje, vključevala so namreč čedalje močnejšo religiozno komponento, ki se je sprevrgla v fanatizem in samomorilske bombaše.

Tako po Hlobustovu lahko razdelimo zgodovino ruskega terorizma na tri obdobja, ki so bolj ali manj nadčasovna. Avtor navaja naslednjo klasifikacijo: obstajajo socialni terorizem (ki je desni ali levi, tak primer je Rusija v začetku prejšnjega stoletja), nacionalistični oz. separatistični terorizem (značilen za obdobje po razpadu Sovjetske zveze) in terorizem na religiozni osnovi (značilen za islamski svet, kamor spada po verski pripadnosti tudi severni Kavkaz). V primeru čečenskih upornikov, ki ne delujejo le na ozemlju samooklicane republike Čečenije, ampak tudi v praktično vseh sosednjih

pokrajinah (glej tabele pod točko 6), je cilj nacionalističen in ne verski. Čečenci in Dagestanci zahtevajo neodvisnost in odcepitev od Ruske federacije in čeprav njihove metode in sredstva temeljijo na osnovi islamizma, se ne združujejo v veliko islamsko državo, kot je to na primer cilj Islamskega gibanja Uzbekistana.

Glede Čečenije in tako imenovanega »čečenskega terorizma«, »čečenskih upornikov«, »čečenske gverile« itd. je treba povedati, da se ponovno srečujemo s paradoksalnostjo definicije terorizma. Medtem ko praktično vsi ruski in zahodni mediji poudarjajo komponento terorizma, še posebej pa religiozno, tj. islamistično, pogojenega terorizma, organizacija M.A.T. (Muslims Against Terrorism) v izjavi za javnost z dne 26. februarja 2000 trdi, da so pravi teroristi na območju Severnega Kavkaza Rusi (<http://www.islamicsupremecouncil.com/mat2.htm>, 8. oktober 2005).

Kazahstanski akademik Kajdarov v svojem članku o pojavnosti terorizma (www.terrorism.wallst.ru/magasine/teoria/digest0011.htm, 8. september 2005) pravi, da v Rusiji obstajata danes dva tipa terorizma; prvi je kriminalni in je povezan z začetnim obdobjem tranzicije v kapitalistično državo, v kateri je prišlo do mnogih nepravilnosti in do kraj državnega premoženja. Drugi tip je nacionalni terorizem, ki je v glavnem povezan s Čečenijo in v manjši meri z mednacionalnimi razdori med narodi severnega Kavkaza. Kajdarov trdi, da politični, religiozni in ideološki terorizem v Rusiji ne obstaja, da pa se bi ob primerni motiviranosti lahko pojavil kadarkoli in kjerkoli.

Za jasnejšo predstavo o razsežnosti terorizma sem se posvetila raziskavi o povezavi terorizma s socialnimi, političnimi, z ekonomskimi in mednarodnimi pogoji in odnosi (<http://zharinov.wallst.ru/pubgrant2.htm>, 8. september 2005), ki je kot svoj časovni okvir vzela 37 let, to je čas med letoma 1968 in 2004. Na lestvici držav, ki so v tem času doživela največ terorističnega značaja, je Rusija na 13. mestu s 540 incidenti. Upoštevati je treba namreč dejstvo, da je leta 2004 Rusija obstajala šele 12 let, lestvica pa upošteva tudi zadnjih 7 let Sovjetske zveze, v katerih je bilo zabeleženih 11 incidentov. Raziskava je analizirala indeks terorističnih dejanj po letih (po izračunu deljenja vsote vseh terorističnih dejanj s številom držav, v katerih so se le-ta zgodila) in ugotovila, da je za primerjavo leta 1968 terorizem poznalo 30 držav, leta 1980 40, leta 1990 59, do leta 2004 pa je ta številka narasla na 77 držav. Do leta 1998 je bilo povprečno število terorističnih dejanj v svetu med 300 in 400 letno, do leta 2004 je naraslo na več kot 2600

incidentov letno. Značilno za to »novo« obdobje terorizma je, da njegovo lestvico kreirajo le točno določene države, npr. v letu 1998 je bilo največ incidentov v Kolumbiji, Španiji, Jugoslaviji in Rusiji, leto 2001 je na primer zaznamoval Izrael, 2002 zopet Kolumbija, Indija itd.

Glede na to, da je Rusija z 12-letno »tradicijo« terorizma na 13. mestu med državami, ki v raziskavi sodelujejo že 37 let, ne preseneča dejstvo, da je po intenzivnosti terorističnih incidentov na tretjem mestu, takoj za palestinskimi ozemlji in Kolumbijo, s povprečno približno 42 incidenti na leto. Vendar raziskovalci sami priznavajo, da je glede na porast terorizma konec 90-ih nesmiselno govoriti o 37 letih zgodovine, ker je za realen prikaz stanja v bistvu pomembnih zadnjih 7 let. Na lestvici terorizma med letoma 1998 in 2004 je Rusija na 9. mestu s 519 incidenti, kar spremeni njen indeks na povprečno 74 terorističnih dejanj na leto. Najnovejša lestvica, ki je rezultat preiskovanja terorizma med letoma 2001 in 2004 (<http://zharinov.wallst.ru/pubgrant1.htm>, 8. september 2005), Rusijo uvršča na 7. mesto z indeksom povprečno 85 terorističnih dejanj na leto.

Vendar je po mnenju A. Perfiljeva potrebno biti previden glede tega, kar se piše in govori o Rusiji in njenih notranjih zadevah na Zahodu. Pravi namreč, da Zahod ne bo nikoli razumel ruske duše in da ne razume, da je s koncem Sovjetske zveze bilo dokončno konec tudi imperija. Po tragediji v Beslanu, pravi Perfiljev, je Zahod najprej obsodil vzroke napada, tj. imperialistične želje Rusije po Severnem Kavkazu, in šele potem posledice, tj. več kot 300 žrtev, od tega več kot 100 otrok. V svojem članku v Pravdi jasno pove, naj ZDA pometejo najprej pred svojim pragom in naj se ne vtikajo v notranje zadeve Federacije, če jim ne mislijo tudi pomagati v boju proti terorizmu (http://www.pravda.ru/world/2004/5/14/36/17946_doublestandard.html, 19. julij 2005).

Ugotovimo lahko torej, da se intenzivnost terorističnih dejanj v Ruski federaciji močno povečuje. Analitični center Jurija Levade iz Moskve je med 24. in 27. septembrom 2004 izvedel raziskavo o rasti terorizma v Rusiji (<http://privacy.hro.org/docs/sociology/051004.php?printv=1>, 19. julij 2005). Raziskava je zajela 1600 Rusov iz 128 mest v 46 ruskih regijah in je pokazala naslednje: približno enak odstotek (35%) je prepričanih, da je do rasti terorizma prišlo zaradi spletk sovražnih sil in zaradi napačne politike ruskih oblasti. Približno polovica jih je mnenja, da teroriste vodi želja po denarju, ki jim ga plačujejo za izvajanje terorističnih dejanj na ruskih tleh, 22%

pa meni, da se hočejo federalnim silam maščevati za smrt mnogih sorodnikov v Čečeniji. Večina jih meni, da se teroristi v enaki meri financirajo iz sredstev, ki jih prispeva vlada za obnovo Čečenije in iz tujine. Konec septembra 2004 je kar 93% vprašanih zatrdilo, da se bodo velika teroristična dejanja (ugrabitve, eksplozije) zagotovo kmalu ponovile, medtem ko je v januarju 2004 to menilo le 38%. Raziskave centra od leta 1999 do 2004 so tudi pokazale, da ljudstvo nima največjega zaupanja v sposobnost ruskih oblasti, da zaščitijo prebivalstvo pred novimi terorističnimi napadi, ta odstotek se že od začetka suče okrog 50 odstotkov, v letih 2002 (po napadu na gledališče) in 2004 (po Beslanu) pa je bilo tega mnenja več kot 75% vprašanih.

Na rast terorizma naj bi po mnenju strokovnjakov vplivali tako notranji kot zunanji dejavniki (www.terrorism.wallst.ru/magazine/teoria/digest0011.htm, 8. september 2005). Zunanji dejavniki so porast števila terorističnih dejanj v bližji ali daljni okolici, socialna, politična in ekonomska nestabilnost sosednjih držav, oboroženi konflikti v sosednjih državah, teritorialne zahteve, strateška usmerjenost tujih obveščevalnih služb in terorističnih organizacij ter morebitna prepustnost mej. Notranji dejavniki so razmeroma lahek dostop do orožja na črnem trgu, prisotnost oseb, treniranih v bazah v Afganistanu, Čečeniji in drugje, šibka administracijsko-pravna podpora borbi proti terorizmu, izguba vrednot med ljudstvom, padec avtoritete oblasti in zakona, kar poraja agresijo med nižjimi socialnimi razredi, neučinkovitost organov za zaščito pravic državljanov ter nekontrolirana propaganda kulta nasilja v množičnih občilih.

Poleg tega pa Gurr in Cole (2000: 239–240) trdita, da je Rusija izmed vseh velikih držav najslabše pripravljena na grožnje, kajti njen sistem protiteroristične zaščite bi bilo treba zgraditi od temeljev, za to pa državi resno primanjkuje sredstev.

5.2 ANALIZA TERORISTIČNIH SKUPIN V RUSKI FEDERACIJI

V Ruski federaciji po podatkih spletne strani MIPT Terrorism Knowledge Base (<http://www.tkb.org>, 23. februar 2006), ameriške neprofitne organizacije, ustanovljene leta 1995 po terorističnem napadu v Oklahomi, ki v svojih raziskavah sodeluje z RAND

Terrorism Chronology and RAND-MIPT Terrorism Incident databases, Terrorism Indictment database in DFI International's research on terrorist organizations, obstaja oz. je obstajalo 15 terorističnih organizacij, od tega je 11 notranjih oz. takšnega tipa, da delujejo oz. so delovali na ozemlju federacije, ostale štiri organizacije pa delujejo v njeni neposredni bližini. Spletna stran Centra za obrambne informacije (<http://www.cdi.org>, 23. februar 2006) pa kot tudi v Ameriki zaznane teroristične skupine v Rusiji navaja Islamski regiment za posebne primere (SPIR), Islamsko mednarodno mirovno brigado (IIPB) in Brigado mučenikov Riyad us-Saliheyn ter kot pomembne mednarodne skupine v regiji tudi Aum Shinri Kyo, Islamsko gibanje Uzbekistana, al-Kajdo in skupine islamskih fundamentalistov. V začetku leta 2003 je Vrhovno sodišče Ruske federacije priznalo 15 terorističnih skupin, ki so potencialna nevarnost ruski suverenosti. Med njimi sta kot notranji skupini navedeni Združene sile mudžahedinov Kavkaza in Kongres narodov Dagestana in Ičkerije, obe pod vodstvom Šamila Basajeva. Po zbranih podatkih sta ti skupini nadpomenka za približno 3 ali 4 teroristične skupine, ki so napade v različnih ruskih mestih priznale, njihov vodja pa je prav tako Šamil Basajev. Ostale skupine, zajete v poročilu sodišču, so tuje, vendar vse islamske, npr. Talibani, al-Kajda, ipd. Kot največji, ker sta najbližji, grožnji se omenjata Hizb ut-Tahrir in Islamsko gibanje Uzbekistana (http://www.chelny.ru/rnews.phtml?id=/news/daythemes/2003/02/14/14141438_bod.shtml, 17. september 2005).

Konec julija 2006 je FSB izdala nov seznam terorističnih skupin, ki pa sproža določene dvome. Za »pristop« na ta seznam mora skupina izpolnjevati tri pogoje, in sicer:

- a) mora si z nasiljem prizadevati za ustavne spremembe v Rusiji,
- b) mora imeti zveze z vojaškimi ali ekstremističnimi oddelki na Severnem Kavkazu in
- c) mora imeti zveze z organizacijami, ki jih mednarodna skupnost priznava za teroristične.

S. Saradžjan, soustanovitelj Centra za evrazijske varnostne študije v Moskvi, pravi, da to na kratko pomeni, da mora skupina biti islamska in povezana s čečenskimi uporniki. Saradžjan tudi trdi, da je nov seznam, ki zajema 17 skupin, kratkoviden, kajti deluje po dvojnih merilih in spet deli svet na »naše« in »njihove«. Rusija je z novim seznamom, na katerem so skoraj vse islamske skupine v njeni okolici, vključno z al-Kajdo in Talibani, dala vedeti, kje so njeni mednarodni interesi, kajti na ta seznam ni vključila ne Hamasa ne Hezbolaha. Najbolj paradoksalno pa je, da na novem seznamu ni ne SPIR-a, ne IIPB-ja in

ne brigade Riyad us-Saliheyn, ker FSB kot resne grožnje obravnava le starejše, konsolidirane skupine, novejše, ki pridejo in gredo, pa ne predstavljajo takšne grožnje. Predvideva se, da bo ta nov seznam oslabil prizadevanja Moskve, da bi bile uporniške skupine na Severnem Kavkazu tudi s strani ZDA priznane za teroristične, kajti ZDA so nezadovoljne z odsotnostjo palestinskih upornikov na ruskem seznamu. Hkrati pa seznam sproža tudi veliko nezadovoljstvo med rusko muslimansko skupnostjo, kajti na njem so izključno samo islamske skupine.

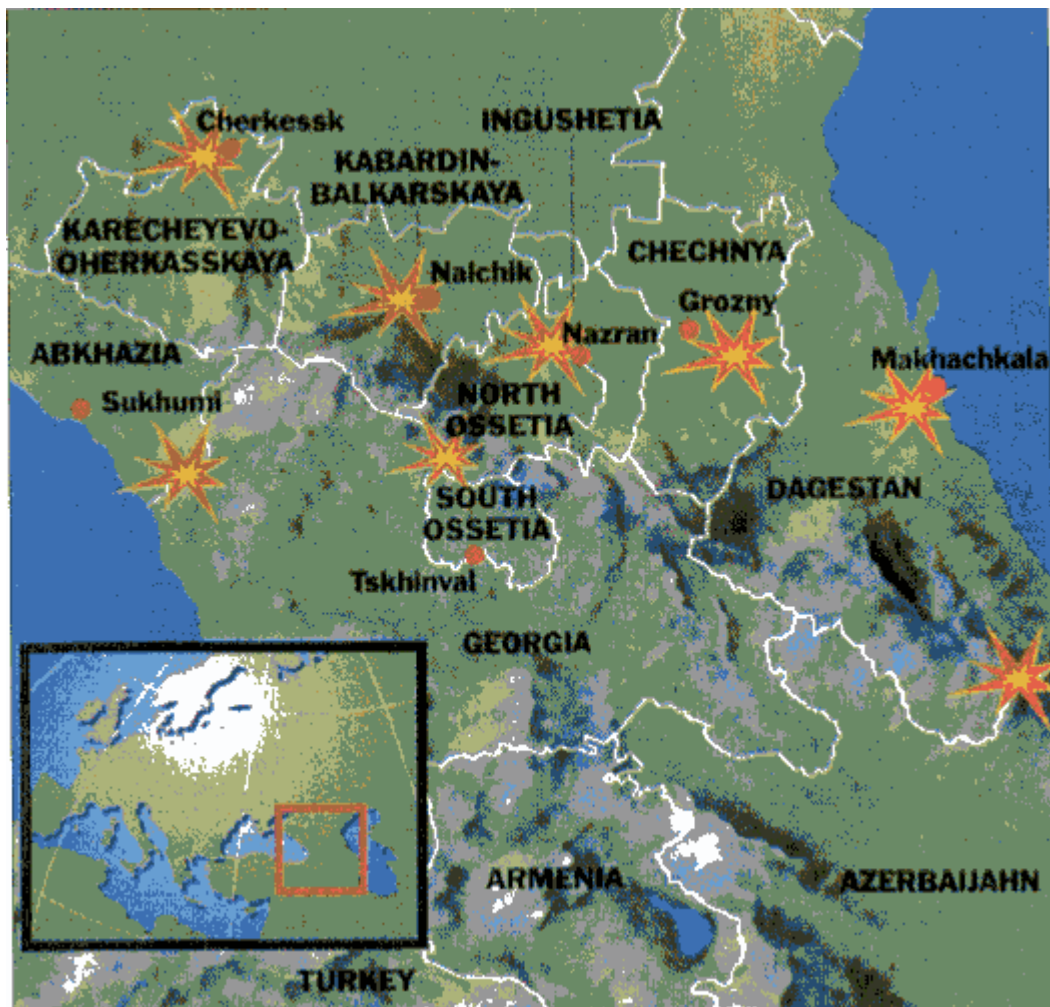
Osredotočila se bom predvsem na tiste skupine po RAND-u, ki še delujejo, vendar pa bi želela zaradi boljše preglednosti omeniti tudi ostale. Pri delitvi skupin se moramo zavedati, da so notranje skupine večinoma tako teritorialno kot idejno vezane na Čečenijo, zato so med seboj pogosto tesno povezane. Za skupine, ki delujejo zunaj Ruske federacije, se morda na prvi pogled zdi, da z Rusijo pravzaprav nimajo nobene neposredne zveze, imajo pa prav gotovo posredno. Upoštevati je treba namreč vidik »kotla« severnega Kavkaza in pa porast islamističnih gibanj v srednji in jugozahodni Aziji, katerih cilj je skupna islamska država.

Ne bo odveč niti omemba, da v Ruski federaciji skoraj zagotovo, kljub trudu nekaterih raziskovalcev, da bi zgodovino in njene akterje popredalčkali brez odstopanj in nejasnosti, obstaja mnogo nezadovoljnih posameznikov in takšnih ali drugačnih skupin, saj je po podatkih RAND-a samo v zadnjem desetletju na ruskih tleh zabeleženih okoli 450 terorističnih dejanj večje ali manjše stopnje, medtem ko Dakič navaja, da se samo število terorističnih incidentov v enem letu vrti nekje okrog te številke; tako naj bi le v letu 2003 bilo v Rusiji uradno zabeleženo 561 incidentov, od tega 386 v Čečeniji (2004: 50). Že v prejšnjem poglavju pa sem navedla, da je raziskava terorizma pokazala, da je Rusija od leta 1998 doživela 519 terorističnih incidentov. Večina tega so dejanja, za katere ni nihče nikoli prevzel odgovornosti in o katerih lahko le ugibamo, kdo je njihov izvajalec in kakšen je bil njihov namen. Zato sem v ozir vzela samo tista dejanja, katera je določena skupina priznala. Kot primer zanimive raziskovalne zanke, ki se pojavi pri obravnavanju terorističnih dejanj, naj navedem K. Tomaševsko, ki pravi, da »E. Mickolus za obdobje med 1968 in 1978 pravi, da je obstajalo 1.436 mednarodnih političnih incidentov; za isto desetletno obdobje CIA v svoji raziskavi za ameriško vlado navaja podatek o 3.043 mednarodnih terorističnih incidentih, korporacija RAND pa obravnava 881 mednarodni teroristični incident. Pri tem je zanimivo, da vse tri raziskave uporabljajo isti izraz

(teroristični incident), vse ga definirajo na isti način, vendar očitno pod njim razumejo različne dogodke« (v Dimitrijević 2000: 163).

Za boljše razumevanje situacije oziroma teritorialnega problema Severnega Kavkaza prilagam zemljevid območja, na katerem so tudi označena krizna žarišča. Ker je zemljevid iz leta 2000, na njem ni Beslana, ki leži v republiki Severni Osetiji.

Slika 5.2.1 : Krizna žarišča Severnega Kavkaza.

vir: Milovac 2000: 11.

Najbolj prizadeta s strani terorističnih dejanj med letoma 1996 in 2006 so poleg Moskve kot prestolnice predvsem mesta na Kavkazu, največ izmed njih v Čečeniji. Po RAND-u (www.tkb.org, 23. februar 2006) je najbolj prizadeto mesto Grozni (Čečenija), sledijo pa mu Mahačkala (Dagestan), Nalčik (Kabardino-Balkarija), Šali (Čečenija), Dišnje-Vedeno (Čečenija), Vladikavkaz (Severna Osetija), po obsegu največji posamezni napad pa se je zgodil v Beslanu (Severna Osetija).

5.2.1 NOTRANJE TERORISTIČNE SKUPINE

5.2.1.1 NOVA REVOLUCIONARNA ALTERNATIVA¹

Njeno angleško ime je New Revolutionary Alternative (NRA), ki je dobeseden prevod njenega ruskega imena »Новая Революционная Альтернатива«, poznana tudi pod imenom New Revolutionary Initiative.

Skupina je danes neaktivna, prvič pa je bila omenjena 9. oktobra 1999. Sestavljali so jo ruski levičarski ekstremisti, katere uvrščajo med anarhiste, ki so prevzeli odgovornost za več bombnih napadov v Moskovski regiji med letoma 1996 in 1999, med drugim tudi na dva naborniška centra ter na pisarno vojaškega tožilca. V istem časovnem obdobju so prek javnih občil prevzeli odgovornost tudi za manjši bombni napad pred perujsko ambasado in za uničenje kipa zadnjega ruskega carja, Nikolaja II. Skupina je leta 1998, po bombnem napadu na policijski avtobus, ljudi pozvala, naj na policijski teror odgovarjajo z revolucionarnim terorjem in na fašistične provokacije z neposrednimi protifašističnimi akcijami.

Ključne voditeljice skupine so bile Olga Nevska, Nadežda Raks in Larissa Romanova, ki od maja 2003 vse preživljajo čas v zaporu, obsojene zaradi več dejanj skupine, med njimi tudi zaradi najbolj znanega bombnega napada NRA, ki se je zgodil 4. aprila 1999. Skupina je napadla rusko državno-varnostno službo (FSB) v Moskvi, ko je v recepciji službe eksplodiralo več kot 1 kg TNT-ja. Ker je bomba eksplodirala ponoči, v stavbi ni bilo veliko ljudi, zato tudi žrtev ni bilo, ranjeni pa sta bili 2 osebi. 4 dni kasneje je NRA priznala napad in zavrnila, da so ga izvedli zaradi buržoaznega terorja, ki ga moderni policijski ruski sistem izvaja nad

¹ Viri: *New revolutionary alternative*, <http://www.tkb.org/group.jsp?groupID=3649> (23. februar 2006), *New revolutionary alternative attacked policy target*, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=16406> (23. februar 2006)
New Revolutionary Alternative, http://en.wikipedia.org/wiki/New_Revolutionary_Alternative (2. oktober 2006)
New Revolutionary Alternative, http://experts.about.com/e/n/ne/New_Revolutionary_Alternative.htm (2. oktober 2006)

radikalnimi nasprotniki režima, pri čemer je medijska javnost zavrnila trditev NRA kot ne preveč verjetno.

Po letih 2000 in 2001, ko je bilo aretiranih 5 članov skupine, ni bilo več nobenih napadov, za katere bi odgovornost prevzela NRA, zato oblasti sklepajo, da je bila skupina zelo majhna, mogoče sestavljena zgolj iz članov, katere so aretirali. Viri navajajo tudi možnost, da skupina že od začetka ni imela več kot sto članov, obstaja pa tudi določena verjetnost, da skupina uradno ni nikoli obstajala.

5.2.1.2 TOLPA MOVSARJA BARAJEVA²

Skupino, ki je prvič napadla 19. oktobra 2002 in zadnjič 24. oktobra 2002, štejejo k separatističnim pa tudi versko ekstremističnim skupinam, danes pa je neaktivna. Ustanovljena je bila na območju Čečenije in sicer z namenom preoblikovati republiko v neodvisno islamsko državo.

² Viri:

Movsar Baryayev gang, <http://www.tkb.org/group.jsp?groupID=3639> (23. februar 2006),

Movsar Baryayev gang attacked private citizens & property target,

<http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=13618> (23. februar 2006),

Movsar Baryayev gang attacked business target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=13433> (23. februar 2006)

Movsar Barayev, en.wikipedia.org/wiki/Movsar_Barayev (02. oktober 2006)

V. Voronov: *Those behind Movsar Barayev*, http://www.newtimes.ru/eng/detail.asp?art_id=631 (2. oktober 2006)

P. Quinn-Judge: *The Man Who Would Be Martyred*,

<http://www.time.com/time/europe/magazine/2002/1104/cover/mosvar.html> (2. oktober 2006)

Movements of Movsar Barayev,

http://www.globalsecurity.org/security/profiles/generate_movements.php?name=Movsar%20Barayev (2. oktober 2006)

Known Activities of Movsar Barayev,

http://www.globalsecurity.org/security/profiles/generate_activities.php?name=Movsar%20Barayev (2. oktober 2006)

Moscow theater takeover, http://www.globalsecurity.org/security/profiles/moscow_theater_takeover.htm (2. oktober 2006)

A. Vernidoub: *Who is Movsar Barayev?*, <http://www.gazeta.ru/2002/10/24/WhoisMovsarB.shtml> (02. oktober 2006)

Prosecutor's Office Buries Movsar Barayev, <http://english.pravda.ru/hotspots/conflicts/3001-1/> (02. oktober 2006)

Chechen Terrorist Organizations: Statement of the Case,

http://www.peaceinthecaucasus.org/reports/paper_statedepartment.htm (2. oktober 2006)

Rebel leader 'came to die', <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2363435.stm> (2. oktober 2006)

A. Vernidoub: *FSB says Barayev acted on orders from above*,

<http://www.gazeta.ru/2002/11/01/FSBsaysBaray.shtml> (2. oktober 2006)

M. Erikson: *Bin Laden's terror wave 2*, http://www.atimes.com/atimes/Central_Asia/DJ29Ag05.html (2. oktober 2006)

Njen vodja je bil Movsar Barajev (znan tudi kot Movsar Sulejmanov), ki je bil dolgoletni član protiruske milice, katero je vodil njegov stric Arbi Barajev, ki so ga ruske enote ubile v juniju 2001. Za Barajevo milico so bile značilne predvsem ugrabitve z zahtevami po odkupnini. Za Movsarja Barajeva je znano, da je bil islamizem le krinka za njegov prvobitni cilj, to je pridobiti čim več denarja, čeprav nekateri viri zatrjujejo, da je bilo njegovo nagnjenje k vahabizmu iskreno. V vsakem primeru sum na sodelovanje oziroma vsaj prevzemanje idej od islamskih fundamentalistov na Bližnjem vzhodu in v Saudovi Arabiji ne more biti popolnoma izključen, še več, ker so znane povezave z al-Hattabom, je to celo zelo možno.

Znano je tudi vzajemno delovanje skupine z drugimi čečenskimi separatisti, tj. z Mednarodno islamsko mirovno brigado (Islamic International Peacekeeping Brigade - IIPB) in z Islamskim regimentom za posebne namene (Special Purpose Islamic Regiment - SPIR), katerih pomemben član je bil Šamil Basajev, za katerega se predvideva, da je dajal ukaze tudi Barajevi tolpi. Movsarja Barajeva štejejo tudi za prejšnjega vodjo SPIR-a. Skupina je uradno razpadla s smrtjo svojega voditelja, vendar obstajajo domneve, da je na temeljih njenih separatističnih idej Basajev postavil zelo nevarno skupino Brigado mučenikov Riyad us-Saliheyn (Riyad us-Saliheyn Martyr's Brigade). Nekateri viri Tolpe ne vidijo kot samostojne skupine, Movsarja Barajeva pa priznavajo za poveljnika SPIR-a. Zanj je bilo značilno predvsem nestrinjanje z vodjo Čečenov, Aslanom Mashadovim. Podrobnejši pregled terorističnih skupin čečenskih upornikov pa daje vedeti, da je Movsar Barajev bil vodja SPIR-a in da je kot vodja le-ta zelo verjetno bil del organizacije napada na gledališče v Moskvi, ni pa bil SPIR tisti, ki je napad izvedel. Danes t.i. imenovana Tolpa Movsarja Barajeva je bila sestavljena iz borcev, ki so bili pripadniki različnih skupin, jih je pa družil isti cilj – prenos bojevanja na ulice in zgradbe Moskve in ne več le Kavkaza.

Za Barajeva je ruska varnostna služba (FSB) pokazala veliko zanimanja, med drugim so poskušali proti njemu naščuvati ostale vodje čečenskih uporniških skupin. FSB tudi trdi, da je bil Barajev vezni člen med čečenskimi uporniki in arabskimi terorističnimi skupinami, ki so prek njega v Čečenijo pošiljale denar.

Tolpa je izvedla dva znana napada:

- a) 19. oktober 2002, Moskva: tolpa Movsarja Barajeva je v zrak vrgla avtobombo pred restavracijo McDonald's. Ranjenih je bilo najmanj 7 ljudi, ubit eden. Povzročena škoda je znašala okrog 3 milijone rubljev.

- b) 24. oktober 2002, Moskva: tolpa je v oktobru izvedla enega največjih terorističnih dejanj v sodobni Rusiji, preden se je zgodil Beslan. Sredi predstave v moskovski Palači kulture je vanjo vdrlo 45, po drugih virih 41, čečenskih teroristov ter zajelo približno 800 gledalcev in igralcev za talce, po nekaterih podatkih čez 1000. Teroristi, oboroženi z avtomatskimi puškami in razstrelivom, so zahtevali konec vojne v Čečeniji in umik ruskih enot ter veliko vsoto denarja. Sami sebe so razglasili za »samomorilsko enoto 29. divizije«. Teroristi so kasneje izpustili okoli 60 talcev, večinoma Nerusov in otrok. Po dvodnevni pogajanjih, ko so teroristi začeli streljati talce, so v gledališče vdrle specialne enote in prostor zaplinile, verjetno s fentanilom, anestetikom na osnovi morfija. Za posledicami zastrupitve je umrlo okrog 129 ljudi, med 45 in 50 ljudi pa je bilo ubitih v navzkrižnem ognju. Ranjenih je bilo 650 ljudi, po nekaterih navedbah pa je uradnih ranjencev 775. Med ubitimi je bilo več teroristov, med njimi so identificirali Aresena Baikhatova, Yesiro Vitaliyev, Movsarja Salamova (Barajeva), Rasula Khakhanova, Ruslana Elmurzayeva (Abu-Bakarja) in druge. Po navedenih podatkih je v napadu sodelovalo več čečenskih žensk, naj bi jih bilo celo polovica enote, znanih kot Črne vdove. Ta napad so nekateri označili za dokaz vpliva bin Ladna in al-Kajde na čečenske upornike, kajti samomorilski napad na stavbo s čimveč žrtvami naj bi bil zanje tipičen.

Ruske specialne enote so do leta 2002 dvakrat napačno razglasile smrt Barajeva, od tega enkrat le 11 dni pred napadom na gledališče, kjer je bil Movsar Barajev 25. oktobra 2002 v navzkrižnem ognju med svojimi teroristi in ruskimi specialci res ubit. Zanimivo je dejstvo, da je v času drugega obvestila o lastni smrti Barajev zagotovo že bil v Moskvi, v času prvega, v avgustu 2001, pa ga pravzaprav še ni

poznal nihče. Voronov pravi, da je njegova »ne-smrt« tik pred napadom verjetno posledica neučinkovitosti oblasti, s katero naj bi njegov zloglasni stric pravzaprav zelo dobro sodeloval. Še bolj zanimivo je, da je Barajev pred smrtjo v nekem intervjuju dejal, da gledališče ni edina možna tarča, ki bi jo lahko napadli, da pa se nobena od drugih idej ni prijela. Voronov pravi, da ga javnost in oblasti niso vzeli resno, ker preprosto ni bil videti sposoben izuriti teroristične skupine, načrtovati napada, izbrati tarče in napad izvesti, kajti njegove teroristične »izkušnje« so bile izključno z ugrabljanjem ljudi. Zato se nekateri nagibajo k teoriji, da je Barajeva nekdo prepričal, da gre v bistvu v zanesljivo smrt na neznanem terenu. In ime, ki se je največkrat pojavilo, je Šamil Basajev.

Res pa je, da od njegove smrti dalje aktivnosti Tolpe, pa tudi SPIR-a, ni zaznati, obstaja pa sum, da je njune člane Basajev aktiviral v svojo Brigado mučencev.

5.2.1.3 RDEČI GVERILCI ³

Rdeči gverilci so udarili le enkrat, in sicer so 11. septembra 2002 nastavili 400-gramsko bombo TNT-ja v urad mladinske skupine »Korakamo skupaj«, ki podpira predsednika Putina, pri čemer ni prišlo do nobenih poškodb. Ker skupina kljub priznanju napada ni zavzela nobene ideološke pozicije in ni z ničemer pojasnila razloga za napad, so njihovi nadaljnji motivi, kakor tudi morebitno obstoječe članstvo, nejasni. Sklepa se, da so Rdeči gverilci prokomunistična militantna skupina, ki nasprotuje Putinovi vladavini, ki pa po tako dolgem časovnem razponu ne namerava več napasti.

O skupini obstaja en sam konkreten podatek, in sicer v Terrorism Knowledge Base, nikjer drugje pa skupine s tem imenom ni mogoče zaslediti.

³ Viri:

Red guerillas, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3667> (23. februar 2006),

Red guerillas attacked other target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=14230> (23. februar 2006)

5.2.1.4 ČRNE VDOVE⁴

Črne vdove (Black widows, Чёрные вдовы) je poimenovanje za, večinoma, ženske samomorilke z bombnimi razstrelitvami, največkrat čečenskega izvora. Njihovo ime izvira iz dejstva, da so mnoge izmed njih svoje može izgubile v vojnah z Rusijo, čeprav se v ruskih medijih ime uporablja za vsako bombno samomorilko, ne glede na etnično pripadnost. Črne vdove so tako imenovane tudi zaradi tradicionalnega oblačenja v črno od glave do peta, nosijo pa t.i. »pas mučencev« (shahid belt) z razstrelivom. Zaradi tega so imenovane »shahidki«, mučenke. Zanimivo pri fenomenu čečenskih samomorilk je, da so v osnovi vse pravoverne muslimanke, Koran pa eksplicitno prepoveduje samomor. Tako je gibanje mučencev, shahidov, postalo znanilec sprememb v fundamentalističnih skupinah, kajti po novem verski vodje skupin odobravajo ženske samomore, kajti Bog bo mučeništvo nagradil.

Črne vdove so zanimiv sociološki pojav, tako meni Geringer, kajti tradicionalno se je nasilno obnašanje v družbi pripisovalo moškim, čeprav so svojo nišo v zgodovini nasilja našle tudi ženske, začenši z Dalilo in s Salomo. Geringer sicer navaja podatke za Združene države Amerike, vendar pravi, da je statistika

⁴ Viri:

Black widows, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3971> (23. februar 2006),

Black widows attacked government target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=17703> (23. februar 2006),

Black widows attacked private citizens&property target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=17689> (23. februar 2006)

J. Geringer: *Black Widows: Veiled in their own web of darkness*,

http://www.crimelibrary.com/criminal_mind/psychology/widows/1.html (2. oktober 2006)

Russia's FSB Says UK Must Curb Liberties to Beat Bombers,

<http://www.mosnews.com/news/2005/07/20/fsbuk.shtml> (2. oktober 2006)

Chechnya's 'black widow' bombers, <http://www.cnn.com/2003/WORLD/europe/07/11/russia.black.widows/> (2. oktober 2006)

V. Dubnov: *"Black Widows" instead of "White Tights"*, http://www.newtimes.ru/eng/detail.asp?art_id=787 (2. oktober 2006)

W. A. Knight, T. Narozhna: *Black widow terrorists are a puzzling breed*,

<http://www.expressnews.ualberta.ca/article.cfm?id=6053> (2. oktober 2006)

Chechnya's black widows are new threat for Russia,

<http://www.taipetimes.com/News/world/archives/2003/05/28/2003053019> (2. oktober 2006)

Black Widows, <http://sales.rutv.ru/program.html?id=261&cat=2>, (2. oktober 2006)

B. Stardom: *Explaining The BLACK WIDOWS of Chechnya*,

<http://www.brendastardom.com/arch.asp?ArchID=319> (2. oktober 2006)

M. Kviring: *Čjornye vdovy ne ubivajut po prikazu prezidenta Mashadova*,

<http://www.inopressa.ru/details.html?id=13371> (2. oktober 2006)

Čjornye vdovy: instrument vojny i propagandy, <http://www.temadnya.ru/spravka/01sep2004/4276.html> (2. oktober 2006)

pomemben temelj razumevanja tega, zakaj in kako Črne vdove in ostale serijske morilke spadajo na kraj zločina. Med podatki o morilkah in žrtvah bi se morda na Črne vdove najbolj nanašalo dejstvo, da ima povprečno 40% zaznanega nasilja pri ženskah vzrok v alkoholiziranosti in/ali vplivu drog. Dr. Knight z univerze v Alberti navaja, da sta bili od vseh znanih Črnih vdov le dve starejši od 40 let, sedem jih je bilo starih med 25 in 35 let, vse ostale pa niso bile starejše od 16 let! Niti vdovstvo ni bilo vsem skupno, nekatere niso bile nikoli poročene, nekaj jih je imelo službeno kariero, ostale so bile revne in nezaposlene. Po Knightu jim je skupno »usposabljanje« s strani psihologov na eni in strokovnjakov za razstreliva na drugi strani. In pa dejstvo, da so se nekatere od njih res javile prostovoljno, preostala večina pa je bila prodana upornikom, ki so jih z mamili, s posilstvi, z izsiljevanjem in s pranjem možganov pripravili do tega, da so bile pripravljene storiti samomor.

Po drugi strani pa je potrebno upoštevati dejstvo, da »politika« rekrutiranja žensk za bombne napade vleče že iz 80-ih let, ko so jo uporabljali na primer v Turčiji, Izraelu, Libanonu, Siriji in na Šri Lanki. V istem času so tudi analitiki KGB-ja opozarjali, da so takšne »žive bombe« z lahkoto pretihotapljene v državo, prednost pri tem pa so dajali ženskam zaradi specifičnosti ženske psihologije. To je potrdila prva Črna vdova, Hava Barajeva, ki je junija 2000 v imenu čečenskih upornikov poleg sebe razstrelila še 27 ruskih vojakov, ko je s tovornjakom, polnim razstreliva, zapeljala pred vladno stavbo. Hava je postala narodna junakinja, o kateri pišejo pesmi, je prva mučenica za svobodo.

Razlog, zakaj so se Črne vdove pojavile tako pozno v periodi rusko-čečenskega konflikta, ni znan. Znano pa je dejstvo, da pred vojno ta način gverile ni bil znan, kajti čeprav je že prej v Čečeniji obstajalo krvno maščevanje, se le-to ni napajalo s krvjo v bistvu nedolžnih mimoidočih. M. Kviring govori o tem kot o pojavu vahabizma v Čečeniji v 90-ih letih prejšnjega stoletja, ki se je kot skrajna fundamentalistična smer islama pojavila v Saudovi Arabiji. Vahabizem je oblika islama, podobna asasinom, kjer mladim ljudem obljubijo raj po smrti, če bodo svoje zemeljsko življenje žrtvovali za boga v boju z neverniki. Kar je osnova oziroma nekakšna motivacijska podlaga za Črne vdove, ki od zemeljskega življenja ne morejo pričakovati več ničesar, po smrti pa jih torej čaka raj.

Glede pripravljenosti Črnih vdov na smrt obstaja več teorij. Po navedbah CNN-a naj bi uradni Kremelj trdil, da je za porast ženskih bombnih samomorilk kriv mednarodni terorizem, kajti tehnologije, financiranje in kontrola zagotovo izvirajo iz tujine. Tako Kremelj kot tudi mnogi drugi trdijo, da so podvržene intenzivnemu pranju možganov s strani separatistov, ki jih prepričujejo, da so breme in da je smrt njihovih mož le kazen za njihove grehe, pri čemer jim ostane bombni samomor zadnja možnost, da si povrnejo čast. Nekateri so tudi mnenja, da so samomorilke predhodno zadrogirane in prisiljene v akcijo. Član ruskega parlamenta Aslanbek Aslahanov pravi, da to nikakor ni čečenska karakteristika, kajti moški nikoli ne pošiljajo žensk, da bi se borile v vojni. Pravi, da to ni religiozni, temveč psihološki problem terorizma, ker lahko izkorišča nesrečo teh žensk, ki so izgubile družine. Anna Politkovskaja je trdila, da so dekleta stala v vrsti, da bi bila izbrana za samomorilski napad, kajti hotele so, da bi Rusi občutili enako bolečino kot one. B. Stardom navaja časopisne vire po Beslanu, ki trdijo, da so Črne vdove pravzaprav produkt zaprtosti družbe, v kateri dominirajo moški, kateri ženskam ne dopustijo sodelovanja v vojni. Po desetletju žalovanja je tem ženskam edino možno povračilno sredstvo samožrtvovanje, zato se tako pogosto odločajo za samorazstrelitev med množico ljudi. Ena izmed talk v zasedbi moskovskega gledališča, Krilova, je kasneje povedala, da so ji ženske, ki so v napadu sodelovale, povedale, da se čečenska ženska, katere mož umre, ne sme ponovno poročiti. Nasprotno, oviti se mora v črnino in žalovati do konca življenja. S svojo smrtjo se tako približajo ljubljnim. Krilova je tudi dejala, da je to razlog, zakaj so te ženske tako strašne – ker nimajo nobenega razloga za življenje.

Kot pravi profesor A. Knight, ima novodobni terorizem v Rusiji ženski obraz, ki pa ga zahodni mediji zagovarjajo! Za dejanja obupanih žensk pogosto krivijo surovo rusko strategijo na Severnem Kavkazu. Le dan po Beslanu, 2. septembra 2001, je The Economist zapisal, da ima novi val malo ali nič skupnega z al-Kajdo, ima pa vse opraviti s katastrofalno Putinovo politiko v Čečeniji. The Independent pravi, da je ruska brutalnost navdihnila Črne vdove, medtem ko je The Guardian zapisal, da govorimo o ženskah, ki jih ne žene ideologija, temveč družina. Ilja Šabalkin, tiskovni predstavnik ruskih sil v Čečeniji, pa je mnenja, da so vsa

teroristična dejanja, ki jih izvedejo t.i. kamikaze oziroma samomorilski bombaši, organizirana s strani arabskih plačancev, ki isto taktiko uporabljajo tudi v Izraelu. Po predvidevanjih je skupina, včasih imenovana tudi Brigada črnih vdov, tesno povezana z IIPB in z Riyad us-Saliheyn, kajti za nedavno ubitega vodjo obeh omenjenih skupin, Šamila Basajeva, velja, da je močno podpiral dejavnost Črnih vdov, sam pa je trdil, da jih je okrog 50 izuril sam. Novinar Vadim Dubnov v to dvomi, saj pravi, da za samomorilske bombaše kakšno posebno urjenje ni potrebno in da ni pričakovati, da bodo Basajevi ogleduhi po Kavkazu iskali željnih smrti. Ta neprofesionalizem se po njegovem mnenju kaže tudi pri izvedbah napadov, ki se neredko zgodijo prekmalu in/ali predaleč od resničnega cilja akcije.

Natančne številke smrti Črnih vdov niso znane, govori se v stotnijah, samo na primer za leto 2003 se na Kavkazu predvideva okrog 150 samomorov.

Črne vdove kot organizacija so priznale dva napada, oba sta se zgodila konec leta 2003:

- c) 5. december 2003, Jessentuki: samomorilski bombni napad je bil izveden na jutranjem potniškem vlaku, na katerem je umrlo najmanj 46 ljudi, ranjenih jih je bilo več kot 100. Napad se je zgodil malo po odhodu vlaka s postaje Jessentuki. V napadu so sodelovali moški in tri ženske, od katerih sta dve zbežali s scene, ostala dva sta umrla. Ker je do eksplozije prišlo samo dva dneva pred glavnimi parlamentarnimi volitvami v Rusiji, oblasti sumijo, da je bil namen napada ponovno destabilizirati območje ali pa celo preprečiti volitve.
- d) 9. december 2003, Moskva: bomba je eksplodirala pred Narodnim hotelom v centru Moskve, ker pa je le-ta od Kremlja in nižje palače parlamenta oddaljen le nekaj sto metrov, oblasti sumijo, da hotel ni bil primarna tarča. V napadu sta umrli dve napadalki, policija pa je iskala še tretjo, za katero se je predvidevalo, da je sprožila detonacijo kovčka z eksplozivom. Ker sta bila način napada in vrsta eksploziva enaka kot v eksploziji 4 dni pred dogodkom, so oblasti sklepale na odgovornost čečenskih upornikov. Napad se je zgodil le dva dneva po zmagi Putinove stranke na parlamentarnih

volitvah, hkrati pa je označil tudi obletnico podpisa Jelcinovega edikta o obnovi ustavnega reda v Republiki Čečeniji.

23. decembra 2003 je čečenska Brigada črnih vdov priznala oba napada v javni izjavi, kjer je tudi izjavila, da se bodo bombni napadi nadaljevali, dokler se sovražnosti in napadi na njihovo regijo ne bodo končali.

Precej jasno je, da Črne vdove kot organizacija nimajo trdne zasnove, da njihova brigada ne funkcionira na lastnih zamislih in načrtovanju, temveč so vse samomorilke del nečesa večjega, večje organizacije, ki jih uporablja kot še eno izmed bojnih sredstev.

5.2.1.5 ISLAMSKA MEDNARODNA MIROVNA BRIGADA⁵

Pogosto označena s kratico IIPB za Islamic International Peacekeeping Brigade. Je ena izmed treh največjih čečenskih terorističnih organizacij (poleg SPIR-a in

⁵ Viri:

Islamic International Peacekeeping Brigade, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=4357> (23. februar 2006),
Basayev, Shamil, <http://www.tkb.org/KeyLeader.jsp?memID=4157> (23. februar 2006),
Islamic International Peacekeeping Brigade,
www.cdi.org/program/issue/document.cfm?DocumentID=1116&IssueID=56&StartRow=1&ListRows=10&appendURL=&Orderby=D.DateLastUpdated&programsID=39&issueID=56 (23. februar 2006)
Islamic International Peacekeeping Brigade,
http://www.globalsecurity.org/security/profiles/islamic_international_peacekeeping_brigade.htm (02. oktober 2006)
Known Activities of Islamic International Peacekeeping Brigade,
http://www.globalsecurity.org/security/profiles/generate_members.php?name=Islamic%20International%20Peacekeeping%20Brigade (02. oktober 2006)
Islamic International Peacekeeping Brigade (IIPB), <http://www.fas.org/irp/world/para/iipb.htm> (2. oktober 2006)
Islamic International Peacekeeping Brigade (IIPB), <http://www.osac.gov/Groups/group.cfm?contentID=1319> (2. oktober 2006)
L. Vidino: *How Chechnya Became a Breeding Ground for Terror*, <http://www.meforum.org/article/744> (02. oktober 2006)
Dagestan War, http://en.wikipedia.org/wiki/Dagestan_War (2. oktober 2006)
Shamil Basaev, http://en.wikipedia.org/wiki/Shamil_Basaev (23. februar 2006)
<http://www.contentmart.com/ContentMart/content.asp?LinkID=26259&CatID=249&content=1> (2. oktober 2006)

Riyada), katerih cilj je popolnoma neodvisna čečenska republika. Kljub temu cilju se IIPB pogosto povezuje s skupinami, ki so motivirane z verskim fanatizmom, v njihovem primeru s islamskimi fundamentalisti. Ker IIPB dobiva denar za financiranje čečenskih terorističnih akcij z arabskega polotoka, obstaja resen sum o sodelovanju z al-Kajdo. Ker je bil vodja dveh izmed treh organizacij Šamil Basajev, s tretjo pa je bil povezan prek že pokojnega Barajeva, lahko sklepamo, da si delijo člane, cilje pa tudi finančne vire.

IIPB je leta 1998 ustanovil Šamil Basajev, ki je bil znan kot državni sovražnik številka 1, na njegovo glavo je bilo razpisanih 10 milijonov dolarjev. Leta 1991 je Čečenija enostransko razglasila neodvisnost, takrat se je Basajev iz služenja v sovjetski vojski vrnil v domovino. Problem Basajeva v očeh Rusov je v tem, da so ga pravzaprav izurili sami. V začetku 90-ih let so z namenom destabilizacije Abhazije in oslabitve namenov odcepitve in priključitve Gruziji v regijo pošiljali številne plačance, med njimi je bilo precej muslimanskih Čečenov.

Znan je postal 1991 s spektakularno ugrabitvijo ruskega potniškega letala na poti iz Mineralnyh vod v Turčijo. Junija 1994 je bila v ruskem zračnem napadu na Basajevo rojstno vas Dyšnje Veden ubita njegova družina. Situacija v Čečeniji se je slabšala, zato so čečenske sile izvajale silovite teroristične napade na ruskem ozemlju z namenom izsiliti konec vojne. Eden takšnih napadov, najbolj smrtonosen izmed vseh, se je zgodil junija 1995, ko je Basajev zasedel bolnišnico v Budjonovsku s 1600 ljudmi v njej. V napadu je umrlo 129 ljudi, čez 400 je bilo ranjenih. Basajev je želel konflikt razširiti po vsem Kavkazu, upoštevajoč še Dagestan in Abhazijo, mnogi pa trdijo, da mu je bil islamizem samo izgovor za uresničitev želje po vojskovanju, hkrati pa si je s svojim počtetjem zagotavljal podporo islamskih gibanj Bližnjega vzhoda. Čeprav so oblasti v Moskvi zanikale, se pogosto pojavljajo govorice, da Basajev poseduje tudi jedrsko orožje. Sam sebe je v intervjuju ruskemu novinarju za ABC's Nightline opisal kot razbojnika in terorista, ki namenoma pobija neoborožene civiliste; to pa počnejo tudi ruske uradne sile, ki so pobile okrog 40.000 čečenskih otrok, zato so tudi oni potem teroristi. Zaradi tega prispevka je uradna Moskva novinarje kanala ABC izgnala iz države. Basajev je bil ubit v začetku julija 2006, trenutno pa o njegovi smrti

obstajajo že najmanj tri teorije. Uradno so ga likvidirale ruske specialne enote v Ingušetiji (*Dnevnik*, 11. julij 2006, 7).

Poleg Basajeva je imel IIPB še dve vodji. Ibn al-Hattab alias Samir Saleh Abdullah al-Suwailem, vodja mudžahedinov, po rodu Savdijec, je s konca devetdesetih do svoje smrti marca 2002 vodil IIPB iz ozadja. Nasledil ga je Abu al-Walid, ki je bil najuglednejši Nečečen v tej organizaciji. Od leta 2004, po smrti al-Walida, skupino vodi Abu Hafs al-Urduni. Čeprav je večina članov etničnih Čečenov, kar 25% vseh borcev predstavljajo Arabci in drugi tujci. Zanimivo pri fundamentalističnih skupinah na Severnem Kavkazu je, po mnenju A. Iskanderjana iz moskovskega Centra za kavkaške študije, da med prvo čečensko vojno, v kateri je upornike vodil izrazito sekularizirano in nacionalistično nastrojen Džokar Dudajev, ni bilo v gibanju za neodvisnost niti trohice islamizma. Ko pa je začel konflikt privlačiti pozornost medijev, so se v Čečenijo začeli podajati islamski džihadisti. Savdijec al-Hattab, pokojni vodja tujih mudžahedinov v IIPB, je dejal, da je primer Čečenije del svetovnega džihada in da ne gre le za Čečenijo, ampak za Islam, podobno kot v Afganistanu.

Vsi čečenski voditelji se z vpletanjem tujih borcev za Čečenijo niso strinjali, se je pa z njimi strinjal Mashadov, ki je hvalil prispevek tujih mudžahedinov, kateri so bili z orožjem pripravljeni delovati za čečensko stvar. Precej drugih pa je bilo mnenja, da jim bodo ti tujci prinesli le težave, ki jih ne bo mogoče ustaviti. O razponu moči fundamentalistov na Severnem Kavkazu priča tudi podatek, da so Muhammad Atta, Marwan al-Shehhi, Ziad Jarrah in Ramzi Binalshibh, znani kot ugrabitelji letal 11. septembra 2001 v Združenih državah Amerike, sprva bili namenjeni na usposabljanje v Čečenijo in le naključno srečanje Halida Šeiha Muhammada, vodilnega uma 9/11, z visokim predstavnikom al-Kajde je njihovo pot usmerilo v Afganistan.

Edina uradno znana akcija IIPB je bilo sodelovanje s Tolpo Movsarja Barajeva pri zasedbi Dubrovke, njihova primarna dejavnost pa je izvajanje gverilskih operacij proti ruskim silam. Ena takšnih gverilskih operacij je bil tudi pohod al-Hattaba in Basajeva v avgustu 1999 pod okriljem milice, imenovane tudi IIPB, v Dagestan, kjer sta podprla islamske separatiste v Dagestanu in s tem sprožila vojno. Basajev je namreč oklical svobodno republiko Dagestan in sebe za njenega voditelja. V

septembru 1999 se je IIPB z Basajevim umaknil, s tem se je vojna v Dagestanu končala, je pa bila ta zasedba neposreden povod najprej za bombardiranje Groznega s strani ruskih sil, kasneje, v decembru, pa so Rusi začeli drugo ofenzivo na Čečenijo.

5.2.1.6 ISLAMSKI REGIMENT ZA POSEBNE PRIMERE⁶

Skupino Islamskega regimenta za posebne primere oz. Special Purpose Islamic Regiment (SPIR), poznan tudi kot al-Jihad-Fisi-Sabililah Special Islamic Regiment, je ustanovil Arbi Barajev kmalu po koncu prve čečenske vojne (1994-1996) kot eno izmed mnogih kriminalnih skupin, ki se je v mirnem času ukvarjala s tihotapljenjem nafte, z zajemanjem talcev, ugrabitvami in izsiljevanjem. Skupina je bila znana tudi po likvidacijah Čečenov, ki so po njihovem mnenju kolaborirali z ruskimi oblastmi.

Z začetkom druge čečenske vojne v letu 1999 je SPIR postal protivladna teroristična skupina. Arbi Barajev je v državo pripeljal mnogo islamskih skrajnežev, ki so se borili skupaj s čečenskimi separatisti, hkrati pa je z njimi našel vez do financiranja s strani tujih mudžahedinov. Baza SPIR-a je neznana, predvidevata se dva kraja, in sicer predel Urus-Martan v Čečeniji in Pankisi Gorge v Gruziji. Predvideva se, da je na ustanovitev SPIR-a močno vplival Osama bin Laden prek al-Kajdine ideološke mreže, kajti poleg primarnega cilja praktično vseh čečenskih uporniških vodij – neodvisnost od Moskve, je bil cilj tudi prek vahabističnega nauka islama na Severnem Kavkazu ustanoviti Islamski kalifat.

⁶ Viri:

In the Spotlight: The Special Purpose Islamic Regiment, <http://www.cdi.org/terrorism/spir-pr.cfm> (23. februar 2006),

Special Purpose Islamic Regiment, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3732> (23. februar 2006)

Special Purpose Islamic Regiment (SPIR), <http://www.fas.org/irp/world/para/spir.htm> (2. oktober 2006)

Special Purpose Islamic Regiment (SPIR), <http://www.osac.gov/Groups/group.cfm?contentID=1334> (2. oktober 2006)

Special Purpose Islamic Regiment,

http://www.globalsecurity.org/security/profiles/special_purpose_islamic_regiment.htm (2. oktober 2006)

Čeprav je Čečenija večinsko muslimanska država, prebivalstvo pravzaprav z radikalnim islamom nima velike zveze, kajti večina prebivalcev je pripadnikov »mehkejših«, mističnih, na prvobitnosti predislamske tradicije temelječe različice islama, imenovanega Sufi; islamizem je bil s strani voditeljev izrabljen bolj kot izgovor za podporo, tako finančno, v orožju in ljudeh, kot tudi moralno, ki so jim lahko nudile organizirano islamske fundamentalistične skupine v regiji. Problem moralne prepričanosti pri borcih je bil tako rešen z uvajanjem vahabizma, s katerim v mislih so borci postali radikalni suniti, prepojeni z fundamentalizmom. Tako so se mnoge aktivistične skupine zlile v islamsko gibanje, katerega so njegovi voditelji izrabili za svoje interese. Medtem ko je v osnovi čečenski boj uperjen le proti ruskim okupatorjem njihovega ozemlja, je z islamskim fundamentalizmom postal del džihada. To deloma velja tudi za SPIR, ki pa je moč začel izgubljati že leta 2001, ko je umrl njegov ustanovitelj A. Barajev, nasledil pa ga je nečak Movsar Barajev, poznan kot voditelj tolpe, ki je vodila napad na moskovsko gledališče. Movsar Suleimanov je priimek prevzel po stricu, ker je hotel v njegovem duhu še naprej voditi družinski »poselek«. Ko so ruske specialne enote ugrabile in ubile še njegovega drugega strica, se je Movsar Barajev zatrdno odločil, da bo bojevanje prenesel v Moskvo, kar je bil primarni razlog, da je bil pripravljen organizirati že vnaprej napol samomorilsko enoto gverilcev in zasesti gledališče v Moskvi. V navzkrižnem ognju je Barajev umrl, njegovo mesto pa naj bil prevzel Hamzat Tazabajev, poznan tudi pod imenom Abdu Sabur. Čečenska stran trdi, da je bil Tazabajev ubit v februarju 2004 v Ingušetiji.

5.2.1.7 BRIGADA MUČENIKOV RIYAD US-SALIHEYN ⁷

Skupina je znana pod več različnimi svojega imena, kot na primer Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade, Islambouli Brigades, Riyadh-as-Saliheen in Riyadus-Salikhin Reconnaissance and Sabotage Battalion of Chechen Martyrs; njeno ime pa pomeni »pogoj za vstop v raj«, kar jo močno povezuje z radikalnim islamom, vahabizmom in al-Kajdo. Čeprav se Riyad bori za neodvisnost Čečenije in ostalih pretežno muslimanskih predelov Rusije, kot so Dagestan, Kabardino-Balkarija in

⁷ Viri:

- Riyadus-Salikhin (Reconnaissance and Sabotage Battalion of Chechen Martyrs)*, http://www.cdi.org/program/document.cfm?DocumentID=1330&from_page=../index.cfm (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3673> (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade attacked educational institutions target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=19321> (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade attacked government target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=18476> (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade and al-Islambouli brigades of al-Qaeda attacked private citizens&property target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=19320> (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade and al-Islambouli brigades of al-Qaeda attacked airports&airlines target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=19293> (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade attacked utilities target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=18382> (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade attacked other target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=16632> (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade attacked utilities target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=18119> (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade attacked utilities target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=18116> (23. februar 2006),
Riyad us-Saliheyh Martyr's Brigade attacked utilities target <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=18065> (23. februar 2006)
Chechen Envoy Says Russia Authorities Should Be On US Terror List, <http://www.cdi.org/russia/johnson/7085a.cfm##14> (2. oktober 2006)
Did Basayev claim responsibility for Beslan Attacks?, <http://www.jamesmaclean.com/archives/000538.html> (2. oktober 2006)
S. Ulpf: *The Islambouli Enigma*, http://jamestown.org/terrorism/news/article.php?issue_id=3059 (2. oktober 2006)
Islambouli Brigades claim responsibility for Moscow subway bombing, <http://siteinstitute.org/bin/articles.cgi?ID=publications6304&Category=publications&Subcategory=0> (2. oktober 2006)
R. Kupchinsky: *Analysis: Islambouli Brigades Issues New Warning To Russia*, <http://www.rferl.org/featuresarticle/2004/09/ab1f93ad-f7fb-417c-ad3a-3afdb736190e.html> (2. oktober 2006)
Riyadus-Salikhin Reconnaissance and Sabotage Battalion of Chechen Martyrs (RSRSBCM), <http://www.fas.org/irp/world/para/riyadus.htm> (2. oktober 2006)
Riyadus-Salikhin Reconnaissance and Sabotage Battalion of Chechen Martyrs (RSRSBCM), <http://www.osac.gov/Groups/group.cfm?contentID=1332> (2. oktober 2006)
Riyadus-Salikhin Reconnaissance and Sabotage Battalion of Chechen Martyrs, http://www.globalsecurity.org/security/profiles/riyadus-salikhin_reconnaissance_and_sabotage_battalion_of_chechen_martyrs.htm (2. oktober 2006)
http://www.cdi.org/program/document.cfm?DocumentID=1330&from_page=../index.cfm (2. oktober 2006)

Tatarija, je večinsko mnenje, da je bistvo v neodvisnosti in ne v fanatičnem islamizmu.

Za skupino se predvideva, da je nasledila čečenski teroristični organizaciji, ki ju je prav tako kot Riyad vodil Šamil Basajev, to sta SPIR in IIPB, vse tri skupine so tudi na ameriški listi terorizma iz 2003, vendar so navedene kot skupine, ki se na ozemlju čečenske republike Ičerije borijo proti ruskim okupacijskim silam s terorističnimi metodami. BBC-jev Monitoring tako predvideva, da na Severnem Kavkazu obstaja le ena organizirana oborožena struktura, in sicer Riyad, ki pa iz neznanega razloga ni na ruskem seznamu. Monitoring celo gleda na brigado Riyad kot na čisto vojaško-gverilsko strukturo, ki se je spustila v povsem legitimen oborožen spopad z okupacijskimi silami agresorjeve države z vsemi sredstvi in metodami, ki so na voljo. Kavkaški center označuje tako SPIR kot IIPB za fiktivni skupini, medtem ko Riyad po njihovem mnenju obstaja in je popolnoma legitimen. Skupina ni bila znana pred oktobrom 2002, ko je sodelovala v napadu na moskovsko gledališče. V letu 2003 je bila dodana na ameriški seznam z al-Kajdo povezanih organizacij.

Pomemben član Riyada je bil tudi Nur-Paši Kulajev, ki je znan kot edini preživeli terorist pokola v Beslanu, leta 2006 pa je bil obsojen za umor, terorizem in zajetje talcev na dosmrtno kazen.

Skupina je doslej priznala 11 napadov, v katerih je bilo ranjeno več kot 1000, umrlo pa je okoli 500 ljudi. Zaradi obsežnosti bom pozornost namenila 4 njihovim največjim napadom, ki so zahtevali smrtne žrtve, trije izmed njih pa so se zgodili v roku enega meseca.

- a) 1. avgust 2003, Mozdok: pred bolnišnico v južnoruskem mestu, ki je bila pol civilni in pol vojaški objekt, je čečenski samomorilec zapeljal tovornjak, napolnjen z amonijevim nitratom, in detoniral bombo. To mu je uspelo kljub zapovedanemu strogemu vojaškemu nadzoru. V napadu je umrlo 52 ljudi, 72 ljudi je bilo ranjenih, hkrati pa je bolnišnici bilo onemogočeno kakršno koli nadaljnje delo. Preiskava je kmalu pokazala, da verjetno za napadom stoji Šamil Basajev, ki je v septembru dal izjavo, da je s svojo uporniško skupino Riyad us-Saliheyn odgovoren za napad in da se

bodo le-ti nadaljevali, dokler skupina ne bo dosegla neodvisnosti svoje republike.

- b) 24. avgust 2004, Rostov na Donu: nad mestom se je zrušilo letalo sibirskega letalskega prevoznika na poti v Soči ob Črnem morju, umrli pa so vsi na krovu, kar znaša 46 ljudi. Teroristično dejanje je bila ena izmed možnih vej preiskave, to trditev pa je še podkrepilo dejstvo, da se je le nekaj minut prej zrušilo letalo, ki je prav tako vzletelo iz domačega letališča Domodedovo na poti v Volgograd. Nekaj dni pozneje je bilo potrjeno, da so v razbitinah našli eksploziv, podoben že uporabljenemu sredstvu s strani čečenskih separatistov v letu 1999. Preiskava je tudi dokazala, da se je na vsako izmed letal vkrcala ženska, katere po nesreči ni nihče pogrešal, obe pa sta nosili čečenska priimka. Obe, Amanata Nagajeva in Satsita Džebirhanova, sta izgubili sorodnike pod rusko okupacijo, zato naj bi obe ustrezali profilu Črnih vdov.

Najprej je napad na svoji internetni strani priznala ekstremistična skupina Islambouli Brigades of al-Qaeda, znana po poskusu atentata na kandidata za pakistanskega premiera, katero so ruske oblasti takoj povezale s čečenskimi uporniki, ki pa so povezavo zavrnil in zatrdili, da s to skupino nimajo ničesar. Poleg tega je skupina v svojem poročilu omenjala le pet svetih bojevnikov na vsakem letalu, ne pa tudi eksploziva. V začetku septembra je napad priznal Šamil Basajev.

- c) 31. avgust 2004, Moskva: pred vhodoma v postajo podzemne železnice Rižškaja in nakupovalnega središča Hasavjurt se je razstrelila ženska, kasneje identificirana kot Roza Nagajeva, sestra teroristke na letalu, ki se je zrušilo nekaj dni prej. Eksploziv je imel moč dveh kilogramov TNT, oblasti pa predvidevajo, da naj bi po načrtu eksplodiralo znotraj postaje, vendar naj bi navzočnost policistov pri vhodu Nagajevo prestrašila. V napadu je umrlo 11 ljudi, najmanj 50 pa je bilo ranjenih. Med žrtvami je bil tudi Nikolaj Kipkejev, človek s seznama Ministrstva za notranje zadeve, ki so ga iskali zaradi sodelovanja z ilegalnimi in s teroristi povezanimi skupinami. Napad je še isti dan priznala skupina al-Islambouli kot

podporno dejanje svojim čečenskim bratom. V začetku septembra je napad, skupaj s še nekaj drugimi napadi, priznal Šamil Basajev in njegova Brigada mučenikov.

- d) 1. september 2004, Beslan: skupina med 30 in 45 teroristi, Kupčinskij prvi 32, je na prvi šolski dan v telovadnici beslanske osnovne šole zajela okrog 1000 otrok, staršev in učiteljev. Ugrabitelji so otroke uporabili za živi ščit, jim odrekli hrano in zdravniško pomoč, hkrati pa grozili z razstrelitvijo stavbe, če bi policisti poskušali prodreti vanjo. V stavbi naj bi bilo namreč kar precej razstreliva, priče pa so po krizi povedale, da so teroristi prisilili odrasle, da so odstranili tla telovadnice, pod katerim naj bi bilo skrito orožje.

Ugrabitelji so med drugim zahtevali osvoboditev svojih borcev, zajetih med napadi na policijo, hoteli pa so pogovor z Džasohovom in Zjazikom, vodilnima možema republike Ingušetije ter s pediatrom Leonidom Rošalovim. Po prvih pogajanjih je bilo izpuščenih 26 talcev.

2. septembra so teroristi v zrak vrgli avto, ker naj bi peljal preblizu šole. Zavrnilo so možnost varnega odhoda iz države in zamenjave otrok za odrasle talce. Ko so oblasti navezale stik s skupino, se je eden izmed teroristov identificiral kot član skupine Salakhim Riadus Shakhidi oziroma Riyad us-Saliheyn, vodene s strani Šamila Basajeva, operativni vodja skupine v Beslanu pa naj bi bil Magomet Jevlojev. Skupina je postavila pet zahtev, in sicer: a) Putinov edikt o koncu vojne v Čečeniji, b) umik ruskih čet iz Čečenije, c) Čečenija se bo pridružila SND kot neodvisna država, d) Čečenija bo ostala v denarni coni rublja in e) na severnem Kavkazu bodo nameščene skupne mirovne enote SND.

Do eksplozij in navzkrižnega ognja je prišlo precej nenavadno. Med dogovorjenim odstranjevanjem trupel iz okolice šole je eden izmed ugrabiteljev začel streljati in sprožil eksploziv. Ruske sile so na obstreljevanje odgovorile, hkrati pa razstrelile del stene, da bi bil možen umik talcev. Kot končni rezultat eksplozij se je vase zrušila streha telovadnice, ruske enote pa so vanjo vdrle in ubile najmanj 10 teroristov.

Še vedno ni povsem jasno, kaj se je zgodilo z ostalimi, predvideva se, da so zbežali oz. se pretvarjali za talce, ko so odhajali iz prizorišča.

Po uradnih podatkih je v tridnevnem obleganju izgubilo življenje 338 ljudi, od tega 150 otrok, čeprav so neuradni podatki višji. Ni namreč povsem jasno, koliko ljudi je bilo sploh v telovadnici, kajti ruske oblasti so tuje medije precej izločile iz dogodka. Predvideva se, da je bilo vseh talcev okrog 1200. Izmed njih jih je bilo več kot 700 ranjenih, nekateri zelo hudo. Oblasti so identificirale ugrabitelje, edini preživeli je bil Nur-Paši Kulajev, ostali, Vladimir Hodov, Arsen Meržojev, Majrvek Šibihanov, Bej-Alla Cečojev, Magomed Hočbarov, Issa Toršhojeva, Hirir-ali Ahmedov in Abdul-Azim Labazanov, so bili ubiti v navzkrižnem ognju. Napad je med drugim obsodil tudi Aslan Mashadov, takratni voditelj upornikov. Nekateri viri trdijo, da je preživeli izmed ugrabiteljev zatrdil, da je bil napad organiziran na pobudo tako Mashadova kot Basajeva, da bi čečensko vojno razširil po Severnem Kavkazu, kar je sicer verjetno, vendar sta se takrat Mashadov in Basajev v svojih mnenjih že močno razhajala in je misel na njuno sodelovanje vprašljiva.

Skupaj z že v prejšnjih razdelkih opisanih napadih je za beslansko obleganje krivdo prevzel Šamil Basajev.

4. septembra je predsednik Putin nagovoril narod in dejal, da se soočajo z direktnim napadom mednarodnega terorizma proti Rusiji v obliki totalne, krute vojne, krivdo za neustreznost in neučinkovitost v boju proti terorizmu pa pripisal obveščevalnim službam. Po drugi strani pa Ilyas Ahmadov, bivši čečenski zunanji minister, pravi, da je treba vzroke za upor in gverilo na Kavkazu iskati drugje, kajti že več kot 200.000 Čečencev je umrlo od začetka spopadov 1994. In, kot pravi Ahmadov, eliminacija ene četrte prebivalstva ne more biti boj proti terorizmu, ampak je tisto, kar povzroča rast terorizma (Kupčinski, www.rferl.org, 19. julij 2005).

Določeno zanimanje pri obravnavi Brigade mučenikov Riyad us-Saliheyn pritegne podatek, da je njihovo dejanje – razstrelitev letala z eksplozivom – priznala neka druga skupina. Temu je S. Ulph dejal »Islambouli Enigma«. Skupina z imenom al-

Islambouli Brigades je napada priznala, ju imenovala »okronanega z uspehom« in ju označila za svoj prispevek in pomoč muslimanskim bratom v Čečeniji in ostalim zaslužjenim regijam, ki trpijo zaradi ruske nevere. Skupina je potrdila tudi sodelovanje v napadu na moskovski metro. Kljub njihovim trditvam je, zanimivo, javnost še vedno sumila čečenske upornike. Največji dvom je sejalo dejstvo, da je brigada Islambouli dotedaj kot svoj glavni cilj omenjala izključno Združene države Amerike in njihovega predsednika G.W. Busha in bi bilo to dejanje prvo z antiruskim nabojem.

O skupini na splošno ni znanega veliko. Čeprav so po lastnih besedah bili vpleteni že v napad na egiptovsko ambasado v Islamabadu leta 1996, so prvič prišli na naslovnice v letu 2004 s poskusom atentata na kandidata za pakistanskega premiera, Shaukata Aziza, z opozorilom, da bodo s svojimi dejanji nadaljevali, če pakistanska vlada ne bo nehala sodelovati z ZDA. Skupina se zelo verjetno imenuje po Egipčanu Khalidu al-Islambouliju, ki je vodil atentat na egiptovskega predsednika Anwarja Sadata v oktobru 1981, njen vodja pa naj bi bil Muhammad Shawqi al-Islambouli, Khalidov mlajši brat. Čeprav je dejanja, ki jih je brigada priznala, kasneje kot svoja potrdil Šamil Basajev, ostajajo vprašanja, kdo sploh so skupina al-Islambouli znotraj Rusije. Nekateri trdijo, da je morebiti kakšna izmed manjših frakcij čečenskih upornikov prevzela takšno »slavno« ime, da bi se prebila iz okvira anonimnosti. Neizpodbitno pa ostaja dejstvo, da kdorkoli že objavlja na spletnih straneh izjave v imenu te skupine, neizmerno sovraži predsednika Ruske federacije, Vladimirja Putina, in njegovo vlado. Kupčinskij tako navaja poziv skrivnostne skupine al-Islambouli »vsem svojim celicam v vseh ruskih regijah za sprožitev uničevalne vojne«, ki bo zajela prav vsak kraj, tako kot je »zlobni Putin izjavil, da vidi prav vsakega muslimana na svetu in v islamski republiki Čečeniji.« V svoji izjavi skupina obljublja pekel na zemlji vsem Rusom, dokler bo Putina žejalo po muslimanski krvi in po krvi čečenskih muslimanov.

5.2.1.8 DAGESTANSKA OSVOBODILNA VOJSKA⁸

Ta skupina je operirala v Moskvi v poznih 90-ih z jasnim ciljem dosege neodvisnosti Dagestana, ki ima znotraj Ruske federacije pretežno muslimansko prebivalstvo. Pripadniki dagestanske osvobodilne vojske trdijo, da so njihovi bombni napadi le povračilo za vojaške operacije na ozemljih Dagestana in Čečenije, kajti zanje so te operacije nelegitimne. V sporočilu tiskovni agenciji Itar-Tass je njihov domnevni predstavnik zatrdil, da nobena izmed ruskih bomb ne bo ostala brez odgovora in da nobeno vzeto življenje njihovih žensk in otrok ne bo ostalo nemaščevano – smrt za smrt. V okviru borbe za Dagestan je ponovno potrebno vzeti v obzir vahabizem. Zanj E. Suleimanov pravi, da izvirni vahabizem na Severnem Kavkazu izhaja prav iz Dagestana. Svoj pravi izvor ima doktrina na arabskem polotoku, kjer se je pojavila sredi 18. stoletja. Vahabizem pomeni vračanje h koreninam izvirnega islama in pomeni tudi zavračanje kakršne koli interpretacije virov svoje religije, to je Korana in Sune. Tako vahabisti zavračajo vse mistične razlage islama in priznavajo izključno Alaha, kar je po besedah Suleimanova idealna osnova za tiste, ki nočejo le filozofske razlage človekovega obstoja, ampak hočejo tudi na hitro vzpostaviti red, kajti pri svojih dejanjih se sklicujejo edino na enega in edinega boga, ostalih v hierarhični lestvici filozofske razlage religije pri, na primer, Sufi muslimanih, pa ne priznavajo.

Vahabizem se je v Dagestanu lahko »prijel« in dobro razvijal, kajti v 80-ih letih prejšnjega stoletja je popolnoma, tako časovno kot tematsko, sovpadel z množičnimi dagestanskimi demonstracijami proti sovjetskemu preganjanju Islama.

⁸ Viri:

Dagestan liberation army, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3584> (23. februar 2006),

Dagestan liberation army attacked private citizens&property target,

<http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=16599> (23. februar 2006),

Dagestan liberation army attacked private citizens&property target,

<http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=16591> (23. februar 2006),

Dagestan liberation army attacked private citizens&property target,

<http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=16590> (23. februar 2006),

Dagestan liberation army attacked private citizens&property target,

<http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=16575> (23. februar 2006)

Security clampdown in Russia, <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/448005.stm> (2. oktober 2006)

E. Souleimanov: *Chechnya, Wahabism and the Invasion of Dagestan*,

<http://meria.idc.ac.il/journal/2005/issue4/jv9no4a4.html> (2. oktober 2006)

Prebivalstvo je reislamizacijo sprejelo kot ključen del svoje emancipacije od sovjetske kulturne identitete.

Znani so štirje hudi napadi teroristične skupine na civilne objekte v Moskvi in Buinsku v avgustu in septembru 1999:

- e) 30. avgust 1999, Moskva: v podzemnem nakupovalnem središču na trgu Manežnaja v Moskvi je eksplodiralo močno eksplozivno sredstvo, ki je bilo daljinsko aktivirano. Po predvidevanjih je bila bomba narejena doma, vsebovala pa je okrog 400 gramov TNT-ja. Ne glede na dejstvo, da je policija na kraju dogodka našla letak Društva revolucionarnih pisateljev, katerega vodja, D. Pimenov, je znan antisemitist in nasprotnik policije, je v odgovornost za eksplozijo prevzela skupina Dagestanskih osvoboditeljev. V napadu žrtev ni bilo, 40 ljudi pa je bilo ranjenih.
- f) 4. september 1999, Buinsk: v mestu Buinsk je po dveh svetlobnih signalih v bližini eksplodirala stanovanjska stavba. Eksplozivno sredstvo je bilo najverjetneje sestavljeno iz okrog 400 kg ciklonita, sproženo pa je bilo po preteku časovne nastavitve. V eksploziji je umrlo 36 oseb, najmanj 200 je bilo ranjenih.
- g) 9. september 1999, Moskva: v devetnadstropni stanovanjski stavbi na ulici Gurjanova je eksplodirala bomba z močjo 350 kg TNT-ja. Postavljena je bila v trgovino v prvem nadstropju, aktivirana pa je bila z časovnico. Umrlo je 95 ljudi, več kot 200 je bilo ranjenih.
- h) 13. september 1999, Moskva: v stanovanjski stavbi ob hitri cesti Kaširskoje je prišlo do eksplozije na dan, ki je bil predviden za vsedrjavni dan žalovanja za žrtvami terorističnega napada v Buinsku. Najdena neeksplozirana sredstva so bila skoraj identična s tistimi, ki so povzročila tragedijo 4 dni pred tem. Umrlo je 121 ljudi, ranjenih je bilo najmanj 13.

15. septembra 1999 so bila vsa navedena teroristična dejanja priznana s strani Dagestanske osvobodilne vojske, ki je zagrozila, da se bodo napadi nadaljevali, dokler ruska vojska ne bo zapustila Dagestana.

Vodji teroristične skupine, Adam Dekkušev in Jusuf Krymšamhalov sta bila v januarju 2004 spoznana za kriva sodelovanja v napadu 9.9.1999 ter bila obsojena terorizma, izredno krutega umora, ukvarjanja z eksplozivi in članstva v oboroženih skupinah. V juniju 2004 so ruske specialne enote poročale, da so izsledile in ubile še tri posameznike, osumljene delovanja v navedenem napadu.

5.2.1.9 RUSKA NACIONAL- BOLJŠEVISTIČNA STRANKA ⁹

Ruska nacional-boljševistična stranka (NBP) je bila formirana v maju 1993, ustanovil jo je znani disidentski pisatelj Edvard Limonov. Skupina je razvejana po celotni Rusiji pa tudi po nekdanjih republikah Sovjetske zveze, nasprotuje pa predvsem kapitalizmu in ameriško vodeni globalizaciji, hkrati pa obtožujejo predsednika Putina, da je grožnja demokraciji v Rusiji in da v državi uvaja policijski režim. Po besedah Limonova je namreč za dosego političnega cilja dovoljeno vse, razen izdaje idealov.

Ker skupina ni predstavila nobenega pravega političnega programa, se po njenih dejanjih, kot so demonstracije in protestni shodi proti Putinu in Bushu ter skupini G8, zavzemanje za ne-vizno potovanje do Kaliningrada ter za ponovno vzpostavitev neposrednih guvernerskih volitev, lahko sklepa, da se sicer zavzemajo za svobodo, pravico in revolucijo. Ker pa je pri skupini močno izražena proruskost in antisemitizem, je videti, da skupina kombinira elemente fašizma in

⁹ Viri:

Russian national bolshevist party, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=4556> (23. februar 2006),

Russian national bolshevist party attacked religious figures/institutions target,

<http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=11168> (23. februar 2006)

http://en.wikipedia.org/wiki/National_Bolshevism (2. oktober 2006)

T. Chagunava: *Eduard Limonov: There is no left or right. There's the system and the enemies of the system*,

http://www.pchela.ru/english/limonov_e.html (2. oktober 2006)

A. Leps: *Extremist Movements in Estonia*,

http://www.nplc.lt/criminologyseminar/mediaga/Santraukos/ando_leps_abstract.htm (2. oktober 2006)

The Third Position: Beyond Left and Right,

http://www.gnosticliberationfront.com/third_position%20beyond%20left%20and%20right.htm (2. oktober 2006)

socializma. Po besedah A. Lepsa so limonovci skinheadi ruskega izvora, ki v prvi vrsti zanikajo rusko pravoslavno cerkev, ker naj bi imela židovske korenine, in ki sledijo hitlerjanski ideologiji antisemitizma in zavračanja priseljevanja. Njihov moto je »Rusija je vse, ostalo ni nič.« Zanimivo pa je, da skupina kljub že v imenu izraženi pripadnosti levemu političnemu krilu dosledno zavrača nalepko »levega« ali »desnega«, kajti, kot je dejal Limonov, obstaja le še sistem in sovražniki sistema. In sistem je liberalna demokracija, ki je škodljiv plevel, sovražniki tega sistema pa so oni, ekstremni nacionalisti in ekstremni komunisti. Potrebno pa je upoštevati povsem novo perspektivo političnega dojetja v Rusiji, kar morda tudi pomaga razumeti, zakaj ima boljševistična stranka tako veliko somišljenikov. Po eni strani med mladimi vlada širokogruden »levičarski« socializem, po drugi pa v enaki meri verjamejo v skrajno desni nacionalizem.

V preteklem desetletju je bila skupina vpletena v več manjših terorističnih incidentov, več ali manj pa se ukvarjajo z vandalizmom, kot je metanje hrane v politike. Zato skupine ne moremo prištevati k terorističnim organizacijam, kljub temu, da so nekateri člani povezani z nekaterimi terorističnimi dejanji, ki pa se dogajajo mimo stranke, ki šteje več kot 10.000 članov.

Ustanovitelj, E. Limonov, je bil pred formiranjem NBP član Liberalno demokratske stranke Vladimirja Žirinovskega. Leta 2001 je bil zaprt in leta 2003 obsojen za pridobitev in posest nelegalnega orožja, vendar so ga že istega leta izpustili. Obtožen je bil tudi spodbujanja k terorizmu, poskusa ustanovitve paravojaške enote in pozivanja k spremembi oblasti, vendar so bile obtožbe ovržene.

Glavni ideolog stranke, visoki svečenik po besedah Limonova, je bil do leta 1998, ko je stranko zapustil, Aleksander Dugin. Drugi izmed pomembnejših članov stranke je Sergej Aksjonov, ki je od aprila 2003 zaprt v Sankt Peterburgu, na zaporno kazen je bil obsojen skupaj z Limonovim. Aksjonov je idejni vodja časopisa NBP, imenovanega Limonka.

Njihov edini omembe vredni napad v luči morebitnega terorizma je nastavitev bombe pred židovsko sinagogo v latvijski prestolnici leta 2000. Žrtev in ranjenih

ni bilo. Oblasti za napad sumijo Limonova, vendar skupina napada ni nikoli priznala.

5.2.1.10 RUSKA NACIONALNA ENOTNOST¹⁰

Ruska nacionalna enotnost (Всероссийское общественное патриотическое движение «Русское Национальное Единство» – RNE), ustanovljena 1990 s strani Aleksandra Barkaševa, se zavzema za etnično čisto domovino. Njena dejanja sledijo sloganu »Rusijo Rusom«, hkrati pa močno podpirajo Rusko pravoslavno cerkev; po videzu kot tudi po zahtevah o izselitvi židov v Izrael, neruskih kavkaških ljudstev pa v Turčijo, pa zbuja primerjavo z nacisti. Med drugim zavračajo t.i. medrasne oziroma medetnične zakone, saj naj bi ti povzročali psihološke travme med otroci v takem zakonu in probleme samoidentifikacije. Sami zase trdijo, da so narodno ljudsko patriotsko gibanje, osnovano na narodnih zahtevah, narodni ideologiji in na ruski pravoslavni tradiciji.

Stranka se je v 90-ih precej razvila, predvsem zaradi prelaganja krivde problematične tranzicije na »tujce« v državi, oblasti so konec stoletja poročale o okrog 100.000 članih. Njihove metode so pogosto nasilne, npr. pretepanje židov in ostalih tujcev.

Leta 1998 je skupina priznala bombni napad na židovsko sinagogo na Novosuščevski ulici v Moskvi, v kateri je velika množica ljudi praznovala

¹⁰Viri:

Russian national unity, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3674> (23. februar 2006),

Russian national unity attacked religious figures/institutions target,
<http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=11677> (23. februar 2006)

A. Leps: *Extremist Movements in Estonia*,

http://www.nplc.lt/criminologyseminar/medziaga/Santraukos/ando_leps_abstract.htm (2. oktober 2006)

About Russian National Unity, <http://www.rne.org/vopd/english/english.shtml> (2. oktober 2006)

Bases of the social conception of Russian National Unity (RNU), <http://www.rne.org/vopd/english/concept.shtml> (2. oktober 2006)

Russian National Unity, http://en.wikipedia.org/wiki/Russian_National_Unity (2. oktober 2006)

M. Žerebhatov: *Russian National Unity: A Political Challenge for Provincial Russia*,

http://www.jamestown.org/publications_details.php?volume_id=6&issue_id=350&article_id=3643 (2. oktober 2006)

Russian National Unity, <http://www.humansecuritygateway.info/data/item544154658/view> (2. oktober 2006)

židovski praznik. Škode ni bilo veliko, delno se je porušila ena izmed sten, ranjeni pa so bili trije ljudje.

Leta 2000 se njihovemu vodji Aleksandru Barkaševu ni posrečil poskus na predsedniških volitvah, zato je svoje privržence začel prepričevati, da je za dosego oblasti treba uporabiti nasilje, če po demokratični poti niso uspešni. Septembra istega leta je bil Barkašev izgnan iz Rusije in RNE se je razcepila v več frakcij brez organiziranega vodstva.

5.2.1.11 MEČ ISLAMA¹¹

Skupina je neaktivna od leta 2001, odkar sta bila v Čečeniji prijeta dva težko oborožena aktivista skupine. Njihove poprejšnje akcije, priznani sta 2, nista povzročili nobenih žrtev ali ranjenih. Gre za razmeroma majhno skupino čečenskih upornikov, za katere pa se predvideva, da so povezani z večjimi skupinami fundamentalistov, kot je bil na primer Šamil Basajev. Njihova ideologija si je namreč precej podobna, zahtevajo nasilen izgon ruskih enot iz Čečenije in popolno samostojnost republike.

Precejšnja verjetnost obstaja, da je Meč islama samo ena izmed manjših frakcij terorističnih skupin, katere je vodil Basajev. O skupini čečenskih upornikov s tem imenom obstaja en sam vir.

¹¹ Viri:

Sword of islam, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3681> (23. februar 2006),

Sword of islam attacked utilities target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=18337> (23. februar 2006),

Sword of islam attacked government target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=10553> (23. februar 2006)

5.2.2 ZUNANJE TERORISTIČNE SKUPINE

5.2.2.1 ISLAMSKO GIBANJE UZBEKISTANA¹²

Včasih imenovana Islamska stranka Turkmenistana deluje po celotni srednji Aziji s ciljem ustanoviti Islamsko državo, ki naj bi obsegala Uzbekistan, Kirgizijo, Tadžikistan, Kazahstan, Turkmenistan in kitajsko provinco Xinxiang. V takšnem obsegu bi država, ustvarjena zgolj na verski osnovi, odražala veliko grožnjo za v bistvu vse ostale, neislamske, države.

Njena ustanoviteljja, Jumaboj Hojajev (Juma Namangani) in Tohir Juldešev, sta navezala stike z radikalnim islamom in Osamo bin Ladnom, tako je tudi Islamsko gibanje Uzbekistana (IMU) začelo prevzemati njihove antiameriške in antizahodne cilje in se preusmerilo iz napadov na uzbeške tarče na koalicijske sile v Afganistanu in na ameriške diplomatske tarče v srednji Aziji. Iz podobnih razlogov so bila tarča napadov IMU tudi nekatera mesta v Kirgiziji.

IMU je do danes izvedlo 4 znane napade, v katerih je življenje izgubilo 7 ljudi, po drugih podatkih 16, 8 pa je bilo poškodovanih. Njihovi napadi so manjši oboroženi napadi, na primer avtobombe. V letih 1999 in 2000 so pripadniki IMU izpeljali tudi nekaj ugrabitev, med njimi štiri ameriške turiste (ki so pobegnili), štiri

¹² Viri:

Islamic movement of Uzbekistan, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=4075> (23. februar 2006),
Islamic movement of Uzbekistan (IMU), cns.miiis.edu/research/wtc01/imu.htm (23. februar 2006),
Islamic movement of Uzbekistan (IMU),
www.cdi.org/program/document.cfm?DocumentID=1157&StartRow=1&ListRows=10&appendURL=&Orderby=D.Date_To=&Keywords=Islamic%20movement%20of%20Uzbekistan&ContentType=&Author=&from_page=documents.cf (23. februar 2006)
Islamic Movement of Uzbekistan (IMU), <http://library.nps.navy.mil/home/tgp/imu.htm> (2. oktober 2006)
Islamic Movement of Uzbekistan, http://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_Movement_of_Uzbekistan (2. oktober 2006)
Redesignation of the Islamic Movement of Uzbekistan as a Foreign Terrorist Organization,
<http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2002/13708.htm> (2. oktober 2006)
V. Naumkin: *Militant Islam in Central Asia: The Case of the Islamic Movement of Uzbekistan*,
http://repositories.cdlib.org/iseees/bps/2003_06-naum/ (2. oktober 2006)
G. Saidazimova: *Central Asia: Is Islamic Movement Of Uzbekistan Really Back?*,
<http://www.rferl.org/featuresarticle/2006/02/81E06ED8-77DA-4BF3-ADE9-5B74EBC07FE0.html> (2. oktober 2006)
Islamic Movement of Uzbekistan (IMU), Islamic Party of Turkestan,
<http://www.globalsecurity.org/military/world/para/imu.htm> (2. oktober 2006)
Islamic Movement of Uzbekistan (IMU), <http://survivalx.com/foreign-terrorist-organizations/islamic-movement-of-uzbekistan-imu--2.html> (2. oktober 2006)

japonske geologe (le-te so izpustili proti milijonski odkupnini) in osem kirgizijskih vojakov. V. Naumkin navaja zgodnje aktivnosti IMU-ja: a) bombe v Taškentu v letu 1999, b) teroristična mreža Centralne Azije, c) regionalno in klansko rivalstvo, d) bojevanje v Tadžikistanu v letu 1999, e) zajetje talcev v Kirgiziji v letu 1999, f) aktivnosti IMU-ja v Tadžikistanu in Afganistanu med 1999 in 2000.

V letu 2002 so ZDA klasificirale IMU kot islamsko teroristično skupino, v letu 2006 jo je na svoj seznam dodala tudi Rusija. Čeprav se je domnevalo, da je bila skupina v večji meri uničena s strani ameriške vojaške sile v Afganistanu, je v letu 2006 Abdugaffor Qalandarov, glavni tožilec ene izmed severnih regij Tadžikistana, izjavil, da je IMU znova v porastu, nevarnejši kot kdajkoli prej. Njen domnevni vodja, Imam Mohammed Rafik Kamalov, je bil ubit avgusta 2006 na kirgizijski meji s strani kirgizijskih posebnih enot.

5.2.2.2 BATALJON BAGRAMJANA¹³

Skupina je danes sicer neaktivna, delovala pa je na eni izmed perečih geografskih točk severnega Kavkaza, v gruzijski regiji Abhazija. Bataljon Bagramjana je bil sestavljen iz etničnih Armencev, ki so hoteli svoji regiji zagotoviti samostojnost, hkrati pa iz abhazijskega ozemlja pregnati vse Gruzijce. Bataljon je nastal v času vojne v Abhaziji 1992-1993, kjer so se etnični Armenci bojevali skupaj z Abhazijci. V tem spopadu z Gruzijci se je prav bataljon maršala Bagramjana »proslavil« kot najbolj krut do Gruzijcev, nekateri pravijo, da mu celo Šamil Basajev s svojimi plačanci ni bil kos pri tem.

Skupina je izvedla en priznan napad, in sicer 10. maja 1998 v mestu Mziuri v Gruziji, ko je požgala električno postajo. V napadu ni bil nihče ubit ali

¹³ Viri:

Bagramyan battalion, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3568> (23. februar 2006),

Bagramyan battalion attacked utilities target, <http://www.tkb.org/Incident.jsp?incID=11674> (23. februar 2006)

[http://www.friends-partners.org/friends/news/omri/1996/08/960819I.html\(opt,mozilla,unix,english,,new\)](http://www.friends-partners.org/friends/news/omri/1996/08/960819I.html(opt,mozilla,unix,english,,new)) (2. oktober 2006)

Armenians and Abkhazians find it hard to share Abkhazia, <http://www.regnum.ru/english/573617.html> (2. oktober 2006)

poškodovan. Njihove ostale aktivnosti so namreč zajemala predvsem oblike taktike etničnega čiščenja Gruzijcev iz Abhazije, rezultat tega pa so tisoči beguncev, ki so se bili prisiljeni razseliti po ostali Gruziji in v Rusijo.

Danes podatkov o obstoječem bataljonu ni, iz Abhazije pa prihajajo novice o zatiranju armenskega prebivalstva, katero mora prenašati nadlegovanje, pokole in ugrabitve, nekdanj smrtonosni bataljon Bagramjana pa je razpuščen. Mnenja o tem, zakaj je ta bataljon potencialna grožnja Ruski federaciji, so verjetno deljena, vendar se je potrebno zavedati, da se je v tej vojni bojeval tudi Šamil Basajev in drugi Čečeni, ki so se po koncu ene vojne preprosto preselili na drugo bojišče ali pa le-tega ustvarili.

5.2.2.3 AUM SHINRI KYO¹⁴

Skupina, poznana tudi kot Aleph ali Aum Supreme Truth, je ena najrazvpitejših terorističnih skupin na svetu. Ustanovljena je bila leta 1987 in združuje določene elemente budizma in krščanstva. Njen ustanovitelj in idejni vodja je bil Shoko Asahara. R. Lifton je prav na podlagi Auma podal sedem glavnih značilnosti »svet uničujočih kultov«, in sicer: a) totaliziran guruizem, b) vizija apokalipse in očiščevalnega uničenja sveta, c) ideologija »zdravilnega« ubijanja, altruističnih umorov (po Aumu so njihove žrtve prišle v raj, če so bile zadavljene in oropane), d) neusmiljeno zavračanje sveta, e) nagibanje k ultimativnemu orožju, f) stanje

¹⁴ Viri:

Aum shinri kyo, <http://www.tkb.org/Group.jsp?groupID=3956> (23. februar 2006),

Aum Shinrikyo, religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/aums.html (23. februar 2006),

Aum Shinrikyo Has More Members In Russia Than In Japan, <http://rickcross.com/reference/aum/aum344.html> (23. februar 2006)

Aum Shinrikyo,

www.cdi.org/program/document.cfm?DocumentID=879&StartRow=1&ListRows=10&appendURL=&Orderby=D.DateLastUpdated&programsID=39&issueID=0&Issue=&Date_From=&Date_To=&Keywords=aum&ContentType=&Author=&from_page=documents.cfm (23. februar 2006)

http://www.religioustolerance.org/dc_aumsh.htm (2. oktober 2006)

Aum Shinri Kyo 1/2, <http://www.gbs.sha.bw.schule.de/tsld026.htm> (2. oktober 2006)

Killing Fields: Lifton, Brainwashing, and Aum Shinri-kyo, <http://www.cesnur.org/testi/aum.htm> (2. oktober 2006)

<http://www.mayhem.net/Crime/supremetruth.html>, (2. oktober 2006)

Russia & the CIS - Aum/Aleph, <http://www.wwrn.org/article.php?idd=16570&sec=9&cont=7> (2. oktober 2006)

It gassed the Tokyo subway, microwaved its enemies and tortured its members. So why is the Aum cult thriving?, <http://www.guardian.co.uk/g2/story/0,3604,278843,00.html> (2. oktober 2006)

množične otopelosti, g) ekstremno tehnokratsko manipuliranje z zahtevo po absolutni znanstveni resnici.

Po raziskavah New York Timesa je skupina odgovorna za vsaj 9 bioloških napadov na različne cilje na Japonskem, na primer na parlament, vladno palačo in na ameriško bazo v Jokosuki so s streh sprejali mikrobo in strup. Te akcije niso imeli nobenega znanega rezultata. Leta 1995 so na tokijski podzemni železnici napadli s strupenim bojnim plinom sarin, zaradi česar je uradno umrlo 12 ljudi, več kot 5000 pa je utrpelo poškodbe. Napad so izvedli z namenom, da svetu približajo apokalipso in da sprejo Japonsko z Združenimi državami. Preiskava je pokazala, da je pri pripravi in pri samem razprševanju plina prišlo do napak, zaradi česar se žrtev ni štelo v tisočih.

Na vrhu »priljubljenosti« skupine Aum konec 90-ih let je le-ta imela okrog 30000 privrženecv, od tega okrog 10000 na Japonskem in okrog 20000 v Rusiji. Zadnje domneve se gibljejo okrog 2000 članov, od tega jih je okrog 500, kot pravi A. Marshall, »hard-core« privrženecv, ki so zapustili družine in se preselili v skupne objekte. Predvideva se, da je bilo veliko članov prepričanih, da jim lahko njihov vodja zagotovi nadnaravne moči, večina ostalih pa se je skupini priključila zaradi skupininega odločnega zavračanja korupcije in materializma v moderni Japonski. Zdaj je na čelu skupine tretja Asaharova hči, ki ji pripisujejo nadnaravne moči, ker se je rodila že po razsvetljenju svojega očeta.

5.2.2.4 HIZB UT-TAHRIR¹⁵

Hizb ut- Tahrir, tudi Islamska stranka osvoboditve, je zelo podobna skupini IMU. Njihov cilj je skupna islamska država, ummah vseh muslimanskih ozemelj, kalifat, v katerem bodo muslimani spet živeli po pravilih šeriatskega prava. Organizacija je bila ustanovljena že leta 1953, njen utemeljitelj pa je Sheikh Taquiuddin al-Nabhani, sodnik iz Jeruzalema. V 50-ih letih prejšnjega stoletja je delovala v Jordaniji in Saudovi Arabiji.

Danes se predvideva, da ima skupina samo v centralni Aziji, kjer je aktivna od razpada Sovjetske zveze, več kot 10000 privržencev, upoštevati pa je treba še njen vpliv v drugih muslimanskih, pa tudi nemuslimanskih, državah. Hizb ut-Tahrir ima svojo bazo delovanja v Zahodni Evropi, čeprav je večina njenih članov etničnih Uzbekov, sledijo jim Tadžiki, Kirgizi in Kazahstanci, določen del privržencev ima organizacija tudi v kitajski muslimanski provinci Xinjiang.

Skupina ni politična, ne sodeluje na volitvah, javno pa tudi nikoli niso bili vpleteni v kakršno koli nasilno dejanje. Čeprav Hizb ut-Tahrir ne nasprotuje uporabi nasilja v splošnem, temu trenutno nasprotuje, hkrati pa vidi džihad kot možno opcijo. Na splošno svet organizacijo sprejema kot nenasilno, ki pa poziva večinsko muslimanske države k državnemu prevratu, da bi s skupno državo povrnili zlate čase Islama, preden ga je pokvaril stik z evropskim imperializmom.

Hizb ut-Tahrir ima trostopenjski načrt za doseg svojih ciljev:

- a) ustanovitev skupnosti, ki bo cilje Hizb ut-Tahrirja sprejela za svoje in storila vse za doseg teh ciljev,
- b) muslimanskim množicam približati idejo Islamskega kalifata in ostale islamske ideje, ki bodo utrdile in oživile islamsko misel,

¹⁵ Viri:

Hizb ut-Tahrir al-Islami (Islamic Party of Liberation), <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/hizb-ut-tahrir.htm> (23. februar 2006),

Dosybieva, O. (2005). *Kazakstan: clerics quizzed in test to root out radicalism*, <http://www.turkishweekly.net/comments.php?id=109> (23. februar 2006)

Hizb ut-Tahrir, http://en.wikipedia.org/wiki/Hizb_ut-Tahrir (2. oktober 2006)

Cohen: *Hizb ut-Tahrir: An Emerging Threat to U.S. Interests in Central Asia*, <http://www.heritage.org/Research/RussiaandEurasia/BG1656.cfm> (2. oktober 2006)

G. Fagan: *RUSSIA: Division over Hizb-ut-Tahrir*, http://www.forum18.org/Archive.php?article_id=755 (2. oktober 2006)

S. Blagov: *Moscow turns up heat on radicals*, http://www.atimes.com/atimes/Central_Asia/EG22Ag01.html (2. oktober 2006)

c) ko bodo množice v določeni državi sprejele splošno islamsko misel, se skupina zanaša na vojaške in ostale vodje ter vplivne ljudi v državi, da bodo pomagali zrušiti vlado in ustanoviti novo, ki bo sledila novi misli naroda.

Zanimivo pri tej organizaciji je, da svojih pripadnikov ne rekrutira le iz ene izmed tendenc znotraj Islama, temveč je do tega povsem brezbrizna. Poleg tega je za razliko od vseh ostalih islamskih in islamističnih skupin in strank nadvse nacionalna ter zavrača kakršno koli vmešavanje v lokalno politiko. Temu je A. Cohen dejal genialnost ustanovitelja, ki je v doktrino organizacije združil ortodoksno islamsko ideologijo in leninistično strategijo, kajti tudi njen cilj je globalna revolucija.

V letu 1999 je bila skupina obtožena krivde v več bombnih napadih v Uzbekistanu. Predvideva se, da skupina nudi finančno in logistično pomoč lokalnim skupinam za izvajanje napadov, vendar jim ni ničesar možno dokazati in jih pravzaprav ni mogoče označiti za teroristično skupino. Res pa je, da so mnogi njeni člani po ječah srednje Azije, ker se vlade bojijo njihove radikalne ideologije. Dolgoročno naj bi Hizb ut-Tahrir predstavljal rastočo grožnjo geopolitični stabilnosti, pa tudi neverskim oz. ljudskim režimom Srednje Azije, potencialno tudi ostalemu svetu. Mnenja o Hizbu so različna, povsem možno je, da ima znotraj krovne organizacije z namenom »prevzgoje« narodov in ustanovitve Islamskega kalifata tudi paravojaško frakcijo ali pa le militantne posameznike, kar bi razložilo stotine zaprtih pripadnikov organizacije. To bi tudi odgovorilo na obtožbe Moskve, da so pridržali 55 domnevnih pripadnikov Hizb, od katerih so nekateri posedovali ročne granate in letake z islamsko-propagandnimi sporočili.

6. PRIMERJAVA DELOVANJA TERORISTIČNIH SKUPIN V RUSKI FEDERACIJI PO INDIKATORJIH

Podatke o terorističnih skupinah sem zaradi jasne medsebojne primerjave zapisala v obliki tabel. Pri tej primerjavi terorističnih skupin, obdelanih v prejšnjem poglavju, sem upoštevala vse skupine, zato sem oblikovala tri tabele. Prva ponazarja danes neaktivne teroristične skupine znotraj Ruske federacije. Druga je v bistvu najpomembnejša, kajti med seboj primerja skupine znotraj federacije, ki še vedno delujejo. Tretja tabela pa je strnjen pregled terorističnih skupin zunaj meja Ruske federacije.

Pri primerjavi sem upoštevala več indikatorjev. Vsaka skupina ima voditelja ali voditelje, vsaka skupina deluje v eni ali več državah, skupino lahko klasificiramo glede na motive. Pomemben indikator je število članov skupine, njeni finančni viri, zelo pomemben podatek pa predstavlja povezava z drugimi terorističnimi skupinami. Ko govorimo o terorističnih skupinah, njihovo delovanje najbolj določajo število znanih oziroma priznanih napadov, tipi njihovih tarč, kraji oziroma mesta napadov, žal pa je potrebno pri indiciranju neke skupine govoriti tudi o številu ranjenih in žrtev, ki jih je skupina povzročila, hkrati pa so zelo pomembne tudi uporabljene metode in poznani oziroma priznani cilji skupine oz. napada.

6.1 NEAKTIVNE SKUPINE ZNOTRAJ FEDERACIJE

skupina	Nova revolucionarna alternativa (NRA)	Tolpa M. Barajeva	Rdeči gverilci	Meč islama
voditelj/-i	O.Nevska, N.Raks, L.Romanova	M. Barajev	?	verjetno Š. Basajev
država delovanja	Rusija	Čečenija, Rusija	Rusija	Čečenija, Rusija
klasifikacija skupine	anarhistična	separatistična, religiozna	komunistična	separatistična, religiozna
št. članov	skupina je neaktivna	skupina je neaktivna	skupina je neaktivna	skupina je neaktivna
finančni viri	neznani	neznani, sum na povezanost z al-Kajdo	neznani	neznani
znana povezava z drugimi ter. skupinami	/	IIPB, SPIR, Črne vdove	/	Riyad us-Saliheyn
št. znanih napadov	1	2	1	2
tarča	policija (FSB)	McDonald's, moskovsko gledališče Dubrovka	pisarna Putina podpirajočega mladinskega gibanja »Marching together«	vladne kapacitete v Dagestanu
kraj napada	Moskva	Moskva	Moskva	Duči
št. mrtvih	0	162	0	0
št. ranjenih	2	657	0	0
metoda	napad z bombnim eksplozivom	avtobomba, zajetje talcev/strelno orožje	bombni eksploziv	daljinsko vodena eksplozija
cilj	uničenje kapitalizma in buržoaznega sistema	zahteve po koncu vojne v Čečeniji, umik Rusov, denarna odškodnina	uničenje gibanja, nasprotovanje Putinovi administraciji	izgon ruskih čet in neodvisnost Čečenije

Ker so te skupine danes neaktivne, v bodočnosti ne predstavljajo grožnje nacionalni varnosti Ruske federacije. Kljub temu je v okviru te tabele treba posebno pozornost posvetiti tolpi Movsarja Barajeva, ki je v zgolj dveh napadih povzročila ogromno škode, primerjava namreč

jasno kaže, da sta v akcijah preostalih skupin kot žrtve le dva ranjenca. Tolpa je prav tako pomembna tudi zaradi tega, ker se sklepa, da so se njeni člani in ideje po smrti voditeljev stopili v druge čečenske uporniške skupine, kot so IIPB, SPIR in Riyad us-Saliheyn, kar je vidno tudi v podobnosti ciljev (glej točko 6.2).

6.2 AKTIVNE SKUPINE ZNOTRAJ FEDERACIJE

skupina	Dagestanska osvobodilna vojska	Črne vdove	Islamska mednarodna mirovna brigada (IIPB)	Islamski regiment za posebne primere (SPIR)	Riyad us-Saliheyn Martyr's Brigade	Ruska nacionalna boljševisitična stranka	Ruska nacionalna enotnost (RNE)
voditelj/-i	A. Dekkušev, J. Krymšamhalov	verjetno Basajev	A. Hafs al-Urduni, I.al-Khattab, A.al-Walid, Š.Basajev	A.Barajev, M.Barajev, H.Tazabajev, A.Hamzat	Š.Basajev, N.Kulajev	S.Aksjonov, A.Dugin, E.Limonov	A.Barkashev
država delovanja	Rusija	Čečenija, Rusija	Azerbajdžan, Čečenija, Gruzija, Katar, Rusija, Turčija	Čečenija, Gruzija, Rusija	Čečenija, Rusija	Estonija, Kirgizija, Latvija, Moldavija, Rusija	Estonija, Latvija, Litva, Rusija, Ukrajina
klasifikacija skupine	separatistična, religiozna	religiozna, separatistična	separatistična, religiozna	separatistična, religiozna	religiozna, separatistična	separatistična, antiglobalistična, anarhistična, rasistična	religiozna, rasistična
št. članov	neznano	neznano	cca. 400	cca. 400, obstaja rezerva s cca. isto možmi; možna je trenutna neaktivnost	neznano, verjetno ne več kot 50 naenkrat	več kot 10.000	več kot 20.000 v l. 1999
finančni viri	neznani	neznano, razstrelivo verjetno dostavljajo ostali uporniki	z al-Kajdo povezani financerji z Arabskega polotoka	sum na fin.pomoč tujih mudžahedinov, ugrabitve, izsiljevanje	sum na fin.pomoč tujih mudžahedinov	neznano	neznano

znana pove-zava z drugimi ter. skupinami	/	IIPB, Brigada mučenikov Riyad us-Saliheyn	Črne vdove, tolpa M. Barajeva, Riyad us-Saliheyn, SPIR, al-Kajda	IIPB, tolpa M.Barajeva, Riyad us-Saliheyn, al-Kajda (sum)	Črne vdove, IIPB, tolpa Barajeva, SPIR, al-Kajda (sum)	/	Ruska obnova
št. znanih/priznanih napadov	4	2	sodelovanje v napadu na mosk. teater	sodelovanje v napadu na mosk. teater	11	1	1
tarča	civilne	hotel blizu Kremlja, potniški vlak na J Rusije	civilna	civilna	vladni, civilni, letališča, šola	židovska sinagoga	židovska sinagoga
kraj napada	Moskva, Buinsk	Moskva, Jessentuki	Moskva	Moskva	Beslan, Moskva, Rostov na Donu, Mozdok	Riga (Latvija)	Moskva
št. mrtvih	248	52	162	162	514 + 162	0	0
št. ranjenih	453	179	657	657 ¹⁶	1136 + 657	0	3
metoda	bombni eksplozivi (TNT, ciklonit)	samomor z bombno razstrelitvijo	zajetje talcev/strelno orožje	zajetje talcev/strelno orožje	zajetje talcev s strelnim orožjem, umor s samomorilsko bombno razstrelitvijo, bombni eksplozivi	bombni eksploziv	bombni eksploziv
cilj	neodvisnost Dagestana, umik ruskih enot	krvno maščevanje, zahteva po končanju nasilja v Čečeniji	neodvisnost Čečenije, ustanovitev islamske države na S Kavkazu	neodvisnost Čečenije, uničenje ruskih tarč in Čečenov, ki so kolaborirali z Rusi, islamski kalifat	neodvisnost Čečenije	boj proti amerikanizaciji, kapitalizmu, Putinovi »režirani« demokraciji	»Rusija Rusom«, za etnično čiščenje domovine

¹⁶ ■ število mrtvih in ranjenih se šteje kot v Tolpi Movsarja Barajeva, ki je vodila napad na gledališče.

Spričo dejstva, da so tabele preglednejše, se tako bolje vidi, da so najnevarnejše teroristične skupine v Rusiji med sabo povezane. IIPB, Riyad us-Saliheyn ter Črne vdove so si še do nedavnega delile voditelja, Šamila Basajeva, vendar z njimi sodeluje tudi SPIR. Tako IIPB kot SPIR se financirata s pomočjo tujih islamističnih virov, po čemer lahko sklepamo, da viri financiranja ostalih skupin pravzaprav isti, čeprav so uradno njihovi viri neznani.

Eden zanimivejših indikatorjev delujočih skupin so njihovi cilji. Prvih pet kolon zajemajo skupine, ki so po svoji klasifikaciji po RAND-u separatistične in religiozne, in sicer Dagestanska osvobodilna vojska, Črne vdove, IIPB, SPIR in Riyad us-Saliheyn. Vse skupine imajo kot cilj svojih terorističnih akcij med drugim tudi neodvisnost svojega ozemlja (Čečenije oziroma Dagestana) in umik Rusov z etničnega teritorija. Preostali dve skupini, Ruska boljševistična stranka in RNE, pa sta anarhistični oziroma rasistični. Za prvo bi lahko celo rekli, da so njeni cilji politični, kajti akcije izvaja v imenu politične ideologije nasproti kapitalizmu. Druga pa je izrazito rasistična, takšni so tudi njeni cilji, vendar se zdi, da ti dve skupini predstavljata grožnjo heterogenosti družbe kot take, medtem ko ostale ogrožajo državo v večih vidikih njene nacionalne varnosti in enotnosti.

Tri skupine (SPIR, IIPB in Riyad us-Saliheyn) so posebej označene, ker hočem poudariti, da so verjetno najnevarnejše in najbolj kompleksne, kajti med sabo so prepletene predvsem prek Basajeva in pa verjetnih finančnih virov. Te skupine so v federaciji povzročile daleč največ škode in žrtev.

6.3 OSTALE TERORISTIČNE SKUPINE ZUNAJ OZEMLJA RUSKE FEDERACIJE

skupina	Islamsko gibanje Uzbekistana/ Turkmenistana	Bataljon Bagramjana	Aum Shinri Kyo	Hizb ut-Tahrir
voditelj/-i	J. Hojajev (J. Namangani), T. Juldoš, I.M.R. Kamalov	?	S.Asahara, I.Hajaši, E.Lida, T.Ouči	S.T. al-Nabhani (ustanovitelj)
država delovanja	Afganistan, Iran, Kazahstan, Kirgizija, Pakistan, Tadžikistan, Uzbekistan	Gruzija (Abhazija)	Japonska, Rusija	Uzbekistan, Tadžikistan, Kirgizija, Kazahstan, Kitajska (celice)
klasifikacija skupine	religiozna, separatistična	separatistična	religiozna	religiozna, a zavrača nasilje (čeprav džihad ni izključena opcija)
št. članov	okrog 4000 na višku moči, zdaj manj kot 1000	skupina ni aktivna	cca. 2000, predvidevajo 20.000 članov v Rusiji	cca. 10.000
finančni viri	al-Kajda, dobički trgovine z drogami (skupina obvladuje cca. 70% trgovine z opijem v regiji)	neznano	neznano	neznano
znana povezava z drugimi ter. skupinami	Islamski džihad, talibani, al-Kajda	/	/	IMU
št. znanih napadov	4	1	1	obtožena za bombne napade v Uzbekistanu
tarča	ameriške diplomatske kapacitete v srednji Aziji	električna postaja	podzemna železnica	/
kraj napada	Osh, Biškek (Kirgizija), Taškent	Mziuri (Gruzija)	Tokio	/
št. mrtvih	7 (16)	0	12	/
št. ranjenih	8	0	5000	/

metoda	avtobombe, ugrabitve	požig	uporaba strupenega plina sarin	podpiranje lokalnih skupin pri akcijah (nedokazano), tristopenjski načrt združevanja vseh muslimanov
cilj	ustanovitev velike islamske države v centralni Aziji	etnično čiščenje Gruzijcev iz Abhazije s strani Armencev	približati svetu konec sveta	združitev vsega islamskega sveta, ustanovitev Islamskega kalifata

Pri zunanjih terorističnih skupinah, ki delujejo na ruskem ozemlju ali v neposredni okolici, nekega skupnega cilja ni. IMU in Hizb ut-Tahrir poudarjata religiozno osnovo svojih akcij in je njun cilj islamska država. Aum Shinri Kyo je na primer prav tako religiozna skupina, vendar so njeni cilji povsem v drugi sferi razumevanja, ker želijo svetu približati apokaliptični konec sveta. Vidno pa je, da imajo skupine veliko članstvo oziroma vsaj predvidevano veliko članstvo, kar bi v določenem razpletu okoliščin lahko Rusiji predstavljalo veliko grožnjo.

7. SKLEP IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ

Kot je razvidno iz tabel, v Ruski federaciji deluje oziroma je delovalo precej organiziranih skupin, za katere bi lahko trdili, da so imeli ali imajo teroristične namene oziroma uporabljajo gverilske načine bojevanja. Pri večini izmed akcij lahko jasno vidimo, da se te organizirane skupine, ne sicer vse, pri svojih akcijah zatekajo k načinu razpršenega terorizma, kajti njihove tarče so posredne. Cilj njihovih akcij je vpliv na oblast, napadajo pa večje množice nedolžnih ljudi za dosego tega cilja. V Ruski federaciji obstaja precej kompleksna situacija, ki kaže, da terorizem ni enoznačen pojem.

V sklepu bom tako glede na prejšnje točke diplomskega dela poskušala potrditi ali ovreči hipoteze, ki sem jih postavila na začetku.

D1: Ruska federacija je močno ogrožena s strani terorističnih dejanj.

To drži, kajti ugotovili smo, da je Rusija na 13. mestu med vsemi državami med letoma 1968 in 2004 glede števila terorističnih napadov. V letih 2001 do 2004 se je ta indeks še povečal in je danes približno na 7. mestu. To pomeni, da hipotezo lahko potrdim, morda bi jo lahko celo popravila, da je Ruska federacija čedalje močnejše ogrožena s strani terorističnih dejanj.

D2: Teroristična dejanja, ki so prizadela prebivalce federacije na njenem ozemlju, so povzročena predvsem s strani notranjih teroristov oz. terorističnih skupin, ki delujejo na območjih znotraj federacije. Terorizem in teroristične skupine, ki se pojavljajo v sosednjih državah, federacije ne ogrožajo oz. jo ogrožajo v majhni meri.

Tudi hipotezo 2 lahko potrdim, kajti pokazalo se je, da so skoraj vse (priznane) teroristične napade na ozemlju Ruske federacije izvedle organizirane skupine, katerih baza se nahaja znotraj državnih meja. Možno je sicer, da je tako imenovani čečenski islamizem sponzoriran s strani tujih organizacij, na primer talibanov ali al-Kajde, vendar je ta podpora prej finančna kot fizična. To pomeni, da so izvajalci terorističnih dejanj pripadniki skupin znotraj federacije.

D3: Notranji terorizem je največkrat nacionalističnega izvora oz. izvira iz gibanj za neodvisnost, ki pa se za doseg cilja ne poslužujejo mirnih in diplomatskih sredstev.

Dejstvo, da je večina napadov posredno ali neposredno povezana s čečenskimi uporniki, govori v prid hipotezi 3. Odmevni napadi skupin, kot so SPIR, Črne vdove in Riyad us-Saliheyn, so imeli kot cilj vedno umik ruskih enot s čečenskega etničnega teritorija ter neodvisnost Čečenije. Dvomim, da bi v današnjem času kdo rekel na primer Basajevu, da je vodja gibanja za neodvisnost in ne terorist, vendar ravno tu pridemo zopet do paradoksalne situacije. Čečeni hočejo ven, Rusi pa jim tega ne dovolijo, kar je tudi vzrok obeh rusko-čečenskih vojn. Ali je torej odpor proti ruskemu »okupatorju« res zagotovo notranji terorizem? In ali sploh obstaja možnost za mirno oziroma diplomatsko rešitev situacije, v kateri nobena stran ne bo popustila? Dakič pravi, da terorizma v Ruski federaciji ni mogoče primerjati s terorizmom, ki je »napadel« Združene države Amerike, čeprav je na videz istega, tj. islamističnega, izvora. Terorizem v ZDA je posledica ameriške zunanje politike, medtem ko je ruski terorizem posledica notrajne politike ruske administracije do nekdanjih sovjetskih republik (2004: 15). Enačenje čečenskih gibanj za neodvisnost je preveč posplošen prikaz situacije, saj se na primer skoraj 70 odstotkov Čečenov ne strinja s težnjami Basajeva in njegovih skupin o Čečeniji kot islamski republiki (2000: 21).

D4: Mednarodna teroristična dejanja, ki so prizadela Rusko federacijo, so dejanja islamskega fundamentalizma, ki izhajajo iz sosednjih muslimanskih držav.

Pri vprašanju mednarodnega terorizma v Ruski federaciji se zopet spopademo z vprašanjem, ali to sploh obstaja. Dejstvo je, da v njeni neposredni bližini delujejo teroristične organizacije, vendar ni nobenega dokaza, da izvajajo svoje akcije tudi znotraj federacije. Čeprav je bil Šamil Basajev (verjetno) sponzoriran s strani Savdijcev, to še ne pomeni, da imajo le-ti karkoli proti Ruski federaciji. Kakršna koli finančna podpora, ki jo viri imenujejo kot pomoč tujih mudžahedinov, je podpora terorizmu in kot tako kaznivo dejanje, zato ni pričakovati, da bo katera izmed uradnih vlad prevzela nase odgovornost za kaj takega. Poleg tega pa ima arabski svet močne vojaške in gospodarske vezi z Rusijo, zato kakršne koli odkrite vojaške ali finančne pomoči ni pričakovati (Milovac 2000: 15). Prav tako pa moramo, po mojem mnenju,

ponovno zelo previdno upoštevati faktor čečenskih upornikov. Po Beslanu je Putin izjavil, da je to delo mednarodnega terorizma, vendar je znano, da je napad izvedla Basajeva skupina Riyad us-Saliheyn ob verjetno logistični in materialni podpori drugih čečenskih upornikov. Torej, če so napad izvedli Čečeni, je to po uradni ruski politiki znotraj njenih meja, kar pomeni, da dejanje ni bilo dejanje mednarodnega terorizma. Če pa je bilo, kot je rekel Putin, potem ni jasno, zakaj ni v borbi proti temu terorizmu dovoljeno sodelovati OZN in drugim silam. Zato lahko rečemo, da v širšem smislu Ruske federacije mednarodni terorizem ne ogroža, kajti napadi zajemajo le njeno ozemlje, čeprav je res, da v njih sodeluje več narodov, ki pa so vsi prebivalci ene države.

Pri izrazih, kot je islamski fundamentalizem, je potrebna previdnost, kajti oznaka religije nekoga ni nič več kot prav to. V današnjem svetu pa tudi po zaslugi ameriške propagande vlada strah pred vsemi muslimani, kar je, milo rečeno, neumnost. Nobena vera ne določa vnaprej, kdo je sovražnik, in napačno je sklepanje po Osami bin-Ladnu na celotno islamsko populacijo.

Ugotovili smo, da v ruskih sosedah Uzbekistanu, Turkmenistanu in Kazahstanu delujejo organizacije, ki se deklarirajo za muslimanske, kar bi po splošnem pojmovanju lahko pomenilo neposredno grožnjo nacionalni varnosti RF, čeprav je zaenkrat še ne. Del Rusije, ki bi bil za te skupine hipotetično zanimiv pri njihovem ustvarjanju Islamske države, je Severni Kavkaz, kamor spadata tudi Čečenija in Dagestan. Morda od tod izvirajo finančne injekcije katere izmed skupin, vendar to ni znano. Znano pa je, da čečenski voditelji islamizem v centralni Aziji samo izkoriščajo sebi v prid, kajti hočejo neodvisnost in ne svete vojne. Hipoteze tako ne morem potrditi, saj ni znano, da bi katera izmed islamskih organizacij neposredno sodelovala v čečenskih uporniških gibanjih, znana je le finančna pomoč IIPB-ju z Arabskega polotoka, katere vir naj bi financiral tudi al-Kajdo, in pa sodelovanje njegovega pokojnega vodje Ibn al-Hattaba z ljudmi, ki so bili blizu bin Ladnu.

Zaključim lahko torej, da je Ruska federacija ogrožena s strani terorizma, da jo v največji meri ogroža terorizem, osnovan na nacionalistično-separatistični in religiozni osnovi ter da so teroristična dejanja vodena v največji meri s strani čečenskih upornikov. Nemogoče je reči, da bo smrt največjega izmed njihovih vodij Šamila Basajeva situacijo umirila, kajti resnična tragedija Čečenije je, kot pravi Z. Imam, v njenem geostrateškem položaju, ki ga je Lev Tolstoj označil za področje, kjer se dve nasprotij – vojna in svoboda – stapljata na presentljive

načine (2002: 289). Vsem zakonom, prepovedim in sankcijam navkljub je človeška volja po svobodi vedno najmočnejša in včasih za dosego svojega cilja ne omahuje pri izbiri sredstev.

8. SEZNAM LITERATURE IN VIROV

Literatura:

- 1) Abdullaev, N. (2004): *The Idea of Violence. Russia's acquaintance with terrorism began more than a century ago*. Dostopno na <http://context.themoscowtimes.com/story/137808/> (23. februar 2006).
- 2) Areh, V. (2000) To ni naša vojna! *Obramba* 32 (5), 20–23
- 3) Blagov, S.: *Moscow turns up heat on radicals*. Dostopno na http://www.atimes.com/atimes/Central_Asia/EG22Ag01.html (2. oktober 2006).
- 4) Bolton, S. (2003): *"Timeline: Terrorism in Russia"*. Dostopno na http://www.guardian.co.uk/russia/article/0,2763,1103305,00.html#article_continue (19. julij 2005).
- 5) Chagunava, T.: *Eduard Limonov: There is no left or right. There's the system and the enemies of the system*. Dostopno na http://www.pchela.ru/english/limonov_e.html (2. oktober 2006).
- 6) Chopra, V.D., ur. (2002) *Global Challenge of Terrorism*. New Delhi: Gyan Publishing House.
- 7) Cohen, A.: *Hizb ut-Tahrir: An Emerging Threat to U.S. Interests in Central Asia*. Dostopno na <http://www.heritage.org/Research/RussiaandEurasia/BG1656.cfm> (2. oktober 2006).
- 8) Čuček, J. (1981) *Terorizem*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- 9) Dakič, D. (2004) Na izkušnjah z domačim proti mednarodnemu terorizmu. *Obramba* 36 (5), 49–51.
- 10) Dakič Prelec, D. (2004) Rusija na udaru terorizma. *Obramba* 36 (10), 15.
- 11) Dimitrijević, V. (2000) *Terorizam*. Beograd: »K.V.S«.
- 12) Dosybieva, O. (2005): *Kazakstan: clerics quizzed in test to root out radicalism*. Dostopno na <http://www.turkishweekly.net/comments.php?id=109> (23. februar 2006).
- 13) Dubnov, V.: *"Black Widows" instead of "White Tights"*. Dostopno na http://www.newtimes.ru/eng/detail.asp?art_id=787 (2. oktober 2006).
- 14) Erikson, M.: *Bin Laden's terror wave 2*. Dostopno na http://www.atimes.com/atimes/Central_Asia/DJ29Ag05.html (2. oktober 2006).

- 15) Fagan, G.: *RUSSIA: Division over Hizb-ut-Tahrir*. Dostopno na http://www.forum18.org/Archive.php?article_id=755 (2. oktober 2006).
- 16) Fossati, M. (2005) *Terorizem in teroristi*. Ljubljana: Sophia.
- 17) Freedman, L. (2002) *Superterrorism, Policy responses*. Oxford: Blackwell Publishing.
- 18) Geringer, J.: *Black Widows: Veiled in their own web of darkness*. Dostopno na http://www.crimelibrary.com/criminal_mind/psychology/widows/1.html (2. oktober 2006).
- 19) Grizold, A., ur. (1998) *Perspektive sodobne varnosti*. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.
- 20) Grizold, A., Ferfila, B. (2000) *Varnostne politike velesil*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 21) Gurr, N. in Cole, B. (2000) *The new face of terrorism. Threats from weapons of mass destruction*. London: I. B. Tauris Publishers.
- 22) Henderson, H. (2001) *Global terrorism, The complete reference guide*. New York: Checkmark Books.
- 23) Hlobustov, O. *Rossija v XXI veke: buduščee pod ugrozj*. Dostopno na http://zharinov.wallst.ru/khlobustov_007.htm (8. september 2005).
- 24) Hlobustov, O.M. *Terrorizm v sovremennoj Rossii*. Dostopno na <http://www.terrorism.wallst.ru/magasine/history/digest0012.htm> (8. september 2005).
- 25) Kajdarov, R.E. *Terrorizm: vznikovenie, razrastanie i mery protivodejstvija*. Dostopno na <http://www.terrorism.wallst.ru/magasine/teoria/digest0011.htm> (8. september 2005).
- 26) Knight, W. A., Narozhna, T.: *Black widow terrorists are a puzzling breed*. Dostopno na <http://www.expressnews.ualberta.ca/article.cfm?id=6053> (2. oktober 2006).
- 27) Kopal, G. (1998) Prepilih v Rusiji: Eni ven, drugi noter. *Obramba* 30 (1), 52–54.
- 28) Kodrič, L., Vuk, P. (2000) Grožnja nacionalni in mednarodni varnosti. *Obramba* 32 (1), 16–18.
- 29) Kugler, R.L. (1996) *Enlarging NATO: The Russia Factor*. Santa Monica: RAND.
- 30) Kupchinsky, R. (2004): *"Russia: the losing battle against terrorism and insurgency"*, Dostopno na <http://www.rferl.org/> (19. julij 2005).
- 31) Kupchinsky, R.: *Analysis: Islambouli Brigades Issues New Warning To Russia*. Dostopno na <http://www.rferl.org/featuresarticle/2004/09/ab1f93ad-f7fb-417c-ad3a-3afdb736190e.html> (2. oktober 2006).

- 32) Kushner, H.W., ur. (1998) *The future of terrorism: Violence in the New Millenium*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- 33) Kviring, M.: *Čjornye vdovy ne ubivajut po prikazu prezidenta Mashadova*. Dostopno na <http://www.inopressa.ru/details.html?id=13371> (2. oktober 2006).
- 34) Leps, A.: *Extremist Movements in Estonia*. Dostopno na http://www.nplc.lt/criminologyseminar/medziaga/Santraukos/ando_leps_abstract.htm (2. oktober 2006).
- 35) Malešič, M., ur. (2002) *Nacionalna in mednarodna varnost*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 36) Markov, M.M. *Terrorizm*. Dostopno na http://zharinov.wallst.ru/terrorism_markov.htm (8. september 2005).
- 37) Milovac, B. (2000) Drugi polčas na severnem Kavkazu. *Obramba* 32 (1), 10–15.
- 38) Mitrev, G. *The concept of national security*. Dostopno na www.bghelsinki.org/70.pdf (12. marec 2006).
- 39) Naumkin, V.: *Militant Islam in Central Asia: The Case of the Islamic Movement of Uzbekistan*. Dostopno na http://repositories.cdlib.org/iseees/bps/2003_06-naum/ (2. oktober 2006).
- 40) Perfiljev, A. (2004) "*Začem Rossii terorizm?*". Dostopno na http://www.pravda.ru/world/2004/5/14/36/17946_doublestandard.html (19. julij 2005).
- 41) Pettiford, L., Harding, D. (2005) *Terorizem, nova svetovna vojna*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- 42) Prezelj, I. (2005) *Nacionalni sistemi kriznega menedžmenta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 43) Prezelj, I. (2004) Domovinska varnost in terorizem. *Slovenska vojska*, št. 20, letnik 12, str. 28–30.
- 44) Prezelj, I. (2001) Grožnje varnosti, varnostna tveganja in izzivi v sodobni družbi. *Teorija in praksa*, št. 1, letnik 38, str. 127–141.
- 45) Prezelj, I. (2002) Konceptualizacija nacionalnih varnostnih interesov. *Teorija in praksa*, št. 4, letnik 39, str. 621–637.
- 46) Primorac, I., ur. (2005) *Terorizem. Filozofska vprašanja*. Ljubljana: Krtina.
- 47) Quinn-Judge, P.: *The Man Who Would Be Martyred*. Dostopno na <http://www.time.com/time/europe/magazine/2002/1104/cover/mosvar.html> (2. oktober 2006).

- 48) Saidazimova, G.: *Central Asia: Is Islamic Movement Of Uzbekistan Really Back?*. Dostopno na <http://www.rferl.org/featuresarticle/2006/02/81E06ED8-77DA-4BF3-ADE9-5B74EBC07FE0.html> (2. oktober 2006).
- 49) Silke, A., ur. (2004) *Research on Terrorism: Trends, Achievements and Failures*. London: Frank Cass.
- 50) Slatenšek, B. (2004) Človeška cena sodobne vojne. *Obramba* 36 (12), 28–31.
- 51) Souleimanov, E.: *Chechnya, Wahhabism and the Invasion of Dagestan*. Dostopno na <http://meria.idc.ac.il/journal/2005/issue4/jv9no4a4.html> (2. oktober 2006).
- 52) Stardom, B.: *Explaining The BLACK WIDOWS of Chechnya*. Dostopno na <http://www.brendastardom.com/arch.asp?ArchID=319> (2. oktober 2006).
- 53) Šarov, V. *Čečenski konflikt i real'naja ugroza jadernogo terrorizma*. Dostopno na <http://www.terrorism.wallst.ru/digest0023.htm> (8. september 2005).
- 54) Udarcsev, S.F. *Evoljucija teorii anarhizma v Rossii v XIX – XX vv. (klassičeskij i postklassičeskij periody)*. Dostopno na <http://www.terrorism.wallst.ru/digest0027.htm> (8. september 2005).
- 55) Ulpf, S.: *The Islambouli Enigma*. Dostopno na http://jamestown.org/terrorism/news/article.php?issue_id=3059 (2. oktober 2006).
- 56) Vernidoub: *Who is Movsar Barayev?*. Dostopno na <http://www.gazeta.ru/2002/10/24/WhoisMovsarB.shtml> (2. oktober 2006).
- 57) Vernidoub: *FSB says Barayev acted on orders from above*. Dostopno na <http://www.gazeta.ru/2002/11/01/FSBsaysBaray.shtml> (2. oktober 2006).
- 58) Vidino, L.: *How Chechnya Became a Breeding Ground for Terror*. Dostopno na <http://www.meforum.org/article/744> (2. oktober 2006).
- 59) Voronov, V.: *Those behind Movsar Barayev*. Dostopno na http://www.newtimes.ru/eng/detail.asp?art_id=631 (2. oktober 2006).
- 60) Vuk, P., Kodrič, L. (2004) Potencialni vzroki trenj med državami. *Obramba* 36 (6), 24–26.
- 61) Žarinov, K.B. *Rossija: put' k terroru. 1990-1998*. Dostopno na <http://www.terrorism.wallst.ru/magasine/history/text0001.htm> (8. september 2005).
- 62) Žerebjatov, M.: *Russian National Unity: A Political Challenge for Provincial Russia*. Dostopno na http://www.jamestown.org/publications_details.php?volume_id=6&issue_id=350&article_id=3643 (2. oktober 2006).

Viri:

- 63) 2000 Russian National Security Concept. Dostopno na www.russiaeurope.mid.ru/russiastrat2000.html (23. februar 2006).
- 64) About Russian National Unity. Dostopno na <http://www.rne.org/vopd/english/english.shtml> (2. oktober 2006).
- 65) Analitičeskij centr Jurija Levady: Rost terorizma v Rossii. Dostopno na <http://privacy.hro.org/docs/sociology/051004.php?printv=1> (19. julij 2005).
- 66) Armenians and Abkhazians find it hard to share Abkhazia. Dostopno na <http://www.regnum.ru/english/573617.html> (2. oktober 2006).
- 67) Aum Shinrikyo Has More Members In Russia Than In Japan. Dostopno na <http://rickross.com/reference/aum/aum344.html> (23. februar 2006).
- 68) Aum Shinri Kyo ½. Dostopno na <http://www.gbs.sha.bw.schule.de/tsld026.htm> (2. oktober 2006).
- 69) Bases of the social conception of Russian National Unity (RNU). Dostopno na <http://www.rne.org/vopd/english/concept.shtml> (2. oktober 2006).
- 70) Black Widows. Dostopno na <http://sales.rutv.ru/program.html?id=261&cat=2> (2. oktober 2006).
- 71) Center for Defense Information. Dostopno na www.cdi.org/program/index.cfm?programid=39 (23. februar 2006).
- 72) http://www.cdi.org/program/document.cfm?DocumentID=1330&fr.om_page=../index.cfm (2. oktober 2006).
- 73) Chechen Terrorist Organizations: Statement of the Case. Dostopno na http://www.peaceinthecaucasus.org/reports/paper_statedepartment.htm (2. oktober 2006).
- 74) Chechen Envoy Says Russia Authorities Should Be On US Terror List. Dostopno na <http://www.cdi.org/russia/johnson/7085a.cfm##14> (2. oktober 2006).
- 75) Chechnya's 'black widow' bombers. Dostopno na <http://www.cnn.com/2003/WORLD/europe/07/11/russia.black.widows/> (2. oktober 2006).
- 76) Chechnya's black widows are new threat for Russia. Dostopno na <http://www.taipeitimes.com/News/world/archives/2003/05/28/2003053019> (2. oktober 2006).

- 77) Čjornye vdovy: instrument vojny i propagandy. Dostopno na <http://www.temadnya.ru/spravka/01sep2004/4276.html> (2. oktober 2006).
- 78) Dagestan War. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Dagestan_War (2. oktober 2006).
- 79) Did Basayev claim responsibility for Beslan Attacks?. Dostopno na <http://www.jamesmaclean.com/archives/000538.html> (2. oktober 2006).
- 80) Fast Facts: Terrorism in Russia 2004. Dostopno na <http://www.foxnews.com/story/0,2933,129922,00.html> (23. februar 2006).
- 81) Federal'nyj zakon Rossijskoj federacii o bor'be s terrorizmom. Dostopno na www.fsb.ru/under/terror.html#01 (23. februar 2006).
- 82) <http://www.friends-partners.org/friends/news/omri/1996/08/9608191.html>(opt,mozilla,unix,english,,new) (2. oktober 2006).
- 83) Hizb ut-Tahrir al-Islami (Islamic Party of Liberation). Dostopno na <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/hizb-ut-tahrir.htm> (23. februar 2006)
- 84) Hizb ut-Tahrir. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Hizb_ut-Tahrir (2. oktober 2006).
- 85) Islambouli Brigades claim responsibility for Moscow subway bombing. Dostopno na <http://siteinstitute.org/bin/articles.cgi?ID=publications6304&Category=publications&Subcategory=0> (2. oktober 2006).
- 86) Islamic International Peacekeeping Brigade. Dostopno na http://www.globalsecurity.org/security/profiles/islamic_international_peacekeeping_brigade.htm (2. oktober 2006).
- 87) Islamic International Peacekeeping Brigade (IIPB). Dostopno na <http://www.fas.org/irp/world/para/iipb.htm> (2. oktober 2006).
- 88) Islamic International Peacekeeping Brigade (IIPB). Dostopno na <http://www.osac.gov/Groups/group.cfm?contentID=1319> (2. oktober 2006).
- 89) Islamic Movement of Uzbekistan (IMU). Dostopno na <http://library.nps.navy.mil/home/tgp/imu.htm> (2. oktober 2006).
- 90) Islamic Movement of Uzbekistan. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_Movement_of_Uzbekistan (2. oktober 2006).
- 91) Islamic Movement of Uzbekistan (IMU), Islamic Party of Turkestan. Dostopno na <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/imu.htm> (2. oktober 2006).

- 92) Islamic Movement of Uzbekistan (IMU). Dostopno na <http://survivalx.com/foreign-terrorist-organizations/islamic-movement-of-uzbekistan-imu--2.html> (2. oktober 2006).
- 93) It gassed the Tokyo subway, microwaved its enemies and tortured its members. So why is the Aum cult thriving?. Dostopno na <http://www.guardian.co.uk/g2/story/0,3604,278843,00.html> (2. oktober 2006).
- 94) Killing Fields: Lifton, Brainwashing, and Aum Shinri-kyo. Dostopno na <http://www.cesnur.org/testi/aum.htm> (2. oktober 2006).
- 95) Known Activities of Islamic International Peacekeeping Brigade. Dostopno na http://www.globalsecurity.org/security/profiles/generate_members.php?name=Islamic%20International%20Peacekeeping%20Brigade (2. oktober 2006).
- 96) Known Activities of Movsar Barayev. Dostopno na http://www.globalsecurity.org/security/profiles/generate_activities.php?name=Movsar%20Barayev (2. oktober 2006).
- 97) Konceptcija nacional'noj bezopasnosti Rossijskoj federaciji. Dostopno na www.scf.gov.ru/documents/decree/2000_24_1.shtml (12. marec 2006).
- 98) MIPT Terrorism Knowledge Base. Dostopno na www.tkb.org (23. februar 2006).
- 99) Moscow theater takeover. Dostopno na http://www.globalsecurity.org/security/profiles/moscow_theater_takeover.htm (2. oktober 2006).
- 100) Movements of Movsar Barayev. Dostopno na http://www.globalsecurity.org/security/profiles/generate_movements.php?name=Movsar%20Barayev (2. oktober 2006).
- 101) Movsar Barayev. Dostopno na en.wikipedia.org/wiki/Movsar_Barayev (2. oktober 2006).
- 102) Muslims against terrorism (2000). Press release. Dostopno na <http://www.islamicsupremecouncil.com/mat2.htm> (8. oktober 2005).
- 103) National Security Threat List. Dostopno na www.dss.mil/training/csg/security/T1threat/Nstl.htm (20. februar 2006).
- 104) Novosti po temam: Terrorizm v Rossii. Dostopno na <http://www.podrobnosti.com.ua/themes/terrorinrussia> (6. september 2005).

- 105) Prava človeka v Rossiji, Zakon »O bor'be s terorizmom«. Dostopno na www.hro.org/docs/rlex/terrorism (23. februar 2006).
- 106) Prosecutor's Office Buries Movsar Barayev. Dostopno na <http://english.pravda.ru/hotspots/conflicts/3001-1/> (2. oktober 2006).
- 107) www.rand.org/ise/projects/terrorismdatabase/ (23. februar 2006).
- 108) Rebel leader 'came to die'. Dostopno na <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2363435.htm> (2. oktober 2006).
- 109) Redesignation of the Islamic Movement of Uzbekistan as a Foreign Terrorist Organization. Dostopno na <http://www.mayhem.net/Crime/supremetruth.html> (2. oktober 2006).
- 110) Riyadus-Salikhin Reconnaissance and Sabotage Battalion of Chechen Martyrs (RSRSBCM). Dostopno na <http://www.fas.org/irp/world/para/riyadus.htm> (2. oktober 2006).
- 111) Riyadus-Salikhin Reconnaissance and Sabotage Battalion of Chechen Martyrs (RSRSBCM). Dostopno na <http://www.osac.gov/Groups/group.cfm?contentID=1332> (2. oktober 2006).
- 112) Riyadus-Salikhin Reconnaissance and Sabotage Battalion of Chechen Martyrs. Dostopno na http://www.globalsecurity.org/security/profiles/riyadus-salikhin_reconnaissance_and_sabotage_battalion_of_chechen_martyrs.htm (2. oktober 2006).
- 113) Russia. Dostopno na <http://www.terrorism.org/modules.php?op=modload&name=Countries&file=index&view=202> (12. marec 2006).
- 114) Russia & the CIS - Aum/Aleph. Dostopno na <http://www.wwrn.org/article.php?idd=16570&sec=9&cont=7> (2. oktober 2006).
- 115) Russia & the CIS - Islam – Fundamentalist. Dostopno na <http://www.wwrn.org/article.php?idd=6918&sec=34&cont=7> (2. oktober 2006).
- 116) Russia's New National Security Concept: The Nuclear Angle. Dostopno na www.nti.org/db/niprofs/over/concept.htm (12. marec 2006).
- 117) Russia's FSB Says UK Must Curb Liberties to Beat Bombers. Dostopno na <http://www.mosnews.com/news/2005/07/20/fsbuk.shtml> (2. oktober 2006).
- 118) Russian National Unity. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Russian_National_Unity (2. oktober 2006).

- 119) Russian National Unity. Dostopno na <http://www.humansecuritygateway.info/data/item544154658/view> (2. oktober 2006).
- 120) http://www.religioustolerance.org/dc_aumsh.htm (2. oktober 2006).
- 121) <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2002/13708.htm> (2. oktober 2006).
- 122) Security clampdown in Russia. Dostopno na <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/448005.stm> (2. oktober 2006).
- 123) Slovar slovenskega knjižnega jezika, elektronska izdaja v1.0
- 124) Special Purpose Islamic Regiment (SPIR). Dostopno na <http://www.fas.org/irp/world/para/spir.htm> (2. oktober 2006).
- 125) Special Purpose Islamic Regiment (SPIR). Dostopno na <http://www.osac.gov/Groups/group.cfm?contentID=1334> (2. oktober 2006).
- 126) Special Purpose Islamic Regiment. Dostopno na http://www.globalsecurity.org/security/profiles/special_purpose_islamic_regiment.htm (2. oktober 2006).
- 127) Spisok organizacij, priznannyh Rossiej terrorističeskimi. Dostopno na http://www.chelny.ru/rnews.phtml?id=/news/daythemes/2003/02/14/14141438_bod.shtml (17. september 2005).
- 128) Terrorizm v Rossii. Dostopno na <http://dnd99.narod.ru/Htlm/rusterror.htm> (19. julij 2005).
- 129) Terrorizm v 2001-2004 godah. Geografičeski-hronolohičeskoe opisanie. Uroven' aktivnosti. Svjaz' s social'nymi, političeskimi i meždunarodnymi uslovijami. Dostopno na <http://zharinov.wallst.ru/pubgrant1.htm> (8. september 2005).
- 130) Terrorizm c 1968 po 2004 god. Svjaz' s social'nymi, političeskimi, ekonomičeskimi i meždunarodnymi uslovijami. Predely modelirovanija. Dostopno na <http://zharinov.wallst.ru/pubgrant2.htm> (8. september 2005).
- 131) The shortsightedness of Russia's terror blacklist. Dostopno na <http://www.isn.ethz.ch/news/sw/details.cfm?ID=16558> (2. oktober 2006).
- 132) The Third Position: Beyond Left and Right. Dostopno na http://www.gnosticliberationfront.com/third_position%20beyond%20left%20and%20right.htm (2. oktober 2006).
- 133) Timeline: Terrorism in Russia. Dostopno na <http://www.cnn.com/2004/WORLD/europe/02/06/russia.timeline/> (19. julij 2005).
- 134) Ubili krvnika iz Beslana. *Dnevnik*, 11.07.2006: 7.

135) Wikipedia, the free encyclopedia. Dostopno na
<http://en.wikipedia.org> (23. februar 2006).